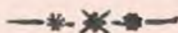
ଅଧ୍ୟାତ୍ମ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ।

ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାବା ଶ୍ରୀ ବଦ୍ଧାଗ୍ରି ଦାସ ମହନ୍ତ-
ଗୋ[illegible]ଳଜି ମଠଙ୍କଦ୍ୱାରା [illegible]

ପ୍ରଥମ ବାର

ମୁଦ୍ରାଙ୍କିତ6K;   mpan

CUTTACK,
Printed by the Cuttack Printing Company
Limited.
1907.

ମୂଲ୍ୟ ୫ •—॥/ ଉଜଅଣା
Rs 10/-

ବିଜ୍ଞାପନ ।

ହେ । ବଙ୍ଗ ସଭ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ ସମାଜ ଗଣ ମୋର ନିର୍ବୋଧାସ୍ଥାରେ ଯାହା କିଛି ଘଟିଲା ତାହା ଏହି ପୁସ୍ତକରେ ଜଣାଉଅଛୁ, ଆପଣମାନେ ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଦେଖିବା ହେଉନ୍ତୁ କିମ୍ବା କୌଣସି ପୁସ୍ତକ ଦେଖି ଅନୁବାଦ ଲେଖା ହୋଇଅଛି, ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱଭାବରେ ଯାହା ଦୃଷ୍ଟ ହେଲା ତାହା ଲେଖି ଦେଇଅଛୁ ଯେଉଁ ଯୋଗୁ ଲେଖିବାରେ କୌଣସି ଦୁର୍ଗୁଣ ବା ଅନାବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ତାହାହେଲେ ଆପଣମାନେ ମାର୍ଜ୍ଜନା କରି ମୋ ହତଭାଗ୍ୟ ସଦୁପଦେଶ ଦାନ କଲେ ତାହା ମୁଁ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବ ବନ୍ଧୁଗଣ ଏହି ପ୍ରଥମ ଖଣ୍ଡରେ ଅଳ୍ପାଂଶରେ ଜଣାଉଅଛୁ ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର କରୁଣା ଥିବ ତେବେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଖଣ୍ଡରେ ଆଉ ଯାହା ଦୃଷ୍ଟ ହେବ ତାହା ଜଣାଇବାକୁ ବାଞ୍ଛା ରଖିଅଛୁ ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟ ବୋଧ ହୁଏ ତେବେ ମୋର ଲେଖିଥିବା ପଠନ ଶ୍ରବଣ କର ନା ଆଉ ଅପ୍ରିୟ ବୋଧ ହେଲେ ଆପଣମାନେ ମୋ ହତଭାଗ୍ୟ ଦାରୁଣ ହୃଦୟରେ ଯେଉଁ ଲଗୁଡ଼ ପ୍ରହାର କରିବେ ତାହା ମଧ୍ୟ ମୋର ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ ମୁଁ ସର୍ବେ ଆପଣଙ୍କର କର୍ଣ୍ଣପ୍ରିୟକର୍ତ୍ତା ମୁଁ ନୁହେ ଅବଶ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ହେବ ଯାହାହେଉ ଆଉ ମୋର ସୂକ୍ଷ୍ମବୁଦ୍ଧିରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନେ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ବା ନ କରନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ବଚନ ଦୁଃଖ ବା ଅତ୍ର ପରିଚୟ କରିବାର ଲକ୍ଷ କରି ଦେଖିବାର ଯୋଗ୍ୟ ବୁଝି ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉନ୍ତୁ ।

ଇତି

ଶ୍ରୀ ବହାଦୁର ଦାସ ମହନ୍ତ ସମ୍ବଲପୁର
ଗୋପାଳ ଜଉ ମଠ ବେଙ୍ଗଲ ଓଡ଼ିଶା ଡିଭିଜନ

ସୂଚିପତ୍ର ।

ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସାହିତ୍ୟ ।

ସ୍ତୁତି ମଙ୍ଗଳ ।

ଜୟ ଗୋପାଳ ଗୋରୂପ ପୃଥ୍ୱୀ ହିତକାରି ।
ଜୟ କୃଷ୍ଣବତ୍ସଳ ହେ ଗୋବନ୍ଦ ମୁରାରି । ୧ ।
ଜୟ ଅଚ୍ୟୁତ କେଶବ ଜୟ ଅଦକନ ।
ଜୟ ନାରାୟଣ ବ୍ରହ୍ମରୂପ ଜୁଦଗ୍ୱନ । ୨ ।
ଜୟ ନୃସିଂହ ମୁରାରି ଶ୍ରୀ ମଧୁସୂଦନ ।
ଜୟ ଗୋପୀଙ୍କ ବଲ୍ଲଭ ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ହେ । ୩ ।
ଜୟ ହେ ରୁକ୍ମିଣୀକାନ୍ତ ଜୟ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ।
ଜୟ ଶ୍ୟାମଲମୂରତି ଶ୍ରୀ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ହେ । ୪ ।
ଜୟ କଂସ ନାଶକାରୀ ଜୟ ହେ ମୁରାରି ।
ଜୟ ଶକଟଭଞ୍ଜନ ଗୋପୀ ହୃଦିଚାରୀ ହେ । ୫ ।
ଜୟ କାଳୀଦଳନ ହେ ଜୟ କୃପାସିନ୍ଧୁ ।
ଜୟ ସୁଦାମ ହୃଦୟହିତ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ହେ । ୬ ।
ସେ ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ କରନ୍ତିରେ କରୁଣ ସ୍ମରଣ ।
ନମଇଁ ପାଦପଦ୍ମରେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ହୋଇଣ ହେ । ୭ ।
ନମଇଁ ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦନ ମାତଃ ସରସ୍ୱତି ।
ତୋ ପାଦପଦ୍ମରେ ମାଗୋ କରଇଁ ମୁଁ ପ୍ରଣତି ଗୋ । ୮ ।
ପ୍ରଥମେ ଭାରତୀ ନାମ ତ୍ରିପୁରେ ବନ୍ଦଯ୍ତୀ ।
ଦ୍ୱିତୀୟରେ ସରସ୍ୱତୀ ନାମ ତୁ ବୋଲାଉ ଗୋ । ୯ ।

ତୃତୀୟରେ ଶାରଦା ତୁ ନାମ ପ୍ରକାଶିଣ ।
ଚତୁର୍ଥେ ହଂସବାହନୀ ହେଲୁ ମାତ ପୁଣ ଗୋ । ୯ ।
ପଞ୍ଚମେ ଜଗଦ୍‌ବିଖ୍ୟାତା ତ୍ରିପୁର ସ୍ୱାରଣୀ ।
ଷଷ୍ଠେ ବାଗୀଶ୍ୱରୀ ହେଲୁ ମାଗୋ ତୁ ଜନନୀ ଗୋ । ୧୦ ।
ସପ୍ତମରେ କୁଅଁରୀ ପ୍ରୋକ୍ତା ନାମକୁ ପାଇ ।
ଅଷ୍ଟମେ ବରଦାୟିନୀ ତୁ ଗୋ ମହାମାଇ ଗୋ । ୧୧ ।
ନବମରେ ବୁଦ୍ଧିଦାଣୀ ପ୍ରକାଶି ସ୍ୱନାମ ।
ବ୍ରହ୍ମଚାରିଣୀ ଗୋ ମାତଃ ବୋଲାଉ ଦଶମ ଗୋ । ୧୨ ।
ଏକାଦଶେ ଚନ୍ଦ୍ରଘଣ୍ଟା ନାମ ପ୍ରକାଶିଲୁ ।
ଦ୍ୱାଦଶରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ବୋଲାଇଲୁ ଗୋ । ୧୩ ।
ସେ ଦ୍ୱାଦଶନାମରେ ମୁଁ ପଶିଲି ଶରଣ ।
ମଞ୍ଜୁଷକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ରଣ କର ଦାନ ଗୋ । ୧୪ ।
ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ହୋଇଣ କଣ୍ଠେ ଆସି ବସ ।
ମୋ ମନ ଜାଣିଣ ପଦଶବ୍ଦକୁ ପ୍ରକାଶ ଗୋ । ୧୫ ।
ନମଇଁ ଗୁରୁସ୍ୱରୂପ ବ୍ରହ୍ମତେଜ ପୁଞ୍ଜ ।
କରଯୋଡ ଜଣାଉଛୁ ସେବକ ମୋ ଅରଜ ହେ । ୧୬ ।
ଜଣାନାହିଁ ଶୁଭପତ୍ରେ କ ଲେଖିଲେ ଅକ୍ଷର ।
ଅଜସ୍ର ଭ୍ରମୁଛୁ ମନ ନ ପାଇ ତୋ ଶୋକ ହେ । ୧୭ ।
ଜନ୍ମକାଳୁଁ ଘାଣ୍ଟି ହୋଇଗଲି ଏତେଦିନ ।
ଭବଫାଶକୁ ଛିଣ୍ଡ ଯେ ଅପବର୍ଗ ଦାନ ହେ । ୧୮ ।
ନମଇଁ ସନକାଦି ଯେ ମହର୍ଷିଗଣ ।
ନମଇଁ ନାରଦାଦି ଯେ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନୀ ପୁଣ ହେ । ୧୯ ।
ହରି ଭକ୍ତ ହର ବଳସିଦ୍ଧ ଭାଙ୍କ ଚିତ୍ତ ।

କରୁ ବିଳାସ ଯେ ସ୍ଥାନ ସେ ସ୍ଥାନରେ ରତ ହେ । ୨୦ ।
ବୃନ୍ଦାବନ କୁଞ୍ଜ ବିଳସିତ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ।
ମଥୁରା ଯେ ଧର୍ମଶାଳା କ୍ଷେତ୍ର ସେ ଭୁବନ ହେ । ୨୧ ।
ସେ ସ୍ଥାନକୁ ଦଣ୍ଡବତ ସେ କ୍ଷେତ୍ର ମୁରୁକା ।
ନ ପାଇଣ ପାଉଅଛନ୍ତି ଏ ମାୟାର ଦକ ହେ । ୨୨ ।
ନମଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ଗୋମତୀ ପବଏକାରକ ।
ନମଇଁ ଯେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ସାକ୍ଷାତେ ଗୋଲୋକ ହେ । ୨୩ ।
ନମଇଁ ଯେ ଦ୍ୱାରାବତୀ ମହା ପୁଣ୍ୟସ୍ଥଳ ।
ନମଇଁ ରୁକ୍ମଣୀମାତାଙ୍କ ଯେ ପାଦ ମୂଳ ହେ । ୨୪ ।
ବନ୍ଦି ଗୋପାଳମନ୍ତ୍ରକୁ ହୃଦୟେ ଧରଣ ।
ଯାହାଙ୍କ କରୁଛନ୍ତି ଏହିମାୟା ଏ ଭୁବନ ହେ । ୨୫ ।
ମାଳା ଧାର କର୍ମୋହ ଯେ ଆଖଡ଼ାକୁ ପାଇ ।
ମାୟାରଣ୍ୟେ ଭ୍ରମୁଅଛ ଠାବକୁ ନ ଧ୍ୟାୟି ହେ । ୨୬
ଗଡ଼ ବା ଅଗଡ଼ ହେଉ ନାହିଁ ମୋ ଆୟୁତ୍ତ ।
ନିରନ୍ତରେ ଆଛା ମୋର ଶ୍ରୀ କମଳାକାନ୍ତ ହେ । ୨୭ ।
ନମଇଁ ଯେ ଅଷ୍ଟ ଅଦଯୋଗ ଯେଉଁ ରୂପ ।
ଋଷିଗଣେ ଖଣ୍ଡିଲେ ଯେ ଯୋଗବଳେ ଅପ ହେ । ୨୮ ।
ନାସିକାଦ୍ୱାରେ ସେ ଯୋଗ ହୁଅଇ ଯେ ସାଧ ।
ନାସିକାଦ୍ୱାର ବୋଲିଣ ହୃଦେ କର ବୋଧ ହେ । ୨୯ ।
ନମଇଁ ଯେ ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ ଶ୍ରୀ ପାଦପଦ୍ମରେ ।
ମହା ସିଦ୍ଧବୃତ୍ତି ସେ ଯେ ନିମ୍ବାର୍କ ବଂଶରେ ହେ । ୩୦ ।
ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରଣିପାତ ହୋଇକରି ।
ନିମ୍ବାର୍କ ସ୍ୱାମିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମକୁ ସୁମର ହେ । ୩୧ ।

ଯେ ପୁରୁଷ ନିମ୍ବାର୍କ ପାନେ ହୋଇ ତୋଷ ।
ସାରୂପ୍ୟ ଭକ୍ତିରେ ମୁକ୍ତିଦ୍ୱାରକୁ ପ୍ରକାଶ ହେ । ୩୨ ।
ସେ ମୁକ୍ତିପଥର ପ୍ରକାଶିଲେ ଏ ସଂସାରେ ।
ନିମ୍ବାର୍କ ସମ୍ପ୍ରଦା ତହୁଁ ହେଲା ଯେ ପ୍ରଗଟ ହେ । ୩୩ ।
ତହୁଁ ଦ୍ୱାଦଶ ଅଗୃର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଲେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ଅଗୃର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗରେ ପ୍ରଣିପାତ । ୩୪ ।
ତହୁଁ ବାଦଶଭକ୍ତ ଯେ ହୋଇଲେ ବିଦିତ ।
ତାଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମ ଭଜୁଥାଇଁ ମୁଁ ନିରତ ହେ । ୩୫ ।
ଭ୍ରମି ଥାଇଁ ମାୟାଚରଣେ ନ ପାରଇଁ ହେଳ ।
ମାୟାରେ ମଜ ଜଉତିଲ ଜୀବ ଜେନେ ବୁଡ଼ି ହେ । ୩୬ ।
ତାଙ୍କ ବଷାବଳୀଂସରେ ଶୁଭ ଗ୍ରାମ ଖ୍ୟାତ ।
ସେହୁ ବୈଷ୍ଣବ ବଂଶର ଅଟେ ମୁଁ ଅଙ୍ଗିତ ହେ । ୩୭ ।
ନିମ୍ବାର୍କ ଗୁରୁ ବଂଶୀୟ ଯେତେକ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।
ଦଣ୍ଡବତ କରୁଅଛୁ ଖଣ୍ଡ ମୋର ଖେଦ ହେ । ୩୮ ।
ଆଉ ନିମ୍ବାର୍କ ବଂଶ ଯେତେକ ଏ ସଂସାରେ ।
ସମସ୍ତଙ୍କୁ କରଯୋଡ଼ି ଦଣ୍ଡବତ କରେଁ ହେ । ୩୯ ।
ନମଇଁ ଅନନ୍ୟ ସମ୍ପ୍ରଦା ବୈଷ୍ଣବ ବୃନ୍ଦକୁ ।
ନମଇଁ ଯେ ସଙ୍ଗ ଧର୍ମ ସିଦ୍ଧ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ହେ । ୪୦ ।
ନମଇଁ ହଂସାବତାର ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ ।
ନମଇଁ ଯେ ସର୍ବେଶ୍ୱର ମୁକ୍ତିଦାତା ପଣ । ୪୧ ।
ନମଇଁ ସନକା ସୁତ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଭକତ ।
ନମଇଁ ଅଞ୍ଜନାସୁତ ମହାପୁଣ୍ୟବନ୍ତ ହେ । ୪୨ ।
ନମଇଁ ବ୍ୟାସ ବାଲ୍ମିକ ଭବ ମଧ୍ୟେ ଭଜ ।

ଜନ୍ମଇଁ ଯେ ଜମ୍ଯୁଦେବ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାରୁ ଜ ହେ । ୪୩ ।
ଜନ୍ମଇଁ ତୁଳସୀ ଦାସ ବାବା ବଡ ଭକ୍ତ ।
ସମଚରଣରେ ଶୀରନ୍ତ୍ରର ଅନୁରକ୍ତ ହେ । ୪୪ ।
ଜନ୍ମଇଁ ଯେ ଭାନୁ ଶଶୀ ଧର୍ମ ଧୁରନ୍ଧର ।
ଧର୍ମ। ଧର୍ମ ବର୍ତ୍ତରେ ବୁଲନ୍ତି ସଂସାର ହେ । ୪୫ ।
ବନ ଅବନୀ ପବନ ପୁର୍ଯ୍ୟପୁର ଯେତେ ।
ଶ୍ରବଣ ପଶୁଛି ରଷାନ୍ନର ହୋ ସନ୍ତତେ ହେ । ୪୬ ।
ଧାନ ହୋଇ କର କ୍ରମେ ଏ ଦୁର୍ଜଣ ବଣ ।
ପାନାର୍ତ୍ତ ସ୍ୱରରେ ମୁଁ ଯେ କରୁଛି ଜଣାଣ ହେ । ୪୭ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ପାଦପଦ୍ମ ଆଶ୍ରିତ ହୋଇଣ ।
ଦବାଲଣୀ ଜାତୁ ଅଛୁ ମାୟାରେ ଜଡଣ ହେ । ୪୮ ।
ଭବ ଭୟ ପାଇ ଭବକ ଉଠଇ ମନ ।
ଭବ ମାୟା ତରଙ୍ଗରେ ନ ପାଉଛି ତ୍ରାଣ । ୪୯ ।
ମାୟାମୋହ ମଦସ୍ତ ପାନରେ ମତ୍ତ ହୋଇ ।
ମାୟାଶ୍ରିବେ ପଡ ଭାବେଁ ନ ମିଳଇ କୂଳ । ୫୦ ।
ଦଦଶ ନାବ ଖଣ୍ଡିକ ଭାସି ଅଜାୟତ୍ତ ।
ଦମ୍ଭ ଧର ଗୃହ୍ଣି ଅଛି ଶ୍ରୀହର ଅଭୂତ । ୫୧ ।
ନାରାୟଣ ପ୍ରଭୁ ପ୍ରଭୁ ଯାଜ୍ ମୋ ଜୀବନ ।
ରଖନ୍ତୁ ବା ନ ରଖନ୍ତୁ ନାହିଁ ମୋର ଅନ ହେ । ୫୨ ।
ବୁଧଜନେ ଜଣାଉଛି ତୁମ୍ଭର ଅଗ୍ରତ ।
ବାୟା ହୋଇ ଭ୍ରମୁ ଅଛି ମୁହିଁ ଯେ ଅସ୍ଥିର । ୫୩ ।
ଉତ୍କଳ ଖଣ୍ଡ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏ ସମ୍ବଲପୁର ।
ଗୋପାଳଜୀଉ ଠ ଦେବଙ୍କର ଯେ ମନ୍ଦିର ହେ । ୫୪ ।

ହୋସ୍ୱର କର୍ମରେ ଯୁକ୍ତ ହୋଇ କାଟେ ଦିନ ।
ଜାସ୍ୱୃଣ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟାନ୍ନ କରଇ ଭୋଜନ ହେ । ୫୫ ।
ବହୁକାଳରୁ ଏ ମଠ ସଂସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ।
ସ୍ୱକର୍ମକୁ ଧ୍ୟାୟି ଗଲେ ହେବେକ ଏଠାଇଁ । ୫୬ ।
ଚୋହାନ ବଂଶ ବାଦସା ସହାନୁଭୂତିରେ ।
ଗ୍ରାମ ଆଦି ଖଞ୍ଜା ଅଛୁ ଧର୍ମ ଅନୁସାରେ ହେ । ୫୭ ।
ଯେହେତୁ ବଂଶଧରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାରି ହୋଇ ।
ମନ୍ତ୍ର ଉପଦେଶ କାର୍ଯ୍ୟେ ଗୁରୁ ପୀଠ ଏହୁ । ୫୮ ।
ବଳଆର ସିଂହ ନରପତି ଥିବାକାଳେ ।
ମଠ ସଂସ୍ଥାପନା ହେଲା ଏହି ଶୁଭ ସ୍ଥଳେ ହେ । ୫୯ ।
ମଠ ଆଦ୍ୟ ବଂଶ ଅଛି ବଜ ହଦାହଣେ ।
ସ୍ୱମୂଳକୁ ସ୍ଥାପିଲେ ଯେ ସ୍ୱୀୟ ପ୍ରେମ ଧ୍ୟାନେ ହେ । ୬୦ ।
ଗୁଜପୂରନା ଦେଶସ୍ଥ ଯେ ସଲେମାବାଦ ।
ଗୁରୁ ପୀଠ ସ୍ଥାନ ବୋଲି ହୃଦେ କର ବୋଧ । ୬୧ ।
ଏକ ଗୁରୁ ଶିଷ୍ୟ ହୋଇ ଚଉଜଣ ଅଛି ।
ସ୍ୱକାନ୍ତ ବ ପ୍ରକାଶିଲେ ଧର୍ମ ଯେବେ ପଣି ହେ । ୬୨ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଜଣ ରହିଲେ ଯେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମରେ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ ଜଣଙ୍କ ବାସ ଏ ସମ୍ବଲପୁରେ ହେ । ୬୩ ।
ତୃତୀୟ ଜଣ ରହିଲେ କଟକ ନଗର ।
ଚତୁର୍ଥ ଆଶ୍ରମ କଲେ ଅମଦାବାଦର ହେ । ୬୪ ।
କହିଲି ଦ୍ୱିତୀୟଜଣ ଶ୍ରୀ ବିହାରୀ ଦାସ ।
ମଠ ସଂସ୍ଥାପକ ହୋଇ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲେ ବାସ ହେ । ୬୫ ।
ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଶ୍ୟାମ ଦାସ ମହନ୍ତ ଯେ ଦେଖ ।

ତହୁଁ ପଣି ସ୍ୱମଦାସ ମହନ୍ତଙ୍କୁ ଲେଖ ହେ । ୬୬ ।
ଅନନ୍ତ ରାମଦାସ ମହନ୍ତ ତାଙ୍କଠାରୁ ।
ଲଛୁ ରାମଦାସ ହେଲେ ତାହାଙ୍କ ଉତ୍ତାରୁ ହେ । ୬୭ ।
ଯମୁନା ଦାସ ହୋଇଲେ ତହୁଁ ଯେ ମହନ୍ତ ।
ଭଗବାନ ଦାସ ହେଲେ, ତହୁଁ ସେ ବିଦିତ ହେ । ୬୮ ।
ମାଧବ ଦାସ ମହନ୍ତ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜାଣ ।
ଗୋପାଳ ଦାସ ମହନ୍ତ ମମ ଗୁରୁ ଯେନ ହେ । ୬୯ ।
ମୋ ଛନ୍ଦ ବିଷୟ ଏଥି କହୁଛି ବୁଝାଇ ।
ବଂଶର ଜନ ସକଳେ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାୟି ହେ । ୭୦ ।
ରଦୁଜାଥିଆ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଉତ୍କଳ ଦେଶରେ ।
ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ରାହ୍ମଣ ବଂଶ ଭଲମୂଲ କରେ ହେ । ୭୧ ।
ପୂର୍ବ ବଂଶଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଯେ ଅଟେ ଭଲମୂଲ ।
ସେଠାରୁ ଆସିଣଥିଲେ ଆମ୍ଭ ଆଦିକୁଳ ହେ । ୭୨ ।
ମଧୁସୂଦନ ତ୍ରିପାଠୀ ଆସିଲେ ଏଠାର ।
ଅନଙ୍ଗ ନାମେ ପୁତ୍ର ଥିଲା ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗର ହେ । ୭୩ ।
ଅନଙ୍ଗର ହେଲା ଦେଖ ସେ ଚୃର କୁମର ।
କନିଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ପାଇଲେ ମଠେ ଅଧିକାର ହେ । ୭୪ ।
ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର ନାରାୟଣ ହୋଇଣ ବିଦିତ ।
ପାଞ୍ଚଜଣ ପ୍ରଥମ ଭାର୍ଯ୍ୟାରୁ ଉପଗତ ହେ । ୭୫ ।
କନିଷ୍ଠପୁତ୍ର ଆମ୍ଭର ଗୁରୁ ଯେ ସାକ୍ଷାତ ।
ମଧ୍ୟମ ପିତା ଆମ୍ଭର ତାଙ୍କ ଗର୍ଭୁଁ ଜାତ ହେ । ୭୬ ।
ଦୁର୍ଗାନନ୍ଦ ତ୍ରିପାଠୀ ସେ ଦୁର୍ଗା ଯାର ଇଷ୍ଟ ।
ପାଟେଶ୍ୱର ଗୋତ୍ର ଶ୍ୟାମ ବେଦକୁଳ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେ । ୭୭ ।

ହୋଇଥିଲ ଆଜ୍ଞା ବଶ ନୃପାଶ୍ୱନ ଜ ସେନ ।
ଗଳମୂଳ ଶୃଙ୍ଖଳ ଦାନାଧିପ ଯୋଜିବ ହେ । ୭୮ ।
ଦଶ ପୁନକ କର୍ମରେ ନୟୁକ୍ତ ହୋଇଣ ।
ବଂଶାନୁବଂଶ ପ୍ରମାଣେ ବଢନ୍ତ ତା ଜାଣ ହେ । ୭୯ ।
ସମ୍ବଲପୁର ନିକଟ ଲବଙ୍ଗା ଗ୍ରାମରେ ।
ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲି ତାଙ୍କ ଭୃତ୍ୟପୁ ଗର୍ଭରେ ହେ । ୮୦ ।
ବିକ୍ରମାଦିତ୍ୟ ଦ୍ୱାବିଂଶେ ଏ ଛଥିଙ୍କ ହେଜ ।
ଦୀନବନ୍ଧୁ ନାମେ ମୋର ସ୍ୱଶି ଚନ୍ଦ୍ର ବୃଷ୍ଟି ହେ । ୮୧ ।
ଜନ୍ମ ଏକୋଇଶ ସ୍କନ୍ଧେ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ ନାମରେ ।
ପଞ୍ଚୁସପ୍ତ ସ୍ୱବଂଶରେ ନାମ ହେଲେ ମୋରେ ହେ । ୮୨ ।
ପିପିଲିକା ବଂଶକରେ ଶୃଙ୍ଖି ନାମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ୮
ଦଦାତ୍ମ ଦାସ ଏ ନାମ ଅଟେ ଗୁରୁଦତ୍ତ ହେ । ୮୩ ।
ଶ୍ରାବଣ କୃଷ୍ଣ ପଞ୍ଚମୀ ୯ସେ ଗୁରୁବାସରେ ।
ଜନ୍ମ ହୋଇ ଭ୍ରମୁଅଛୁ ମହାଅରଣ୍ୟରେ ହେ । ୮୪ ।
ନବ କୋଟି କର୍ଣ୍ଣାଟ ଉତ୍କଳ ବର୍ଗପିଣ୍ଡ ।
ଗୌଡ଼େଶ୍ୱରଙ୍କଣି ଶେଷ ସେ ଯେ ଗଜପତି ହେ । ୮୫ ।
ଦିବ୍ୟସିଂହଙ୍କର ଅଷ୍ଟ ଅଙ୍କ ସମ୍ବତ୍ସରୁ ।
ଲାଭକର୍ମ ଜଣାଇଲି ଗୁବ ଭବ ଗୁରୁ ହେ । ୮୬ ।
ଅଧମଉଣରେ ଏହା ଜଣାଇଲି ହେଜ ।
ବାତୁଳ ପ୍ରାୟ ମୋ ଚିତ୍ତ ଅଜ୍ଞାନତା ଖୋଜ ହେ । ୮୭ ।
ଦୁର୍ଗୁଣ ମୋ ସଦାକାଳେ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଉ ।
କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛୁ ଦୟା ସଙ୍ଗେ ରଖ ସ୍ୱାଇ ହେ । ୮୮ ।
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ସରି ଯାଉ ମୋର ଦିନ ।

ଅନ୍ୟର୍ଥନା ମୋର ଏହା ବୃନ୍ଦାବନେ ଯେନ ହେ । ୮୯ ।
ନବଦ୍ୱୀପ ହୋଇ ରହିଥିଛ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ।
ନବ ଯୋଗ ଜଣାଉଛ ଭଣ ଅନୁସାରେ ହେ । ୯୦ ।
ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ କ୍ରୀଡ଼ା କର ଦେଖି ପ୍ରେମବାସ ।
ଏକାଣୋଇ ପଦରେ ବନ୍ଦନା କଲି ଶେଷ ହେ । ୯୧ ।
ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସମ୍ବନ୍ଧ ଜଣାଇବା ଇଚ୍ଛା କରୁ ।
କର ଯୋଡ଼ି ଟିଅ ହେଉଅଛି ମୁଁ ବଡ଼ାଗ୍ରୀ ହେ । ୯୨ ।
ଅଣା କର ସ୍ନେହରଜ୍ଜୁ ଧର ଝୁଲୁଅଛି ।
ବଡ଼ାଗ୍ରୀ ଦାସ ତୁମ୍ଭର ସ୍ତବରେ ରହିଛି ଯେ । ୯୩ ।

—০ঃ০—

ଅଧ୍ୟାତ୍ମଚନ୍ତା ।

ରାଗ କାମୋଦୀ ।

ଅବ୍ୟକ୍ତ ଯାର ଗୁଣ ନ ଥାଇ ଶବ୍ଦ ବର୍ଣ୍ଣ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଭୁବନେ ବ୍ୟାପ୍ତ । ଅନନ୍ତ ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି ଯୋଗୀ ଧ୍ୟାନ କରନ୍ତି ଭକ୍ତ ସ୍ତବରେ ଥାନ୍ତି ବ୍ୟସ୍ତ ସେ । ଅଲକ୍ଷିତ । ଅଖିଳ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ସ୍ଥିତ । ଅଚ୍ୟୁତାନନ୍ଦ ଦଶାକ୍ଷ ଯୁକ୍ତ । ଅନାଦି ରୂପ ସେହି ଅଲେଖ ବର୍ଣ୍ଣଦେହୀ ସେହି ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ମନେ ଚନ୍ତ । ୧ ।

ଅଚ୍ଛାଦିତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ତାର ତେଜ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଯା ଅଦେଶେ ଭ୍ରମେ ମାର୍ତ୍ତଣ୍ଡ । ଅନାଶରେ ଅନନ୍ତ ପାତାଳେ ଯା ଚରଣ ଉଦରେ ଶୋଭିତ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସେ । ଅଦିପ୍ରଭୁ । ଅମ୍ବାରୂପରେ ଯେତେ ବିଭୁ । ଯାତାଯାତ ଥାଙ୍କର ଗର୍ଭ । ଅଶିଣ ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରେ ଅବତାର ଯେ ଧରେ ରକ୍ଷା ଅରକ୍ଷା କର୍ତ୍ତା ସର୍ବ । ୨ ।

ଇଚ୍ଛା ରୂପରେ ଥାଇ ବେଣୁ ଧରିବ କହି ସେହି ଗୁପଙ୍କୁ ଧ୍ୟାୟି

ରହ । ଇଚ୍ଛା ଜାଣି ସୁଫଳ ଦଅନ୍ତି ସେ କେବଳ ଶୁଦ୍ଧଶୁଭ ତାଙ୍କ ଅଭୟ ଯେ । ସୁଜ୍ଞଜନର । ଇହଜନ୍ମଟି ଏ ସଂସାର । ଇତ୍ୟାଦ ସୁଖ ମଣ ସାର । ଇହ ମଣିଲେ ସୁଖ ପରେ ପାଇବ ଦୁଃଖ ବୁଝି ବସିଲେ ଦୁଃଖା-ଗାର । ୩ ।

ଇହ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନେ ଅନେକ ଋଷିଗଣେ ବସିଣ ଯୋଗଧ୍ୟାନେ ଭଜ । ଇହ ଲୋକରୁ ପାର ହେଲେ ସେ ଋଷିବର ହେଲେ ସେ ଯୋଗବଳେ ଗଜ ସେ । ଇଚ୍ଛାରୂପେ । ଈଶ୍ୱର ପାଇଲେ ସମୀପେ । ଏପରି ଯୋଗୀ ପ୍ରଭୁ ଅଟେ । ଇହ ସଂସାର ମାୟା ଭେଦ ନାହିଁ ସା-କାୟା ଯାର ବଚନେ ମନ୍ତ୍ର କର୍ମେ ହେ । ୪ ।

ଉମାଦ ମହେଶ୍ୱର ଭଜନ୍ତି ଯା ପଦ୍ମ ର ହୋଇଣ ଯୋଗେଶ୍ୱର ସେହୁ । ଉପାସ ବ୍ରତ କରୁ କେ କେତେ ତପସ୍ୱୀ ଦୃଢାଶାନଙ୍କୁ ଧରି ରହିଁସେ । ହୃଦବସିଲେ । ଉପମା ରହିଛି ଏସ୍ଥଳେ । ଉତ୍ତମରୂପେ ଯେ ବୁଝିଲେ । ଉଦ୍ଧାର ବାଟ ସେହୁ ଅମ୍ଭେ ପାଇବୁ କାହିଁ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ତ ନୋହିଲେ ।

ଉପାସନା ନ ଜାଣି କେତେକ ମୂଢ ପ୍ରାଣି ନାମ ଧରିଣ ହେଲେ ପାର । ଉପଦ୍ରବ ଦେଖିଲେ ଅସତ କର୍ମସ୍ଥଳେ ନାମ ଅଙ୍କାର ହେଲେ ଗାରହେ । ତନ୍ନାୟୁଧ । ମାୟାଚକ୍ରରେ କଲେ ବନ୍ଧ । ମାୟାମୋହରେ କରୁ ଅନ୍ଧ । ଉପାୟ କଲା ଯାହା ଫଳ ଭୁଞ୍ଜିଲା ତାହା ଧର୍ମଦ୍ୱାରେ ଦଣ୍ଡିତ ଭେଦ । ୬ ।

ରୂପ ଅନେକ ହୋଇ କର୍ମ ଜାଣି ବିହରୁ ସକଳ ଘଟେ ନାରାୟଣ । ରୁଚି ଅରୁଚି ବାଛୁ କରୁଛ ନାହିଁ କେହି ସବୁଠାରେ ବ୍ୟାପିଛ ଜାଣ ହେ ସୁଜ୍ଞଜନେ । ଆତ୍ମାକୁ ଆତ୍ମା ନାଶ କରେ । ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେ ରୂପ ଧରେ । ରୂପ ବିବିଧ ରୂପେ ନାଶ ହୁଅଇ ଅଟେ ହିଂସାଭିମାନଙ୍କ କେଉଁରେ ହେ ସୁଜ୍ଞନରେ । ୭ ।

ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣିବା ପାଇଁ ନାରଦ ବୀଣା ବାଇ ଅନେକ ରୂପେ ସ୍ତୁତି ଗଲେ । ରୂପ ନାହିଁ ଯାହାର ନାମ ତା ସର୍ବେଶ୍ୱର ବୋଲିଣ ନାମ ଖଞ୍ଜି କଲେ ସେ ॥ ଜତେନ୍ଦ୍ରିୟ । ହୃଦୟେ ହୋଇଲେ ବିସ୍ମୟ । ଯିପୁରେ ପାଇଣ ଅଭୟ । ରୂପାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗରେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶଲୋକରେ ନାମ ଗାନରେ କାଳ କ୍ଷୟ ସେ । ୮ ।

ଲୋମ ବଲୋମ ଦୁଇ ଯିଗୁଣ ତହିଁ ଥାଇ ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତ ସେ ହେଲେ । ଲୋମ ନାମଟି ଚିତ୍ର ବଲୋମ ଯେ ଅତେବ ଚୈତନ୍ୟ ନାମକୁ ପାଇଲେ ଯେ । ଏହା ଦେଖ । ଯିଗୁଣ ତହିଁରେ ଯେ ଯୋଗ । ସତ୍ତ୍ୱ ରଜ ତମ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ତହିଁ ବିଧାତା ସ୍ଥାନ ପାଇ ତହିଁରୁ ବେଦ ଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯେ । ୯ ।

ଛୁଟି ରହିଛନ୍ତି ଦେହେ ପଡିଣ ମାୟାମୋହେ ଦେଖି ନ ପାଇ ଦୁଃଖ ବାୟୁ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ବ୍ରହ୍ମା ବୋଲାଏ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ତହିଁରୁ ସର୍ଜନା ଏ କାୟା ହେ । ବୁଧଜନେ । ଯବ ବୁଝିବ ଅସ୍ତଜ୍ଞାନେ । ସମସ୍ତେ ଛନ୍ତି ସ୍ଥାନେ ସ୍ଥାନେ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଣ ଏଥି ଯବ ପାଇବ ଦେଖି ଯିପୁର ଇଶ ସନ୍ନିଧାନେ ହେ । ୧୦ ।

ଏହି ନର ଦେହରେ ପଡି ମାୟାମୋହରେ ସମସ୍ତେ ହୋଇଛନ୍ତି ଠୁଳ । ଏହା ବୁଝି ବସିଲେ ଦେଖ ହୃଦୟସ୍ଥଳେ ବାସୁକୀ ଯେଉଁ ପାଦ ମୂଳ ସେ । ପାତାଳ ଯେ । କଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତେ ତହିଁ ଖଣ୍ଡ । କଟିଠାରୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟକୁ ହେଜ । ଏହୁ ଯେ କଣ୍ଠ ଦେଖ ତହିଁ ସ୍ୱର୍ଗ ପ୍ରକାଶ ଯିପୁର କରି ଏହା ଖୋଜ । ୧୧ ।

ଐକ୍ୟ ନ ଥାଇ କେତେ ସବୁ ପୂରି ରହିଛି ଯାହା ଭାବିବ ତାହା ଦେଖ । ଐଲ କର ଦେହରେ ବୁଝି ନ ପାଇବାରେ ମିଥ୍ୟାରେ ହୋଇଛ ବିମୁଖ । ହେ ବୁଧଜନେ । ବର୍ଣ୍ଣିବାକୁ ମୁଁ କି ଜାଣେ । ମହାମୂଢ଼ ତୁମେ

ଅଜ୍ଞାନେ । ଜୀବନ ଥାଉ ଯାରେ ବ୍ରହ୍ମାଦି ବେଦସ୍ୱରେ ବର୍ଣ୍ଣି ଭ୍ରମୁଥାନ୍ତି ଗହନେ ହେ । ୧୨ ।

ଓଁକାର ପଦ ଯେଉଁ ସାଖାରେ ପଦ ସେହି ତେଣୁ ମନ୍ତ୍ର ଆଦ୍ୟରେ ଥାଏ । ଓଁକାର ପଦ ଧରି ଶବ୍ଦ ନାଦ ବିପୁଳ ବେଦବାକ୍ୟରେ ଶୋଭା ପାଏ । ହେ ବୁଧଜନେ । ଓଁକାର ଥାଏ ଯୋଗ ଧ୍ୟାନେ । ଋଷିମାନଙ୍କ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନେ । ଓଁକାରୁ ବେଦ ହେଲା ଶବ୍ଦନାଦ ପୂରଣ ପ୍ରକାଶେ ଚଉଦ ଭୁବନେ ହେ ବୁଧଜନେ । ୧୩ ।

ଔଷଧାଦି ନ ଥିଲେ ଜନ୍ତୁ କି ଏ ସ୍ଥଳେ ବିଶ୍ୱର ସ୍ୱଷ୍ଟିଦୃଶ୍ୟମୂଳେ । ଔଷଧ ବୋଲି ବୃକ୍ଷ ଆଦି ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ବିଧାତା ସର୍ଜନାକୁ କଲେ । ସେ ପଶ୍ଚାତରେ । ଜୀବାଦି ଜାତ ଏ ସଂସାରେ । ଏହା ଦେଖ ଭଗବଂତରେ । ଔଷଧାଳୟ ବୋଲି ଏହିଟି ମଣ୍ଡଳୀ ସଂସାରେ ହୋଇଛି ବିଦିତ । ୧୪ ।

ନ ସ୍ୱନ୍ଦାର ସ୍ଥେ ହର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ରହ୍ମ ପ୍ରସରି ସଂସାରେ ଯେଉଁ ଅବତରୁ । ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ପୁରୁଷ ସକଳ ଘଟେ ବାସ ତାଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ ହୃଦେ କର ହେ ବୁଧଜନେ । ସ୍ୱରବର୍ଣ୍ଣରେ ଗୀତ ଯୋଡ । ମାୟା ଅର୍ଣ୍ଣବ ମୂହିଁ ପଡ଼ । ଅଳିତ କଲି ଏହା ବୁଝି ନ ପାରି ତହା ମାୟାସାଗରେ ଅଛୁ ଜଡ ହେ । ୧୫ ।

ଅଂକାରଣେ ମୋ ଜୀବ କଷ୍ଟେ ବାହାରି ଯିବ କ ପାଉବ କିଛିହିଁ ଠାବ । ଅନ୍ତଃକରଣେ ମୋର କିଛି ନାହିଁ ଈଶ୍ୱର ଯାହା କରୁଣା ତାଙ୍କ ହେବ ହେ । ବନ୍ଧୁଗଣେ । ମୋର ଗୁହାରି ଏବେ ଶୁଣ । ଦୋଷଥିଲେ ଦୋଷ କ୍ଷମ ସେବ । ଅଜ୍ଞାନ ମୂର୍ଖ ମୁହିଁ କିଛି ଜାଣଇ ନାହିଁ ହତାଶ ଦାସର ଜଣାଣ ହେ । ୧୬ ।

———

କୃଷ୍ଣସ୍ତବ । ରାଗ ରାମକେରୀ ।

ଭଜ ବ୍ରଜପୁର ମଣ୍ଡନ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି କଳାପ ।
ସମସ୍ତ ପାପ ନାଶକାରୀ ଖଣ୍ଡନ୍ତି ଭବତାପ । ୧ ।
ସର୍ବ ଜୀବ ତୋଷ ଦାୟକ ଏକା ସେ ନାରାୟଣ ।
ସର୍ବ ଦେବତା ସେହି ଜାଣ ପ୍ରଭୁ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ । ୨ ।
ଶୋଭଇ କଟିତଟ ପୀତପଟ୍ଟ କାଞ୍ଚେଣି ରାଜେ ।
କୁସୁମ ଗୁଚ୍ଛ ଚୂଳପରେ ଶୋଭଇ କୋଳ ସାଜେ । ୩ ।
ସୁନ୍ଦର ନାଦ ସ୍ୱର ବେଣୁ ବଂଶୀ ଶୋଭଇ ଥାଇ ।
କନ୍ଦର୍ପ ସାଗର ସେ ହରି ରଙ୍ଗେ ଗୋପୀଙ୍କୁ ମୋହି । ୪ ।
ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ନାଗର ମନୋଜ୍ଞ ଗର୍ବହନ୍ତା ।
ବିଶାଳ ଶୋଭଇ ନୟନ ସର୍ବ ଜୀବ କରତା । ୫ ।
ଗୋପୀଙ୍କୁ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦାୟକ ପଦ୍ମଲୋଚନ ହରି ।
ଦନ୍ତାଗ୍ରେ ବିନ୍ଦୁ ପ୍ରମାଣେ ଯେ ପୃଥ୍ୱୀ ଧାରଣ କରି । ୬ ।
ପୂର୍ବ ପୁରାଣେ ସେ ଯା କୀର୍ତ୍ତି ଲୋକୋଦରେ ବିଖ୍ୟାତ ।
ଶଚୀନାଥ ମଦ ହରିଲେ ସାକ୍ଷାତେ ଜଗନ୍ନାଥ । ୭ ।
ନମସ୍ତେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ମୁରାରି ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ କାଳ ହତ ।
ମକର କୁଣ୍ଡଳ ଗଣ୍ଡରେ ତେଜରୂପ ଅନନ୍ତ । ୮ ।
ବ୍ରଜାଙ୍ଗନାଙ୍କର ବଲ୍ଲଭ ନମସ୍ତେ କୃଷ୍ଣ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ଅମ୍ଭଙ୍କୁ ସେ ପ୍ରଭୁ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ କାହିଁ ପାଇବୁଁ ଗତି । ୯ ।
ବାଳ କାଳେ ମାୟାଧର ସେ ମାୟାଭାବ ବିସ୍ତାରି ।
ମୃତ୍ତିକା ଭକ୍ଷଣେ ମାତାଙ୍କୁ ଦେଖାଇଲେ ତ୍ରିପୁରୀ । ୧୦ ।
କ କହିବି କୃଷ୍ଣ ଚରିତ ବେଦ ଅଗମ୍ୟ ମୂର୍ତ୍ତି ।
ମାୟା ଦେଖାଇବାପାଇଁ ସେ କୋପ କାନ୍ତ ବଦନ୍ତ । ୧୧ ।

ଯଶୋଦାଙ୍କ ଅଗ୍ରେ ଭେଳୋକ୍ତି ଭଣନ୍ତେ ସେ ଶ୍ରୀହରି ।
ମନ୍ଥନ ଦଣ୍ଡରେ ବାନ୍ଧଲେ ଯଶୋଦା କ୍ରୋଧ କରି । ୧୨ ।
ବନ୍ଧା ଯିବା କାଳେ ଦେଖିଲେ କୃଷ୍ଣ ଅଦ୍ଭୁତ କାଣ୍ଡ ।
ଛନ୍ଦଣ ଦେଲେ ତାହାଙ୍କୁ ସେ କୃଷ୍ଣ ବିଚିତ୍ର ମାୟା । ୧୩ ।
ନମସ୍ତେ ଟେ ନନ୍ଦ ଯଶୋଦା ନମସ୍ତେ ଭଗବାନ ।
ନମସ୍ତେ ସେ ବୃନ୍ଦାବନ ଯେ ସଙ୍କେତ ଭୂମି ସ୍ଥାନ । ୧୪ ।
ନବକାଳେ ଗୋପନାଗର ଗରୁଡ଼ ଧ୍ୱଜ ହରି ।
ନବମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ସେ କେଳ କର୍ତ୍ତା ମୁରାରି । ୧୫ ।
ସଂସାର ସାଗର ମଧ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରରୂପ ଶୋଭି ।
ଭଜେ ବ୍ରଜପୁର ମନର ଧସ ଅଗମ୍ୟ ଲୋଭି । ୧୬ ।
ସଦା ସର୍ବଦା ତୋ ପାଦରେ କରିବାକୁ ନିବାସ ।
ମୋ ହୃଦୟେ ଏହା ବହୁଛନ୍ତି ରହୁ ମୋର ମାନସ । ୧୭ ।
ସମସ୍ତ ଗୋପ ନାଗର ହେ ବ୍ରଜାଙ୍ଗନା ମୋହନ ।
ନମାମି ହେ କୁଞ୍ଜବିହାରି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭାବନ । ୧୮ ।
ଏକାଦଶ ରବି ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ତେଜଦାଅ ବସ୍ତ୍ରାର ।
ନିତ୍ୟ ନବ ନବ ରୂପରେ ନନ୍ଦଙ୍କ ତୋଷ କାର । ୧୯ ।
ଗୁଣାକର ସୁଖାକର ହେ କୃପାକର ହେ ସ୍ୱାମି ।
ସୁରାସୁର ଶୁଭଦାୟକ ସାକ୍ଷାତେ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ । ୨୦ ।
ନମାମି ଗୋପଭାୟକ ହେ ସର୍ବଦୋଷ ନାଶନ ।
ସର୍ବ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଦାୟକ ହେ ଭକ୍ତଗଣ ରକ୍ଷକ । ୨୧ ।
ନମସ୍ତେ କୃଷ୍ଣପ୍ରେମ ମୂର୍ତ୍ତି ଲାଳସା ପୂର୍ଣ୍ଣକାର ।
ଗୋପୀନାଥ ପ୍ରଭୁ ହୋଇଣ ଗୋପୀଙ୍କ ହୃଦକାରୀ । ୨୨ ।
ନିଷ୍କାମ ସକାମ ଦାୟକ ସକଳେ ସ୍ତୁଲେ ସ୍ଥିତ ।

ଜଗତ୍ସୁନ୍ଦର ମୂରତ ପଞ୍ଚସାୟକ କୀର୍ତ୍ତି । ୨୩ ।
ଉଚ୍ଚାଇଣ ବେଣୁ ନାଦରେ ଦେଖାଇଣ ଚତୁଭୁଜ ।
ଭବ ଉଦ୍ଭବ ତାରକ ଦେହ ଦେଖାଅ ବ୍ରହ୍ମ ଜ୍ୟୋତ । ୨୪ ।
ସଂସାର କାରଣ ପାଇଁ ତ ଯଶୋଦା ଗର୍ଭୁଁ ଜାତ ।
ବାଲ କ୍ରୀଡ଼ାରେ ଦୁଗ୍ଧବେଶ ଦେଖାଉଛ ଅଦ୍ଭୁତ । ୨୫ ।
ମାୟା ପ୍ରକୃତ ବଦନ୍ତରେ ମୁଗ୍ଧକଲ ଗୋପୀଙ୍କୁ ।
ମନୋଜ୍ଞ କାମନା ଯା କଲେ ଦେଉଅଛ ତାହାଙ୍କୁ । ୨୬ ।
ନମସ୍ତେ ଦୁଷ୍ଟ୍ୟବେଶ୍ୱ ନର୍ସ୍ତ୍ର ବୃନ୍ଦାବନ ବିହାର ।
ଅବୋଧ ହୋଇଣ ସଂସାରେ ଲିପି ଯାଉଛୁ ହର । ୨୭ ।
ସଂସାରାଗ୍ନିରେ ଦଗ୍ଧହୋଇ ଛନ୍ନ ବନ୍ଧୁ ଜୀବନ ।
ଏବେ କେଣେ ହେଲେ ନ ପାରେଁ ନାମ କରି ସ୍ମରଣ ।୨୮
ତଥାଚ କୃଷ୍ଣସହ କଥାରେ ମମ ହୃଦୟ ବାସ ।
ରକ୍ତ ସନ୍ତତରେ ମାଗୁଛୁ କରିଅଛୁ ମୁଁ ଆଶ । ୨୯ ।
ସେହୁ କୃପା ମୁଁ ଯେ ପାଇଣ କର୍ମ ଦଶାକୁ ଧରି ।
କାଟିବି ଏ ଭବ ଜଞ୍ଜାଳ ତୁମ୍ଭ ପାଦକୁ ସ୍ମରି । ୩୦ ।
ହରମନ୍ଦରଚଢା ଶୋଭେ ବସ୍ତ୍ରସ୍ୱର କପାଳେ ।
କଉସ୍ତୁଭମାଲ ଶୋଭିତ ଯାହାର ବକ୍ଷସ୍ଥଳେ । ୩୧ ।
ନାସାରେ ଗଜମୁକ୍ତାର ବସଥିଣି ଝଟକେ ।
କରରେ କଙ୍କଣ ବସନ୍ତେ ବସିଥାଉ ଛଟକେ । ୩୨ ।
ମଳୟଚନ୍ଦନ ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଶୋଭା ପୁଞ୍ଜ ।
କଣ୍ଠେ ମୁକ୍ତାମାଲ ରହିଛି ଆବର ଗୁଞ୍ଜ ଗୁଞ୍ଜ । ୩୩ ।
ଗୋପ ନାୟିକା ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗେ ବେଢ଼ି ରହିଣଛନ୍ତି ।
ତନ୍ମଧ୍ୟେ କୃଷ୍ଣ ବନଜ୍ୟୋ ଉଡ଼ାଇ ଶୋଭା କୀର୍ତ୍ତି । ୪୪ ।

ସେହିରୂପ ଗୃହିଁ ରହିଛ କରି ହୃଦପ୍ରକାଶ ।
ସଙ୍କେତ ବୁଝିଲ କେବେ ହୁଏ ବଳାଶ୍ରୀ ଦାସ । ୩୫ ।

ପଦ ।

ରାଗ । ରସକୋଇଲି । ୪

ଭାବର ହେ ବୃକ୍ଷେ କୋହ କୃଚନ୍ଦ୍ର । ଯାହା ସୃଷ୍ଟିଛ ଏ ମାୟା ଭୁବନ । ବସ୍ତୁ ମୋହନ ଭାବ ପ୍ରକାଶ । ଅମୂଲ୍ୟ ହୃଦୟ ଧ ଦର ଜାଣ ଯେ । ଭଜ ସେ ଜଗତ ଇଶ ଯେ । ଯାକୁ ଭଜିଲେ ସଂସାରୁ ମୋକ୍ଷ ହେବ ପିଅ ସେହି ପ୍ରେମ ରସ ଯେ । ୧ ।

ଅନିତ୍ୟ ସଂସାର ହୃଦୟ ଧରି । ମଦନ ପ୍ରେମରେ ହୋଇଣ ପାଗ । ଭ୍ରମୁଅଛ ଏହି ଦବା ସଂସାରେ । ଏହା ସର୍ଜନା କର୍ତ୍ତା ଯେଉଁ ବକ୍ତି ଯେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖ ନେତ୍ର ଭରି ଯେ । କେମନ୍ତେ ଏ ମାୟା ବସ୍ତାର କାରକ କପରି ସେ କାରିଗରି ଯେ । ୨ ।

ମଦାନ୍ଧରେ ସଙ୍ଗେ ହୋଇଲେ ମତ୍ତ । କାମନା ତରଙ୍ଗେ ଭ୍ରମଇ ଚିତ୍ତ । ବୁଝି ନ ପାରିଲ ଯାହା ସେହିର । ବୃଥାରେ କାଳ କରୁଥାଉ ହତ ଯେ । ଭାବ ସେ ଯାହା ଉଚିତ ଯେ । ଭବପାଶ ହୋଇ ଭୂମି ସଙ୍ଗେ ଥାଇ ଭ୍ରମୁଛ ମୁହିଁ ଜାଣତ ଯେ । ୩ ।

ଭାବର ରେ ଯାହା ହେଲ ପ୍ରକାଶ । ତାହା ଜଣାଉଛି ମୁଁ ତୁମ୍ଭପାଶ । ସୁଜ୍ଞଜନେ ନ ଧରିବ ଯେ ଦୋଷ । ପ୍ରଭୁ ପାଦ ପଦ୍ମେ କରିଣ ଆଶ ଯେ । କରିଛି ଏହା ମୁଁ ଭାଷ ଯେ । ନୃହଇ ନୋବଦ ଅଟଇ ନବୋଧ ପ୍ରଭୁ କଲେ ଯାହା ଦୃଶ୍ୟ । ୪ ।

ତ୍ରିଗୁଣରେ ବନ୍ଧୁ ଏହି ସଂସାର । ତ୍ରିବିଧରେ ଜୀବାଦ ଯେ ଅକା-ର । ଜୀବାଦ ମଧ୍ୟେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାନବ ସାର । ମାନବ ଦାନବ ଦୁଇ ପ୍ରକାର

ସେ । ଉଥଣ କର୍ତ୍ତ ଉଣର । ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ସାମିଲନ ସାମାଜିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ
ସେବଣ କର ସେ । ୫ ।

ସେ ନର ମାନବ ବୋଲି ଜାଣିବ । ଅବର ଦାନବର ଦେଖ
ସ୍ୱବ । ସାତ୍ତ୍ୱିକ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ସେ ଦେଖିବ । କଠିନତା ହୃଦୟ ଯାର
ଥିବ ସେ । କଷ୍ଟ କୁଟିଳ ଯା ଗର ସେ । କୁଟଜାତ କଥା କହୁ ଦବ
କଥା ସେହୁ ଦାନବ ଏ ଭବ ସେ । ୬ ।

ଧର୍ମ ଦାଣ୍ଡ ମାନବଙ୍କ ଏ ପୁର । ଧାରଣ କାରଣ ହୁଅପ୍ରକାର । କାରଣ
ପଥରେ ସେବଣ କର । ଗମିବ ଯାଇ ପବିତ୍ର ନଗର ସେ । ଲୋଭ
ଭସ ସ୍ନେହ ଛାଡ଼ି ସେ । ଜୀବ ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନ ପାଇବ । ଲୋଡ଼ି ସଂସାର
ବନ୍ଧନ୍ତୁ ଏଡ଼ି ସେ । ୭ ।

ଶ୍ରୀ ଦୟାନିଧିଙ୍କଣେ ଲଗାଇ ଧ୍ୟାନ । ଯୋଗ ବଳେ ସେ ଦେଖିବେ
ଭୁବନ । ମହାଜନ ଜାଣିବ ସେହୁ ଜନ । ମହାଜନ ସ୍ୱବ ଅପଣା ମନ
ସେ । ମହାତ୍ମା ସମାଧି ଗୁଣ ସେ । ଅବର ମାନବ ଧାରଣ ଦାଣ୍ଡରେ
ଗମିବା କହୁଛି ଶୁଣ ସେ । ୮ ।

ହଦସ୍ଥ ହୋଇବ ପ୍ରେମ ରଙ୍ଗରେ । ହରଷିତ ହେବ ସ୍ୱକୁଳ
ଧର୍ମରେ । ବକ୍ଷୀଳ ଭାବ ଭ୍ରମିବ ସଂସାରେ । ସମାଧି ନ ଥାଇ ପରିବାର-
ରେ ସେ । ସତ୍ୟରେ ସେ ସମ୍ପାଦନ ସେ । ସଦାଚାର ହୋଇ ସତ୍ୟ ଗୁଣ
ବହୁ ଅନନ୍ତ କଲ୍ଲୋଳ ଜାତ ସେ । ୯ ।

ସତ୍ତ୍ୱ ରଜ ତମ ତ୍ରିଗୁଣେ ଖଣ୍ଡିତ । ସେହୁ ତ୍ରିଗୁଣରୁ ଜନ ଏ ଜାତ ।
ପ୍ରକାଶ କରୁଛି ଯା ହେଲା ଜ୍ଞାତ [illegible] ବୁଧ ଜନେ ତୁମ୍ଭ ହୃଦୟଗତ ସେ ।
ମୁଁ ଅଟେ ବାଳକ ମୂଢ଼ ସେ । [illegible] ସଂସାର କଳ ହେ ପାରିବ
ବେଦାନ୍ତରେ ଯାହା ମୂଢ଼ ସେ । ୧୦ ।

ସତ୍ତ୍ୱରେ ଯାହା ମୁଁ କହୁଅଛି । ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତରରେ ତାହା କହୁଛି ।
ସତ୍ତ୍ୱଗୁଣରୁ ଯେ ନର ଜନ୍ମିବ । କାହିଁ ପଥରୁ ସେହୁ ଶୁଣିବ ସେ ।

ରଜଗୁଣେ ଯେହୁ ଜାତ ଯେ ମାନବ ବୋଲଣ ତାହାଙ୍କୁ ଜାଣିବ ପ୍ରେମ-ଗୁଣ ତା ଗୃହିତ ଯେ । ୧୧ ।

ତମଗୁଣେ ଜାତ ଯେତେ ମନୁଷ୍ୟ । ଦାନବ ବିଦ୍ୟାରେ ତାଙ୍କ ମାନସ । ସନ୍ତତରେ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ବାସ । ଯାହାସ ଉଦ୍ବିଗ୍ନ ବହୁଣ ଦ୍ୱେଷ ଯେ । ଦେହୁଥାନ୍ତି ସେ ପ୍ରକାଶ ଯେ । ବଧ୍ୟ ବଧାନ ସକଳ ଦୂର କରି ବତ୍ତମ୍ବନ ଭଷେ ଅଣ ଯେ । ୧୨ ।

ଏହୁପରି ମାନବଙ୍କ ବଧାନ । ଦେହିରେ ପ୍ରକାଶିତ ନାନାବର୍ଣ୍ଣ । ବ୍ରାହ୍ମଣ କ୍ଷତ୍ରିୟ ବୈଶ୍ୟ ଶୂଦ୍ରେଣ । ପଢନ୍ତି ଦାସ ଗୃଣ୍ଡାଲ ସେ ପୁଣ ଯେ । ବବଧ କୁଳେ ସମ୍ଭୂତ ଯେ । ବେଦପଢ ଏହା ଭଅଣ ଜଗତ ବୁଝିବ ହୋଇ ବ୍ୟବତ ଯେ । ୧୩ ।

ଏଥିଉତ୍ତରୁ ମୁଁ କହେଁ ପୁଣ । ଦେଖ ଏ ସଂସାର ଅଦ୍ଭୁତ ବନ । ବଚଣ୍ଡ ଶରୀର ଏହା ପାଟଣ । ଦେଖାଅ ଲାଗି ଯାହା ସେ ଶୋଭନ୍ତ ଯେ । ଶୋଲ୍ଲୁନ୍ତ୍ରବ ନକନା ଯେ । ଏହା ସେ ଗୃହିଣ ଶୋଭିତରେ ପୁଣ ଧାଏ ଯେ ସେ ଅଦ୍ଭୁତା ଯେ । ୧୪

କୁଳ ଧର୍ମାନୁଯାୟୀ ସେ ଜନକ । ମନୁ ବ୍ୟାସାଦଙ୍କ ଦେଖ ପୁରାଣ । ପାରଦର୍ଶୀ ହୋଇ ଦେଖ ଭୁବନ । ପ୍ରେମରସପ୍ଳୁତ ହୃଦେ ବହୁଣଯେ । ଇଚ୍ଛାଅନୁଯାୟୀ ମଦ ଯେ । ଚିଉଣ ସଂସାର ଗୃହିଣ ଦେହ ବୁଝେ ବାଧ ଏ ଭବ ବଶାଦ ଯେ । ୧୫ ।

ମଦ ଯେତେ ଅଂଶେ ହୋଇଛୁ ସ୍ଥିତ । ତାହା କହୁଛୁ ମୁଁ ଶୁମ୍ଭ ଅନ୍ତତ । ଉତ୍ତମ ମଧ୍ୟମ କନିଷ୍ଠ ଖ୍ୟାତ । ସଂସାରରେ ତାହା ଅଛି ବଦତ ଯେ । ଶୁଣ ସେ ମଦ ଲକ୍ଷଣ ଯେ । ପ୍ରକାଶିତ କରି କହୁ ତା ଯୁକ୍ତି ଭାବ ଗୃହିଁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯେ । ୧୬ ।

ବାରୁଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଦେଖ । ତାହା ସଙ୍ଗେ ଏହୁ ହୃଦୟ ରଖ । ସାତ୍ତ୍ୱିକ୍ୟ କର୍ମ ସ୍ଥିତ ଯେଉଁ ଲୋକ । ହରିରସମଦ ଚାହିଁ ରଖ ଯେ ।

ମଧୁବୃତ୍ତ କେବଳ ଶ୍ଳୋକ ଯେ । ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ କର୍ତ୍ତା ବୋଲି ଜାଣ ଭକ୍ତିରସ ମଦ ଦେଖ ଯେ । ୧୭ ।

ମଧୁସୂଦନ ପାଦ ବୃକ୍ଷ ପୁଣ । ଧର୍ମ ଯାର ମୂଳ ସେ ବଡ଼ଗୁଣ । ବେଦ ତାହାର ସ୍କନ୍ଧ ବୋଲି ଜାଣ । ପୁରାଣ ଶାଖା ରହିଛନ୍ତି ହୋଇଣ ଯେ ଯଜ୍ଞ ସେ ହେଲା କୁସୁମ ଯେ । ସେ କୁସୁମରୁ ଏ ମଦକୁ ଭିଅଣ ଯାଇ ସାଧକ ବସନ ଯେ । ୧୮ ।

ସେ ମଦ ଅଣସ୍ୱାଦୀ ହୋଇଣ । ଶିବ ବ୍ରହ୍ମାଦି ସେ ଋଷି-ଗଣ । ମହାଜନ ଧ୍ୟାୟୀ ପିଅନ୍ତି ପୁଣ । ହୋଇ ରହିଲେ ସେ ତହିଁ ବଣ୍ଟାନ ସେ । ଯୋଗ କର୍ମ ଜ୍ଞାନ କରି ଯେ । ଅସମ୍ଭ ହୋଇଣ ରହି-ଲେ ସେ ପୁଣ ସେହି ବୃକ୍ଷମୂଳ ଧରି ଯେ । ୧୯ ।

ସଂସାରକ୍ଷୁଧା ତୃଷା ଦୂର ମଣି । ଯୁକ୍ତି ସଙ୍ଗେ ଭକ୍ତିଜଳକୁ ଆଣି । ମୂଳକଷଣ୍ଡ ତହିଁ ଦେଇ ପୁଣି । କାର୍ତ୍ତି ଦାସ ମିଶାଇ ତା ସେବନ ସେ । ହରିଙ୍କି ତା ସମର୍ପିଲେ ଯେ । ପିଇଣ ସେ ଜଳ ଖାଇ ମୋକ୍ଷ ଫଳ ତରତ୍ତାଳକୁ ପ୍ରହିଁଲେ ଯେ । ୨୦ ।

ମାନ ଅଭିମାନ ମୃଗକୁ ମାରି । ମାଂସ ପକ୍କ କରନ୍ତି ସେ କସ୍ତୁରି । ଉପକାର ଘୃତ ଆଦ ହଳଦୀ । ମନ୍ତ୍ର ମସଲା ତହିଁ ସଙ୍ଗେ ଭେଦ ଯେ । ଗନ୍ଧ ଲବଣ ସେ ଦେଇ ଯେ । ଅନନ୍ୟେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି କରିକି ଧ୍ୟାଇଣ ପ୍ରେମେ ବଣଦେବ ସ୍ତୁହିଁ ଯେ । ୨୧ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପଦାର୍ଥରେ କର୍ମ ପେଷ୍ଟ । ଯାହିଁ ଦେଖିଲେ ସେ ସଂସାର-ଯାତ୍ର । ମନକୁସୁମ ସୁବାସ ଦାୟକ । ଏହା ହୃଦୟେ କରିଣ ବିବେକ ଯେ ଭଜଣ ରହିଲେ ସେହି ଯେ । ସେହି ଜଗଦାତ୍ମା ବ୍ରହ୍ମ ସ୍ୱରୂପଣ ଆତ୍ମେ ପାଇବା ଯେ କାହିଁ ଯେ । ୨୨ ।

ସେହୁ ହରି ପଦ ପାଇବା ପାଇଁ । ବ୍ରହ୍ମାଦ ଲୋକନ୍ତ ପାଆନ୍ତ ନାହିଁ । ନାରଦେ ଖୋଜଣ ସ୍ତୁତର ହୋଇ । ନୃତ୍ୟ କଲେ ବୀଣାନାଦ ବଜାଇ ଯେ । ଭ୍ରମିଲେ କିପୁର ମଣ୍ଡ ଯେ । ଅମ୍ଭେ ତନ୍ତ୍ରଲେ ବ ହେବ ଏହୁ-ସ୍ତୁଲେ ବୃଥାରେ ହେଉଛୁଁ ଦହ୍ଣ ଯେ । ୨୩ ।

ଏଥି ଉତ୍ତାରୁ ମୁଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ । ବର୍ଣ୍ଣନା କରଇଁ ଶୁଣ କୋବିଦ । ନାମ ତାର ଅଟଇ ମାୟାମଦ । କେମନ୍ତ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲା ସେ ଭେଦ ଯେ । ମାଦକ ଯାହା ଅଭେଦ ଯେ । ସେହି ମଦ ପିଇଣ ଯେ ସଦା-କାଳେ ଲଭୁଥାଅ ସୁଖ ବୋଧ ଯେ । ୨୪ ।

ମଧୂକା ନାମକ ବୃକ୍ଷକୁ ଦେଖ । ସଂସାର ଯା ମୂଳ ଦେଖ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ସଂସ୍କାରସ୍କନ୍ଧ ଶୋଭା ଯା ଅଲେଖ । ସଂସିଦ୍ଧ ସଂସୃଷ୍ଟି ଶାଖାକୁ ଯୋଖ ଯେ । ସଂକଳ୍ପ ଅନ୍ଧକୁସୁମ ଯେ । ଏ କୁସୁମରୁ ଏ ମଦକୁ ଉଅଣ ମାଦକ ଯା ଅନୂପମ ଯେ । ୨୫ ।

ମଧୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ୍ବର ସମ୍ବାଦ ଯେତେକ । ସର୍ଜନାକୁ ବେଦପଢ଼ ନାୟକ । ସକଳ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ । ମାୟାମଦ ତାହା ଦେବାର ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ଜଗତ ବଶ୍ୟ ଲକ୍ଷି ଯେ । ବାସୁଦେବ ମଦ ଭଅଣ କରତା ଜଗଦ୍ କ୍ଷୋଭକ କର୍ମ ଦେଖି ଯେ । ୨୬ ।

ଜଗତୁ ପାଣ୍ଡ ଉତ୍କ୍ଷିପ୍ତ ସେ କଲେ । ପାଣ୍ଡ ଜାଣି ମଦ ସଜ୍ଜ ବସିଲେ । ଲୋଭ ଇନ୍ଧନ ସେ ତହିଁ ଖଞ୍ଜିଲେ । ଅଗମ ଅଗ୍ନି ତହିଁ ଲଗାଇଲେ ଯେ । ଦାବାଗ୍ନି ସେ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଯେ । ଶୋକ, ମୋହ, ଜଳ ତହିଁ ପୂରାଇଲେ ଗ୍ରାବ ତହିଁ ସେ ଅନନ୍ତ ଯେ । ୨୭ ।

ସଂକଳ୍ପ ଅନ୍ଧ ତହିଁ ପୂରାଇଲେ । ମାୟାକା ମଦ ତହିଁ ଜାତ କଲେ । ସେ ମଦ ସୁମନା ହେବାକୁ ଧାୟି । ସ୍ନେହରସ ପ୍ରୀତିଦରେ ମିଶାଇ ଯେ । ପ୍ରିୟମାଣ ମଦ ହେଲା ଯେ । ଦଣ୍ଡକର୍ମୀ ଭୂତାତ୍ମା ସେ ଗଢ଼ିଥିବା ଶୁଣ୍ଡି-ଯାକେ ଭଖାଗଲା ଯେ । ୨୮ ।

ମଦନରସ ପ୍ରେମ ମିଶାଇଲେ । ବାସନା ଉଦ୍‌ଖଳ ଭୃମଣ୍ଡଳେ । ସେହୁ ମଦ ବାସନା ଯେ କପଟ । ମୋହିତ କରେ ମାୟାମୂର୍ତ୍ତି ଧର ଯେ । ଧନ୍ୟ ସେ ରୂପ ବିକଟ ଯେ । ମାୟାସାଗର ତହୁଁ ସେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଗ୍ରହି ଦେଖ କଳ ଘଟ ଯେ । ୩୦ ।

ବରଚରକାଣ୍ଡ ସେ ବାସୁଦେବ । ଉଭୟିକ ଉଣାଚଲେ ଭୂଦେବ । ସୃଷ୍ଟି ବାଞ୍ଛା ହେଲେ ସେ ପ୍ରଜାପତି । ଭୂମି ଗନ୍ଧ ତାଙ୍କ ହୃଦୟ ଗତି ସେ ବହ୍ନଲତ ଦବାଗ୍ନିତ ଯେ । ମାୟା ରସେ ମଣ୍ଡି ଜ୍ଞାନ ଗନ୍ଧ ହଜ ଘଟ ସଙ୍କଳାରେ ତୃପ୍ତି ଯେ । ୩୧ ।

ବିଭୂଷି ଦେଖି ହୋଇଲେ ସେ ତୋଷ ।ବାସୁଦେବ ତହୁଁ କରନ୍ତି ଘୋଷ । ହେଥ ଶିବ ଏହୁ ଯେ ମାୟାରସ । ମନ୍ଦେଶ କଲେ ତହିଁ ରେ ବାସ ଯେ । କରନ୍ତି ଏହା ପ୍ରକାଶ ଯେ । ବରସ ମଦଲୁ କ ପଞ୍ଚ ସେ ଅମ୍ଭେ ହରିମଦରସେ ଅଣ ଯେ । ୩୨ ।

ମାନବଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ମଦ ଖ୍ୟାତି । ଏହା ଖାଇ ଲଭିବେ ଅନାହତ । ମାୟାମଦରେ ସେ ହେବେ ମୋହିତ । ଅନାହତଜ୍ଞୋଳ ହୃଦୟଗତ ଯେ । ପ୍ରେମରେ ହେବେ ଗ୍ରଥିତ ଯେ । ସଂସାର ବିଷୟ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ଅଣୟୁ ଭୂମି ସଙ୍ଗେ ପରଚିତ ଯେ । ୩୩ ।

ପ୍ରାପତିଜ୍ଞ ହୋଇଣ ତୂମ୍ଭେ ଥାଅ । ଜ୍ଞାନ ଦାପ ଉର୍ଦ୍ଧି ଜାଳଣ ହଜ । ଶିବ ଏହା କହି ହୋଇଲେ ତୂନି । ବାସୁଦେବ କହୁଅଛନ୍ତି ପୁଣି ଯେ । ଅମ୍ଭେ ରହିବୁଁ ଯେ ସ୍ଥାନ ଯେ । ବ୍ରହ୍ମାଦି ଆଦି ର ସେତେ ଦେବଗଣ ହୋଇ ପାରୁନ୍ତିକ ଭିନ୍ନ ଯେ । ୩୪ ।

ଶଙ୍କର ହର୍ଷିତ ହୋଇ କହିଲେ । ତୁଷିତେଷ ତ ବ ଗରଣତଲେ । ଦେବ ମାନବେ ଯେ ସଚରାଚର । ସମସ୍ତେ ତୁମ୍ଭର ପାଦ କଙ୍କର ଯେ । ତମୋଘ୍ନ ହେ ମାୟାଧର ହେ । ମାୟା ପ୍ରକାଶିଣ ସଂସାର ସୃଷ୍ଟି ପୁଣି ତୁଅ ନାଶକର ହେ । ୩୫ ।

ଅତଳରେ ପ୍ରକାଶମାନ ହୋଇ । ସତସ୍ୱତରେ ବନ୍ଧାତ ତୋ ଦେହି । ପଦ୍ମଜାଭ ପଦ୍ମଚକ୍ଷୁ ତୁ ନୋହି । ଦେଖୁଥାଉ ମାୟାହାଟ ବସାଇ ଯେ । ସଂକଳ୍ପ ଭାବକୁ ପାଇ ଯେ । ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଯାହା ହେଉଥାଏ ତାହା ହେବାକୁ ତୁ ଭାବଗ୍ରାହୀ ଯେ । ୩୬ ।

ଅଭେଦ ଅଟଇ ତବ ଶରୀର । ଅର୍ଥିଜନ କରେ ପ୍ରଭୁ ଈଶ୍ୱର । ଯାହାଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ତାହା ପୂରଣ କର । ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ଦେଉ ମାନବଙ୍କର ଯେ । ତୋ କୀର୍ତ୍ତି ପାଢେ ଗୁଣେ ଯେ । ଅମର ହୃଦୟ ବୁଝି ସେ ପାଇବେ ତତ୍ତ୍ୱ ହେବେ ବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ଯେ । ୩୭ ।

ତୋ ମାୟା ମଦକୁ ପିଇଣ ସେହୁ । ମାଦକ ବହଲେ ଦେଖିବେ ମହୀ । ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜ୍ଜନା ଭାବ ପ୍ରେମ ଲୁହି । ତୋ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ ହୃଦୟେ ବହୁ ଯେ । ଜନମଣ୍ଡଳରେ ରହୁ ହେ । ଧର୍ମ ଜ୍ଞାନ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରେମରସ ରଙ୍ଗେ ସଂସାର ଭାବକୁ ଗୁହିଁ ଯେ । ୩୭ ।

ଜୟ ପଞ୍ଚଶଙ୍ଖ ବଜାଅ ଥରେ । ଜୟନାଦ ଧ୍ୱନି ଶୁଭୁ ହିୟରେ । ପୂଲକ ଜାତ କରିଥ ମୋଠାରେ । ଦାସ ହୋଇଥିବ ସଦାକାଳରେ ଯେ । କହୁଣ ଜଗନ୍ନେତ୍ର ଯେ । ବାସୁଦେବ ପାଦେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପଡଲେ ଉଠାନ୍ତି ପଦ୍ମଲୋଚନ ଯେ । ୩୮ ।

ବୃଷପତିଙ୍କର ଦେଖି ଏ ଦଶା । ଆଲିଙ୍ଗନ କରି କହନ୍ତି ଭାଷା । ତୁମ୍ଭଠାରେ ସଦାକାଳେ ମୋ ଆଶା । ତୁମ୍ଭେ ଅଟ ମୋର ହୃଦୟ ବାସ ଯେ । ଯାହା କହୁଲ ମନ୍ଦେଶ ହେ । ଅବଶ୍ୟ ମାନବେ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ହେବୁ ସବୁ କରୁଛୁ ପ୍ରକାଶ ଯେ । ୩୯ ।

ତତ୍ତ୍ୱ ଦିବ୍ୟଚକ୍ଷୁ ମାନବେ ହେଲେ । ମାନବେ ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁ ସେ ପାଇଲେ । ମାୟାମଦ ପିଇ ଅଜ୍ଞାନ ହେଲେ । ପୁରୁଷଭୁକୁ ପାଇଣ ରହିଲେ ଯେ । ସ୍ୱବଶ ଅମରପୁରୀ ଯେ । ମନୁ ବର୍ଣ୍ଣସାଧ ଏ ମଦକୁ ଖାଇଣ ଗଲେ ଯଶ ଗାଇକରୁ ଯେ । ୪୦ ।

ଶାନ୍ତ ଭକ୍ତ ସେ କେମନ୍ତେ ପାଇବ । ସେହି ବିଷୟ ବୁଝି ନୋ
ମାନବ । ଜୀବର ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ତାହିଁ ଜାଣ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଏ ଘଟ
ପୂର୍ଣ ଯେ । କର୍ମର ଲେଖକୁ ଦେଖ ଯେ । ଚକ୍ରଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ସ୍ୱରୂପରେ
ଥାଇ ଗୁଣ ଯାହାର ଅଲେଖ ଯେ । ୪୧ ।

ଜନ୍ମାବଚ୍ଛିନ୍ନରେ ଯେତେ ବିଷୟ । ସବୁ ତାର ହୁଅଇ ପରିଚୟ ।
ଅନ୍ତଃକରଣେ ଭାବନ୍ତ ସେ ଯାହା । ତା ପାଖିରେ ଲେଖା ହୁଅଇ ତାହା
ଯେ । ବୁଝିବ ଏହା ସୁଜନେ ଯେ । ତାହାଠାରୁ ହୁଅନ୍ତି ଯେ ସ୍ପଷ୍ଟପାଇଁ
ଜଣାନ୍ତି ପ୍ରଭୁଙ୍କ ସ୍ଥାନେ ଯେ । ୪୨ ।

ଜନ୍ମ ଜନ୍ମାନ୍ତର ସୁକୃତ କ୍ରିୟା । ଧର୍ମଦ୍ୱାରେ ହେଉଥାଏ ସେ ଥୁଆ ।
ରଖିଥିବା ସୁକୃତ ଫଳ ଯେତେ । ସେହି ଫଳରୁ ଜନ୍ମ ଏହି ମର୍ତ୍ତ୍ୟେ
ଯେ । ଭକ୍ତ ହୋଇ ବୁଝିବ ହେ । ଏହା ଯେ ବୁଝିଣ ହୃଦୟେ ଧାଇଣ
ଲଗାଅ ସେ ପ୍ରେମଭାବ ଯେ । ୪୩ ।

ପ୍ରଭୁପାଦ ସ୍ମରିବା ଇଚ୍ଛାକାଶ । ମାନବରୂପେ ଜନ୍ମ ଏହି ପୁଷ୍ଟ ।
ଭାବକୁ ଜାଣି ତହିଁ ଚିନ୍ତାମଣି । ଶ୍ରୀକରଣ ଦିଅନ୍ତି ପ୍ରେମ ଜାଣି ଯେ ।
ଏ ବିଷୟ ସବୁ ବୁଝି ଯେ । ଭାଗ୍ୟବାନ୍ ପୁରୁଷ ହୋଇଣ ସଂସାରେ
ପ୍ରେମରସେ ପଡ଼ ମଜ୍ଜି ଯେ । ୪୪ ।

ମଦକ ଧାଇଣ ଏ ମଦ ପିଅ । ମଧୁବିଷ ଖାଇ ଅଜ୍ଞାନ ହୁଅ । ମଧୁ-
ପାପ ସଙ୍ଗେ ମଧୁକର ଗର୍ବ । ଲୋଭ ରସନେନ୍ଦ୍ର ଆନନ୍ଦେ ବନ୍ଦ ଯେ ।
ଅଯାତ୍ମକଙ୍କୁ ସେ ମାରୁ ଯେ । ସେହି ମାଂସକୁ ପରିପକ୍ୱ କରିଣ ଖାଅ
ସେ ଦେବା ସର୍ବସ୍ୱ ଯେ । ୪୫ ।

କ୍ରୀଡ଼ାଦ ସଙ୍ଗରେ କୀର୍ତ୍ତି ପିଣ୍ଡକ । ଖାଇ ବୁଲୁଥାଅ ଉତ୍ତମ ଦକ୍ଷ ।
ମୁଁ ଯେ ଅର୍ପିତ କହୁଅଛି ଏବେକ । ବୁଝାଇଲି ମୋର ହୃଦ ବିବେକ
ଯେ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ମୋତେ ରଣ ଯେ । ଭବଦାସ୍ୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ
ଥିବି ଛଡ଼ିଣ ହୃଦୟ ଟେକ ଯେ । ୪୬ ।

ବସ୍ତୁ ଜାତ ହୃଦେ ହେଉଛି ମୋର । ଅବର ମଦ ଜ୍ୱର ହୃଦସ୍ଥିର । ନିଦାଘ ପଡିଲା ଅସି ମୋ ଶିର । ଏ କରବ କର ହେ ସୁଜନରଂ ହେ । ମହିମା ଯାର ଅପାର ଯେ । ଏ ମଦ ମାଦକ ଅତି ଭୟାନକ ସଂସାର ସେ କାରଖାର ଯେ । ୪୭ ।

ଯାହା ହେଉ ପଛେ ତା ଜଣାଇବ । ଦେଖ ଉଇବ କପଟ ତା ଛଡ଼ିବ । କାତର ହୋଇଣ ଜଣାଇ ଦେବ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଯାଇଁ ଲୁଚ ରହିବ ଯେ । ହୋଇଣ ତୁମ୍ଭେ ସଦୟ ଯେ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଇଁ ପ୍ରେମଭାବ ଗ୍ରହିଁ ହୋଇଥିବ ମୁଁ ଅଭୟ ଯେ । ୪୮ ।

ଏ ମଦ ମାଦକେ ହେଲେ ଖଣ୍ଡିତ । ମୋ ଜନ୍ମ ହେବାର ହେବ ଯେ ବ୍ୟର୍ଥ । ପୁରୁଷାର୍ଥ ଯେବେ ଖଣ୍ଡଣ ଦେବ । ତେବେ ଏ ମଦରେ ଭ୍ରାନ୍ତ ହେବ ଯେ । ବୁଧଜନେ ଏହା ବୁଝ ଯେ । ମୁଁ ଅଟେ ବାଳକ ତ ଦେଖି ନାୟକ ଲଦଅଛ ମୁଣ୍ଡେ ବୋଝ ଯେ । ୪୯ ।

ଯଦି ଲଦିଅଛ ମୁଣ୍ଡରେ ବୋଝ । ଜୋହିବ ତହୁଁ କ ମୁଁ ଦୃଢ଼ବୀର୍ଯ୍ୟ । ଯାହା ହେଉ ପଛେ ହେଉଛି ଠିଆ । କରପତ୍ର ଯୋଡି ଜଣାଏଁ ତାହା ଯେ । ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ତାହାର ଯେ । ଯାହା ଜାଣିଅଛି ତାହା ମୁଁ କହୁଛି ରହିଣ ତୁମ୍ଭ ଛାମୁରେ ଯେ । ୫୦ ।

ପର୍ବାବସାନ କରିବା ପାଇଁକି । ପତ୍ରିକା ପଢ଼ିଲାପରି ଏହି କି । ଅଭି-ମାନ ମଦ ଉତ୍ପତ୍ତି କଥା । ତାହା ଶୁଣିବାକୁ ଟେକ ଯେ ମଥା ଯେ । ଜନ୍ମ ଯେପରି ହୋଇଛି ଯେ । ସଂଶୟ ଫିଟାଇ ସବୁ କହିବଇଁ ଏବେ ମୁଁ ଠିଆ ହେଉଛି ଯେ । ୫୧ ।

ଶୁଣ ସୁଜନେ କର୍ଣ୍ଣ ମନ ଦେଇ । କାମ ନାମକ ବୃକ୍ଷ ଯେ ଅଛଇ । ମନୁମୂଳ ବୋଲି ହୃଦେ ବଢ଼ିର । ଲୋଭ ସ୍କନ୍ଧ ଯାର ମଦା ଅଙ୍କୁର

ଯେ । ମୋହ ନାମକ ଯେ ଶାଖା ଯେ । ମଦପଙ୍କରେ ସେ ଶୋଷ୍ଣ ବିକାଶୁଛି କୁସୁମ ତା ଅଣଲେଖା ଯେ । ୫୨ ।

ସେ କୁସୁମର ନାମ ଯେ ମତ୍ସର । ବୃକ୍ଷରୂପ ଦେଖ ସେ ଭୟଙ୍କର । ସେହି ବୃକ୍ଷ ଦେଖି ସେ ବେଦବର । କୁସୁମ ସଞ୍ଚୟ କଲେ ଅପାର ଯେ । ଅଭିମାନ ମଦ ପାଇ ଯେ । ଏ ମଦମାଦକ ଅଛି ଭୟାନକ ଜୈପୁର ଦେବ ଏ ଦନ୍ଥ ଯେ । ୫୩ ।

ବଂଶବାଦନ ଭୁବରେ ବସିଲେ । ବୈରାଗ୍ୟ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ତହିଁ ସ୍ଥାପିଲେ । ମହାବ୍ୟାଧି ନାମକ କାଷ୍ଠ ଦେଲେ । କାଳାଗ୍ନି ତହିଁ ଜାଳଣ ସ୍ଥାପିଲେ ଯେ । ମଦ ବାନ୍ଧିବାର ପାଇଁ ଯେ । ଦଇତ୍ୟାରିଙ୍କୁ ସେ ଅଦ୍ଭୁତ କରଣ କହନ୍ତି ସେ ବେଦପାଇଁ ଯେ । ୫୪ ।

ତାମସିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏ ମଦ । ଦାନବଗଣଙ୍କ ଜାଣ ସେ ସ୍ୱବ । କାଳାନ୍ତ୍ରକ ଜଳକୁ ପୂରାଇବ । ମଦ୍ୟ କି କୁସୁମେ ମଦ ରାନ୍ଧିବ ଯେ । ଏହା ଶୁଣି ଦଇତ୍ୟାରି ଯେ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଆଜ୍ଞା ପାଳଣ କରିକରି ମଦକୁ କଲେ ଉଆରି ଯେ । ୫୫ ।

ବିସ୍ମିତ ହେବାର ପାଇଁ ସେ ହରି । ବିନାଶକ ବସ୍ତ୍ର ଲମ୍ଭକୁ ଧରି । ବିମୋହିତ ହରନ୍ତି ମଦ ହେଲା । ବିମାର୍ଗ ବାସନା ଉଦ୍ଧଟିଗଲା ଯେ । ମହାଭୟାନକ ମଦ ଯେ । ଏ ମଦ ଖାଇଲେ ମାଦକ ହିଲେ ଭୁବନରେ ହେବ ବାଦ ଯେ । ୫୬ ।

ନର୍ମିତ କଲେ ମଦ ଅଭିମାନ । ନିବର୍ତ୍ତକ ହେବାକୁ ତାସ୍ତ୍ରୁଣ । ଶିବଙ୍କୁ ସମର୍ପି ଦେଲୁ ଯେ ତାହା । କାଳାନଳ ମଦ ନ ଦେଖୁ ଏହା ଯେ । ଭାବଣ ସେ ହୃଷୀକେଶ ଯେ । ଶିବଙ୍କୁ ଅନାଇଁ ହନୁଷନ୍ତ୍ର ତହିଁ ହୋଇଣ ସେ ହସ ହସ ଯେ । ୫୭ ।

ଭୂତେଶନାଥ ଏ ମଦକୁ ଦେଖ । ମହା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ରୂପ ଅଲେଖ । ପ୍ରଳୟକୁ ଏହା ଶୋଷି ପାରିବ । ବୈକୁଣ୍ଠ ଏଥିରୁ ହେବ ଉଦ୍ଭବ ଯେ । ଅଜ୍ଞାନ ତମକୁ ଦେଉ ଯେ । ଦାନବଗଣଙ୍କୁ ଝୁଞ୍ଜାଇ ଏମଦ ସୃଷ୍ଟି ଥିବ ଭୂତ ପାଇଁ ଯେ । ୫୮ ।

ଶଙ୍କର ବୋଲନ୍ତି ହେ ଭାବଗ୍ରାହୀ । ଏହା ମୋ କପାଳେ ନ ନ ଅଛଇ । କାଳକୂଟ ଖାଇ ବାଯ଼ା ମୁଁ ହୋଇ । ଭ୍ରମୁଅଛି ହୃଦୟକୁ ମୁଁ ଦହି ଯେ । ଗୋଳ । ହୃଦୟ ବହି ଯେ । ଅଭିମାନ ମଦ ମହା ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ଏହା ଦେଉଛ କିପାଇଁ ଯେ । ୫୯ ।

ଶ୍ରୀହରି ବୋଲନ୍ତି ହେ ଦିଗମ୍ବର । ତମ ଗୁଣୁ ଜାତ ତୁମ୍ଭ ଶରୀର । ତୁମ୍ଭ ଅଂଶୁଁ ଜନ ହେବେ ଯେ ଜାତ । ସେହି ଖାଇ ମଦ ହେବେ ଅଚେତ ଯେ । ତହିଲେ ସେ କରଦ୍ଧରି ଯେ । ହର ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶୁଣ ନାରାୟଣ ଅମ୍ଭେ ରଖିବୁଁ କିପରି ଯେ । ୬୦ ।

ଅମ୍ଭେ ରଖି ଅଚେତ ସେ ହୋଇଲେ । ଶୁଭ କି ନା ତୁମ୍ଭ ହୃଦୟ ସ୍ଥଳେ । ଯାକୁ ଦେଖି ବରଞ୍ଚି ତୁମ୍ଭେ ଭଜି । ଅମ୍ଭେ ଭଜିବୁଁ ନାହିଁ ଯେ କିପରି ସେ । ଏହା କହ ଯେ ଫିଟାଇ ଯେ । ତହୁଁ ନାରାୟଣ କହୁଛନ୍ତି ପୁଣ ଭୂତନାଥଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଯେ । ୬୧ ।

ଭୂତାତ୍ମା ନାମକ ସେ ଯେ ବିଷୟ । ତହିଁରେ ତୁମ୍ଭେ ନୁହ ପରିଚୟ । ସାତ୍ତ୍ୱିକ ରାଜସୀ ହେ ତାମସିକ । ତ୍ରିଗୁଣେ ସଂସାର ବିନାଶ ଦେଖ ଯେ । ସାତ୍ତ୍ୱିକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ । ହରି ରସ ମଦ ମୋଠାରେ ରହିଲା ଦେଖ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୬୨ ।

ରାଜସି ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଯେ ମଦ । ମାୟାମଦ ତାହାକ ହରି ବାଦ । ବ୍ରହ୍ମା ରଖିଲେ ବରୁଣ ପ୍ରମୋଦ । ମାନବେ ଖାଇଲେ ସ୍ୱଭେ ଆମୋଦ

ଯେ । ଜ୍ଞାନ ଭକ୍ତି ତାଙ୍କୁ ଦେଲ ଯେ । ରାମସିଦ୍ଧ ମଦ ତାଏ ସେ ରଖିବ ଏ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଯେ ସ୍ଥଳ ଯେ । ୬୩ ।

ଶଙ୍କର ଶୁଣି ହେଲେ ସଙ୍କୁଚିତ । ଅଭିମାନ ମଦ ମୁଁ ରଖିବ ତ । ଦାନବେ ତାଇ ହେବେ ସେ ଅଜ୍ଞାନ । ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ବରିବ ପୁଣ୍ୟ ଯେ । ଏହା ଶୁଣି ନାରାୟଣ ଯେ । ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶିବ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମୂ ତାଙ୍କ ନାଶ କରିବ ହେ ପୁଣ ଯେ । ୬୪ ।

ଶିବ ସ୍ୱୀକାର କରିଣ ରଖିଲେ । ବରଷ୍ଟ ନାରାୟଣ ତହୁଁ ଗଲେ । ଏହା ଶିବ ତାହାକୁ ସମ୍ପାଦିଣ । ହୈମବତୀଙ୍କୁ ହେଁ ସେ ଛାଡଣ ଯେ । ଏହା ଦିଶ ରୁ ପାର୍ବତି ଲେ । ଅଭିମାନ ମଦ ଏହା ସେ ଅଟଇ ଭୟଙ୍କର ଦେଖ ଲେଖିଛ ଯେ । ୬୫ ।

ପାର୍ବତୀ ବୋଲନ୍ତି ହେ ଶୂଳପାଣି । ଯେ ଖାଇବ ହେବ ବହୁଳ ମତି । ଏହା ରଖିଲେ ଯେ ଅସୁର ଜାତି । ଶୁଦ୍ଧ ରହିବ କି ଅସୁର ମତି ଯେ । କହନ୍ତି ସେ ମହେଶ୍ୱର ଯେ । ସ୍ୱାର୍ଥ ଏଥିର ତୁ ବସ ଯାଣିବୁ ଏହା ବରିବ ତୁ କର ଯେ । ୬୬ ।

ଭୂତାତ୍ମା ବୋଲିଣ ଏକଇ ବ୍ରହ୍ମ । ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇକୁ ଦେଖା ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ । ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ଯେ ପୁଣି । ତହୁଁ ରୁ ସର୍ବଜୀବ ଏହି ଅବନୀ ଯେ । ଅଂଶାଦି ସ୍ୱ ଅନୁସାରେ ଯେ । ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଳୟ କରିବା ପାଇଁ ତ ଦେଖ ଏ ମଦ ବେଭ୍ରିଲେ ଯେ । ୬୭ ।

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଅଂଶରୁ ଜାତ ଯେ ଜନ । ଦେବତା ବୋଲିଣ ତାହାକୁ ମଣ । ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କ ଅଂଶରୁ ମାନବ ଜାତ । ମହାବ୍ରହ୍ମଜ୍ଞାନୀ ସେହୁ ହେବ ତ ଯେ । ଅବଶ ଦାନବ ହେତୁ ଯେ । ଅସୁର ଅଂଶରୁ ଜାତ ସେ ହୋଇବେ ସେହୁ ଖାଇବେଟି ଏହୁ ଯେ । ୬୮ ।

ପାର୍ବତୀ ବୋଲନ୍ତି କହିଲ ସତ । ଅଷ୍ଟୋର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ମଣ୍ଡଳ ଏହା ମୁହିଁ ତ । ଦେବ ମାନବ ରାକ୍ଷସ ତ ଗଲେ । ଅବର ଜୀବାଦି ସେ ତ ଖାଇଲେ ଯେ । କପଟ ଉତ୍ପନ୍ନ ହେଲେ ଯେ । ହସି ଶୂଳପାଣି ଶୁଣ ଲୋ ପାର୍ବତୀ କହନ୍ତି ଏହା ତୋ ଭୁଲେ ଯେ । ୬୯ ।

ପ୍ରଥମ ମଦ ମାନବେ ଖାଇବେ । ସେ ବ୍ରହ୍ମ ଜୀବ ସଙ୍ଗେ ମିଶି ଯିବେ । ବ୍ରହ୍ମାନନ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦ ବଢ଼ । ଦେଖିବେ ସଂସାର ଆନନ୍ଦ ହୋଇ ଯେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ଯେ । ସ୍ଥାବର ଜଙ୍ଗମ ପଶୁ ପତଙ୍ଗାଦି ଖାଇ ଭ୍ରମୁଛନ୍ତି ଦେଖ ଯେ । ୭୦ ।

ଜୀବାଦି ମଧ୍ୟେ ନର ଜନ୍ମ ସାର । ମାନବ ଦାନବ ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ମାନବଙ୍କ ଶୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱିତୀୟ ମଦ । ହେବାରୁ ତହିଁରେ ଯେ ଆତ୍ମ ବୋଧ ଯେ । ଜ୍ଞାନ ତତ୍ତ୍ୱ ପାଉଛନ୍ତି ଯେ । ଅବର ଦାନବ ପାଇଁକି ଏ ମଦ ଭକ୍ଷଣ କରିଅଛନ୍ତି ଯେ । ୭୧ ।

ପାର୍ବତୀ ଶୁଣି ହରହାସେ କହିଲେ । ତଏ ଏହା ସବୁ କଶ୍ମର ହେଲେ । ତଏ ସମ୍ଭାଳ ଏ ସକଳ ମଦ । କପରି କପ୍ରୁ ସେ ତତ୍ତ୍ୱବୋଧ ଯେ । ହେତୁ କହ ତ୍ରୈଲୋକନାଥ ହେ । ଶୁଣିଲେ ସଂଶୟ ମୋର ନାଶ ଯିବ ଜନ୍ମ ମୋର ହେବ ସାର୍ଥ ଯେ । ୭୨ ।

କହୁଛନ୍ତି ବୃଷପତି ତହିଁକି । ଯେବେ ବୁଝାଇଲେ ବୁଝ କାହିଁ କି । ଉତ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଳୟ ସଂସାର ଜାଣ । ତହିଁ ପାଇଁ ଏହା ସବୁ ଭକ୍ଷଣ ଯେ । କହନ୍ତି ସେ ନାରାୟଣ ଯେ । କହଇ ସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ଯେ ତହିଁ ଥାଏ ତାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାକୁ ପାଳଣ ଯେ । ୭୩ ।

ମୋକ୍ଷଦାତା ପ୍ରଭୁ ସେ ନରହରି । ସଚରାଚର ସେ ଅଧିକାରୀ । ସଂକଳ୍ପଦାତାଙ୍କୁ ସେ ବଳ ଜାଣ । ସଂହାରକ ଜାଣି ଅଦେଶ ପୁଣ ଯେ । ଦଅନ୍ତି ସେ ଭଗବାନ ଯେ । ବ୍ରହ୍ମା ତାହାଙ୍କ ଆଜ୍ଞାରୁ ସେ ଯେମନ୍ତ ଜୀବାଦି କଲେ ଭକ୍ଷଣ ଯେ । ୭୪ ।

ଦ୍ଵିଜମଦ ଜୀବାଦଙ୍କର ପାଇଁ । ସ୍ଵଦଣ ଏସବୁ ସେ ଗ୍ରବଗ୍ରାହୀ । ପ୍ରଥମ ମଦକୁ ନଜେ ରଖିଲେ । ଦ୍ଵିତୀୟ ମଦ ସେ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଦେଲେ ଯେ । ତୃତୀୟ ମଦଟି ଏହୁ ଯେ । ଏହା ଅମୃ ସ୍ଵର୍ଗେ ପଡଣ ଅଛଇ ଶୁଣିଲୁଁ ବ ପ୍ରାଣସହୁ ନୋ । ୭୫ ।

ଶୁଣି ବୈମବଗା ଚହୁଁ ଦ୍ଵସିଲେ । ସଂଶୟ ରହିଲା ହୃଦସ୍ଥଲେ । ମାନବେ ଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁକୁ ପାଇଲେ । ଦାନବେ ବସ ପାଇଣ ରହିଲେ ଯେ । ବ ଦେବ ତାହାଙ୍କୁ ପୁଣ ଯେ । କେଉଁ କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟେ ନିମଗ୍ନ ରହିବ ତାହା କହ ପଞ୍ଚାନନ ଯେ । ୭୬ ।

ପୁଣି ଶଙ୍କର ଚହୁଁ ସେ ବୋଲନ୍ତି । ଶୁଣ ଲୋ ପାର୍ବତୀ ବଶ୍ୟର ମତ୍ତ । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଜ୍ଞା ମୁଁ ପାଇଥିଲି । ଦାନବଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାନ ଚକ୍ଷୁ ଦେଇ ଯେ । ଦେଖିବ ସଂସାର ମୂର୍ଖ ଯେ । ମାନବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବାଦ ଭଅଇବେ ଅଭିମାନମଦ ପିଇ ଯେ । ୭୭ ।

ଆବର ବୃଷଯ୍ଯ ଏବେ ତୁ ଶୁଣ । ମକ୍ତି ଦେବା କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ନାରାୟଣ । ଉତ୍ପତ୍ତିବର୍ଗଙ୍କୁ ସେ ବେଦପତ୍ତ । ପ୍ରଳୟ କରଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ମୋ କାଢ ଯେ । ଏପରି ବଭାଗ ପାଇ ଯେ । ଏ ତିନ କାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ କରିବା ପାଇଁକ ଏ ମଦ ଅଛୁଁ ଭଅଇଁ ଯେ । ୭୮ ।

ଯାହା ସ୍ଥାଇରେ ଜୀବ ଜାତ ହେବ । ଜନ୍ମିଥିବା ଅଂଶେ ମଦ ପିଇବ । ସେହୁ ମଦଚ୍ଛଣ ହୃଦସ୍ଥେ ଥିଲ । ଯାହିଁ ଦେଖିବ ମାୟା ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁରୀ ଯେ । କହିଲ ଏହା ବୁଝାଇ ଯେ । ଶୁଣ ଲୋ ପାର୍ବତୀ କହିଲ ତୋ କାଢ ମଦ ରଖ ହୃଦେ ଧ୍ୟାୟ ଯେ । ୭୯ ।

ଶଙ୍କରଙ୍କୁ ଗୃହେ ସେ ମହାସତୀ । ସବୁ ବୁଝାଇଲ ଦେ ବୃଦ୍ଧଯତ୍ତ । ବଲଣ୍ଡ ଖାଇଲେ ଯେ କେଉଁ ମଦ । ସେତ କହଣ ମୋ ହୃଦସ୍ଥ ବୋଧ

ଯେ । ଆବର ଉନ୍ମାଦଗଣ ଯେ । କେହିଁ ମଦ ଖାଇ ଅଚେତ ହୁଦନ୍ତି ଝଗଡ଼ଉ କଳହ ତା ପୁଣ ଯେ । ୮୦ ।

ହସି କହନ୍ତି ଶମ୍ଭୁ ଦିଗମ୍ବର । ପାର୍ବତୀ କୁତୂହଳ କରୁ ଅପାର । ତାହା ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହୁଅଛୁ ଶୁଣ । ଦେବତାମାନେ ଭକ୍ତ୍ୟ ହେ ହୋଇଣ ଯେ । ଅଣ୍ରାପ୍ତି ସେ ହୋଇ ମଦ ଯେ । ଦାନବେ ତଥି ସଙ୍ଗରେ ଯେତେ ଛନ୍ତି ଅଭିମାନ ମଦେ ବୋଧ ଯେ । ୮୧ ।

ସ୍ୱୟଂ ନାରାୟଣ ହର୍ତ୍ତା ସେ ଜାଣ । ସେ ମଦ ପିଇବେ କେଉଁ କାରଣ । ସବୁ କର୍ତ୍ତା ସେହୁ ଅନନ୍ତହର । ତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଏ ସବୁ ଭଅଉ ଯେ । ଜୀବନ ମୁଅ ତୁ ସତା ଯେ । ବ୍ରହ୍ମା ମାୟାମଦ ପିଇଣ ଅଛନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି ସର୍ଜ୍ଜନାରେ ତୃପ୍ତି ଯେ । ୮୨ ।

ଆମ୍ଭେ ହରରସ ମଦକୁ ଖାଇ । ଭମୁଆନ୍ତୁ ମହାନନ୍ଦକୁ ବିହି । ସପ୍ତ ପ୍ରଳୟ ସବୁକାଳ ରହିଁ । ଦାସ ହୋଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ସୁବନା କରି ଯାଇ ଭୁହ ଯେ । ଏ ସବୁ ବଶମ୍ଭ ବୃତ୍ତାନ୍ତ କହିଲ ସାବ ରହୁ ହୃଦେ ଧ୍ୟାୟି ଯେ । ୮୩ ।

ପାର୍ବତୀ ଶମ୍ଭୁଁ ସେ ମଦକୁ କେଲେ । ଅନନ୍ତାଣ୍ଡବେ ମନକୁ ରଖିଲେ । କୁଅନ୍ତ୍ରେ ଘୋଟିଲ ସେ ମହାଜ୍ୱାଳା । ହୃଦୟ ହୋଇଗଲା ଶମ୍ଭୁ କଳା ଯେ । କାଳୀ ନାମକୁ ବହିଲେ ଯେ । ମହା ବର୍ଣ୍ଣମୂର୍ତ୍ତି ପ୍ରକାଶ ହୋଇଲ ତ୍ରିପୁରକୁ ନଖାଇଲେ ଯେ । ୮୪ ।

ଷଡ୍ଭୁଜ ରହୁଁ ନାଚ ସେ କଲେ । ଏକ ହସ୍ତରେ ସେ ମୁଣ୍ଡ ଧଇଲେ । ଆରେକ ହସ୍ତରେ ଖଡ୍ଗକୁ ଧର । ବର ଅଭୟ ଅନ୍ୟ ହସ୍ତେ କର ଯେ । ଲୋଲଜିହ୍ୱା ବଢ଼ାଇଲେ ଯେ । ମୁଣ୍ଡମାଳ ଗଳାରେ ସେ ଲମ୍ବାଇଣ ତ୍ରିପୁରକୁ ହାସ ଦେଲେ ଯେ । ୮୫ ।

କଲକା ଯୁବକାଳେ ସେ ମା କାଳୀ । ମହାଦେବ ଶବ ଉପରେ ଏକ । ନୃତ୍ୟ କଲେ ଭୟଙ୍କର ରୂପରେ । କୁଣ୍ଡଳ ମୁଣ୍ଡଲ କର୍ଣ୍ଣଦେଶରେ ଯେ । ମହା ଭୟଙ୍କର ମୂର୍ତ୍ତି ଯେ । ସେହି ଦୁର୍ଗକୁ ନାଶନ ସେ ପାଇଁକି ଦୁର୍ଗା ନାମ ପାଇଛନ୍ତି ଯେ । ୮୬ ।

ଦେଖ ଏ ମଦ ପ୍ରତାପ ଏମନ୍ତ । ବୁଧଜନେ ଏଥି ହୋଇ ସ୍ତମ୍ଭିତ । ଏହା ଅଗ୍ନିରୂପ ହୃଦୟଗତ । ଏହା ଖାଇବାକୁ ଯେ ବୁଝି ହୁଅ ଯେ । ଖାଅ କାମବୃକ୍ଷ ଫଳ ଯେ । ଅଧଃପତନ ଫଳ ଜାଣି ଯେ ପୁଣ ଖାଇ ସେ ଦୁଃଖ ବଢ଼ଲ ଯେ । ୮୭ ।

ରାବଣେଶ୍ୱର ଖାଇଣ ଏ ମଦ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗେ କଲା ବାଦ । ମହା-ପ୍ରତାପୀ ବିଖ୍ୟାତ ସେ ପୁଣି । ବର ଦେଇଥିଲେ ସେ ପଦ୍ମଯୋନି ଯେ । ତପସ୍ୟା ସେହି ତେଜରୂପ ଯେ । ସ୍ୱବଂଶ ହରାଇ ଗଲା ସେ ଯେ ପୁଣି ସ୍ୱର୍ଗ ଦେଇ ବ୍ରହ୍ମାଦର୍ପ ଯେ । ୮୮ ।

ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନାଦି ସେ ମହାରାଜନ । ଅଭିମାନ ମଦ ପିଇଲେ ପୁଣ । ସ୍ୱବଂଶ ହରାଇ ନାଶ ସେ ହେଲେ । ବୁଝାଇ କହିଲି ତୁମ୍ଭ କୁଳେ ଯେ । ଘୃଣ୍ୟତରେ ଲାଗେ ଭୟ ଯେ । ସଜ୍ଜନଗଣ ବୁଝାଇ କହିଲି ଇଚ୍ଛା ଅନୁସାରେ ପଥ ଯେ । ୮୯ ।

ତୁମ୍ଭ ଅଗ୍ରତରେ ମୁହିଁ ବାଳକ । ପ୍ରେମ ଦେଇ ତୁମ୍ଭ ପାଖରେ ରଖ । ଜଣାଇଲି ଯାହା ଜାଣିଣ ଥିଲି । ନମସ୍କାର କରି କହ ମୁଁ ହେଲି ଯେ । ନ ଧରିବ ମୋର ଦୋଷ ଯେ । ଅଜ୍ଞାନଭାବରେ ଏହା ମୁଁ କହିଲି ଜଣାଏ ବହାଶ୍ରି ଦାସ ଯେ । ୯୦ ।

ସ୍ତବ ଶ୍ଳୋକ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ।

ଶ୍ରୀ ହରିପାଦରେ ନିବେଦନ କରେଁ ଶୁଣ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ମୋ ଜଣାଣ । ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତ ପାଇଁ ନାହିଁ ଅଛି ଏହି ମାୟାମୟ ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନ । ପ୍ରଭୁ ଅନନ୍ତ ହେ । ଗୁହାରି କରୁଛି ମୁଁ ନିରତ । ସ୍ୱଭାବେ ଅଚ୍ୟୁତ କେ କରେ ବ୍ୟକତ କେ କହିପାରେ ତୋ ଆଦିଅନ୍ତ । ୧ ।

ମାତଃ ସରସ୍ୱତି ଶୁଣ ମୋ ବଚନ ହେଉଛି ପ୍ରଣତ ତୁମ୍ଭଠାରେ । ଥରେ ତୁ ସୁଦୟା କର ମହାମାୟା ତୋ ଗୁଣ ଗାଉଛି ନିରନ୍ତରେ ।

ଅନ୍ନପୂର୍ଣ୍ଣା ମାତା ଓ ନାରାୟଣଙ୍କର ପଦପଦ୍ମରେ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା କରେଁ ହେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ପୁରୁଷ ଅନନ୍ତଦେବ ଧାରଣକରି ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମି ସ୍ୱରୂପେ ମୋର ଅନ୍ତଃକରଣରେ ଯାହା ଘଟିଅଛି ତାହା ତ ଆପଣ ଜାଣିପାରନ୍ତି । ଏଣୁ ମୁଁ କର ସମ୍ପୁଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଜଣାଉଅଛି ମୋର ଜଣାଣ ଶୁଣିବା ହେଉ । ହେ ପ୍ରଭୁ ମୁଁ ଶରଣାଶ୍ରୟୀ ହୋଇ ନିବେଦନ କରେଁ ଅହୋ ! ଏହି ମାୟାମୟ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଭୁବନ ଦୀନନାଥ ଏହା ଅନନ୍ତ ଅଟେ । ଏହା ଅନ୍ତ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ନୁହେଁ ଅଛି ଏଣୁ ମୁଁ ସନ୍ତତରେ ଜଣାଉଅଛି ଆପଣଙ୍କର ସ୍ୱଭାବ, ଗୁଣ, କାନ୍ତି, ଅଚ୍ୟୁତ ଓ ଆପଣ ଯାହାଁରେ ସଂଲଗ୍ନ ହୁଅନ୍ତି କିନ୍ତୁ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ଆପଣଙ୍କର ଆଦି ବା ଅନ୍ତ ନୁହେଁ ଜାଣିପାରିବ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାର ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ ଅଛୁ ଏଣୁ ଆପଣ ଅବ୍ୟକ୍ତରୂପ ।

ମା ! ସରସ୍ୱତି ମୁଁ ପ୍ରଣତ ହୁଏଁ ବା ପ୍ରଣାମ କରେଁ ତବ ଆଶ୍ରୟର ବଚନ ଶୁଣିବା ହେଉ ଯେବେ ବାରେ ସୁଦୟା କର ହେ ମହାମାୟା ତବ ଗୁଣ ସନ୍ତତରେ ଗାଉଛି ବା ଗାୟନ ବା ସ୍ତବରେ ଠିଆହେଲି ।

ଅଟଗୋ ବାଣୀଧାର । ପଦ ଦେଉଥିବୁ ତୁ ବିଚାର । ମୋ ହୃଦୟରେ ବସ ନିରନ୍ତରେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୱରୂପିଣୀ ହୋଇ କର ।୨।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ କୃଷ୍ଣ ଅଦେ ଧୀରେ କରୁଛି ଜଣାଣ ତୁମ୍ଭଠାରେ । ସଂସାର ଯେ ବୃକ୍ଷ ଏହା ଥରେ ଦେଖ ଫୁଟିଛି କୁସୁମ ବୃକ୍ଷପରେ । ଥରେ ଦେଖୁକର । କେଉଁରୂପେ ଯା ହୁଏ ପ୍ରକାର । ଦୁଇଗୋଟି ହୋଇ ଫୁଲ ପ୍ରକାଶଇ ବାଛି କରି ତାହା ଚିତ୍ତେ ଧର ।୩।

ତ୍ରିକୂଟଶିଖରେ ସେ ବୃକ୍ଷ ହୃଦରେ ଭାବ କରି ତାହା ଥରେ ଦେଖ । ତାହା ପତ୍ର ଡାଳ ହୋଇଛି ସକଳ ପ୍ରକାଶି ଅଛି ରୂପ ଅଲେଖ । ତାହ,

---

ମା ଥରେ ସୁଦୟା କର ଗୋ ବୀଣାଧାରି ମୋର ହୃଦୟରେ ସନ୍ତତରେ ତବ ବ୍ରହ୍ମରୂପିଣୀ ରୂପ ଧାରଣ କରି ମୋ କଣ୍ଠରେ ବସି ପଦକୁ ଫିଟାଇ ଦେଉଥିବୁ।

ଏଥୁ ଅନନ୍ତରେ ହେ ସଂସାରସ୍ଥ ବୁଦ୍ଧିଜ୍ଞ ସମାଜଗଣ ତବ ସମ୍ମୁଖରେ କିଛି ଅଂଶ ଜଣାଉଅଛି ତାହା ଶୁଣିବା ହେଉ ଦେଖନ୍ତୁ ମୁଁ କ୍ଷୁଦ୍ରବୁଦ୍ଧି-ଦ୍ୱାରା ସଂସାରକୁ ଗୋଟିଏ ବୃକ୍ଷ ଲକ୍ଷ କରେଁ ଏହା ଥରେ ଦେଖିବା ହେଉ ସଂସାର ବୃକ୍ଷରେ କି ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଫୁଲ ଫୁଟିଅଛି ବନ୍ଧୁଗଣ କରନ୍ତୁ କେଉଁ ପ୍ରକାରରେ କି ସ୍ୱରୂପେ ପ୍ରକୃତ ହୋଇଅଛି ଆଉ ସେହି ଫୁଲ ଦୁଇ ଗୋଟି ହୋଇ ପ୍ରକାଶମାନ ହୋଇଅଛି ଭାଇମାନେ ଯାହା ମନକୁ ଯେଉଁଟା ପାଏ ଆପଣମାନଙ୍କର ମନୋଜ୍ଞପୂର୍ବକ ବୋଲି ନେଇ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହେଉନ୍ତୁ ।

ହେ ! ବନ୍ଧୁଗଣେ ଆପଣ ବା ବୋଲିବେ ସେହି ବୃକ୍ଷ କେଉଁଠି ଅଛି ସତ୍ତ୍ୱ, ରଜ, ତମ, ଜଳ, ଅଗ୍ନି, ପବନରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇଥିବା ଯେଉଁ ପର୍ବତ ସେହି ପର୍ବତର ନାମ ତ୍ରିକୂଟ ସେହି ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରେ ସେହି ବୃକ୍ଷ ପ୍ରକାଶ ହୋଇ ଶୋଭାକୁ ଦେଖାଉଅଛି । ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁ !

ଶୋଭୁ ବୁଢ । ପ୍ରକାଶ ହୋଉଛୁ ଏହୁ ପୃଥ୍ୱୀ । ହେତୁ କ୍ଷୀଣ କରି ସେ
ବୃକ୍ଷକୁ ଧରି ଭୋଗ କରି ରହ ଏହୁ ସିଦ୍ଧ । ୪ ।
ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରସ୍ଥାନ ଅଗୋଚର ତଥିପରେ ହର ଗୁଣ ଭାବ ।
ଗୁଣକୁ ଶ୍ରବଣ ହେଲେ ପଞ୍ଚାନନ ଅବ୍ୟକ୍ତ ହୋଇଲେ ଦେଖି ଛବ ।
ଚତୁଁ ବଦନସ୍ୱଂ । ଦେଖିଲେ ତ୍ରିକୂଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଋଷି ବେଦ ଗଲା
ଶେଷ ସେ ନୋହିଲା ଚତୁରାନନ ବସ୍ତୁମେଘୁ ଚନ୍ଦ୍ରା । ୫ ।

ତାହା ଥରେ ଭାବନାକରି ଦେଖିବା ହେଉ ଆପଣମାନେ ବୋଲିବେ ଇଣ୍ଡ୍ରାଗଛଟାଏ ନା ଭାଇ ତାହା ତ ନୁହେଁ । ତାହାପଲ୍ଲବ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ସହାସହ ହୋଇ ପ୍ରକାଶିଅଛି ଯାହାର ରୂପ ଅଲେଖ ତାହାର ଶୋଭା ପ୍ରବୃଦ୍ଧିରେ ଏହି ପୃଥିବୀ ପ୍ରକାଶମାନ ହୋଇଅଛି ଭଦ୍ର ହେତୁ କ୍ଷୀଣ କରି ଏହି ଯାନପଦରେ ସେହି ବୃକ୍ଷକୁ ଧରି ଭୋଗ କରିବାନ୍ତ ହେଉନ୍ତୁ ॥

ସର୍ବ୍ବବୃନ୍ଦ ! ଉକ୍ତ ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖରସ୍ଥାନ ଗୋଚର ହେବାର ଦୃଷ୍ଟି ଦେଖନ୍ତୁ ଯେଉଁ ତ୍ରିକୂଟ ଶିଖର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରିବାପାଇଁ ଯୋଗେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ ତାର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତନ କରିବାର ଗୋଟିଏ ମୁଖରେ ନ ହୋଇପାରିବାରୁ ଅଉ ଚାରିଗୋଟି ମୁଖ ନୂତନ ପ୍ରକାଶ କଲେ ପୂର୍ବମୁଖ ମେଳି ପାଞ୍ଚଟି ହେଲା ତେବେସୁଦ୍ଧା ତତ୍ତ୍ୱମସି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ ପଞ୍ଚାନନ ବୋଲାଇଲେ ଅପାରିବାର ହେତୁରୁ ତ୍ରିକୂଟର ଛନ୍ଦ ଅନାଇ ଅବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇ ରହିଲେ । ଯେଉଁକାଳେ ମହାଦେବ ଅପାରିବାର ଶୁଣିଲେ ବ୍ରହ୍ମା ଭାବିଲେ ମୁଁ ଚଉବଦନ ମୁଁ ପାରିବ ନାହିଁ କି ? ଏହା କହି ଅନାଇଲେ ତ୍ରିକୂଟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ାକ ବର୍ଣ୍ଣନାକରି ବସିଲେ ଋଷିବେଦ ଶେଷ ହୋଇଗଲା ତ୍ରିକୂଟର ଗୁଣ କାନ୍ତ ଶେଷ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ତେଣୁ ଚଉବଦନ

ନ ପାଇଣ ଅନ୍ତ ନାମ ସେ ଅନନ୍ତ ଦେଇଣ ଭୁଜ ହୋଇଲେ ସେହି । ତାହାଙ୍କ ପରେଣର କରିଣ ଉଚ୍ଚାର ନାରଦ ଅଇଲେ ସାନୋବାଇ । ଦେଖି ନୃତ୍ୟ କଲେ । ବର୍ଣ୍ଣି ଶେଷ କରି ନ ପାରିଲେ । ଏହି ପରକାରେ ସର୍ବ ସୁର ସୁ ର ବର୍ଣ୍ଣି ଭ୍ରମିଗଲେ ମଣ୍ଡଳେ । ୬ ।

ସିଦ୍ଧଋଷିଗଣ ଖୋଜିଣ ନର୍ଜନ ସ୍ଥାନେ ଦେଇ ମନ ଭାବ ଭାବ । କଲେ ସ୍ମରଣ ନ ପାଇଲେ ତାହା ଦେଖି ଛବ ଗଲା ହୃଦ ଦୃଢ଼ । ତାହାଙ୍କୁ

କରିବେ ଚକ୍ରୁଗାନନ ବସ୍ତ୍ରପୁରେ ଚିନ୍ତା କରି ବସିଲେ ତାହାଙ୍କ ଭାବ କହିଲେ ଯେ ଅନ୍ତ ମୁଁ ନ ପାଇଲି ଅଦ୍ୟ ପାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ନୁଏ ତାହାଙ୍କ ଅନନ୍ତନାମକୁ ଦେଇ ଭୁଜ ହୋଇ ରହିଲେ ତାଙ୍କପରେ ନାରଦ ମହାମହା ରାଗରାଗିଣୀ ସ୍ୱର ବୀଣାନାଦ ସହିତ ଆସିଲେ ବୋଇଲେ ପିତା ଯେ ପାରିଲେ ନାହିଁ ମୁଁ କ ପାରିବି ଏହା କହି ବୈକୁଣ୍ଠ ଶିଖରକୁ ଅନାଇଁ ଦେଲେ ଶ୍ରୀହରିଙ୍କର ନାମରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରୁଛନ୍ତି ଶେଷ କେତେବେଳେ କର ପାରିଲେ ନାହିଁ ତେଣୁ ଏହିପରି ଯେତେକ ସୁରପୁର ଅଦ୍ୟ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ପୁର ଅଛି ସମସ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରି ଭ୍ରମି ମଣ୍ଡଳହାରେ ଗଲେଣି, ଯାଉଛନ୍ତି, ଯିବାକୁ ଅଛି, ଆଉ ଦେଖନ୍ତୁ ।

ଭ୍ରାତମାନେ ତଣନାଦ ଅମ୍ଭ ଚିନ୍ତା ପୂର୍ବକ ସେହି ବୈକୁଣ୍ଠ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶୀ ହେବାକୁ ମହା ଅରଣ୍ୟରେ ଏକାନ୍ତ ଚିତ୍ତରେ ବସିଲେ କିନ୍ତୁ ନ ପାଇ ଋଷି ଜନ ହେଲା ବୋଲି ଶ୍ରୀପିତାମ୍ବର ନାମ ଦେଇ କରିଛି ଭଜିଲେ ବସ୍ତ୍ରପୁରେ ଥାଇ ଏ ପ୍ରକାର ଯେଉଁ ସ୍ଥଳ ମୁଁ କବୋଧରେ ବର୍ଣ୍ଣି ପାରେ ତ କିନ୍ତୁ କତ୍ତ ଅଂଶ ମୋର କହିବାର ଅଛି ତାହା କହିବାକୁ ଉତ୍ସାହିତରେ ଠିଆ ହୁଏଁ । ଆପଣମାନେ ସଦୟପୂର୍ବକ ଶୁଣିବା ହେଉନ୍ତୁ ଅହୋ ଏହି ଅତନ ଭୁବନରେ ଦର୍ବ୍ୟ ଘଟ ପାଇ ହେଉଁ ପର ବସ୍ତୁର ଘଟାଇଲେ ଜନଯାତ୍ରା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ ତାହା ସବୁ କହୁ-

ହେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ । ରଞ୍ଜି ଛନ୍ଦ କଲେ ନାମ ଧେୟ । ଏହୁ ପରକାରେ ତୁମ୍ଭ
ଅନ୍ତରରେ କେତେ ମୁଁ କହୁବ ଦୁସ୍ଥଣ୍ୟ । ୭ ।

ଏବେ ମୁଁ ଜଣାଣ କରୁଛି ତା ଯେନ ହୃଦୟେ ବିଗ୍ରହ କର ବାରେ ।
ବାରଗଣନାରେ ତୁମ୍ଭେ ଉ କହିଲ କୃପା କର ତୁମ୍ଭେ ଥରେ ଧୀରେ । ତାହା
ଦେଖ ଏବେ । ପ୍ରଥମକୁ ରଖ ହୃଦରେ । ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜଡ ଦୃଷ୍ଟି-
ଯୁକ୍ତ ଲୋଡ ଦେଖି ତୁମ୍ଭେ ସେ ପଞ୍ଚମଠାବେ । ୮ ।

ବାବୁ ମୋର ବାଞ୍ଛନୀୟ ଦେଖନ୍ତୁ ବାର ଗଣନା ସାତ ଗୋଟି ରବି, ସୋମ, ମଙ୍ଗଳ, ବୁଧ, ଗୁରୁ, ଶୁକ୍ର, ଶନି, ଏଥି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ରବି, ସେହିମାନେ ରବି ଯେ ସୂର୍ଯ୍ୟନାରାୟଣ ଉଦୟାସ୍ତକୁ ଗଣନା କରନ୍ତି ସେ ଉଦୟ ଦେ-ଖାନ୍ତୁ ତାଙ୍କର କାନ୍ତି ସଂସାରରେ ପ୍ରକାଶ ହେଉ ଅଛି ସଂସାରେ ଯେତେକ ବସ୍ତୁ ପ୍ରଶଂସିତ ଗୁଣିତ ସେ ସ୍ଥାନ ଭରନ୍ତି ନାହିଁ ତାଙ୍କର ସମାନ ଦୃଷ୍ଟି ଜଳମଣ୍ଡଳରେ ସମସ୍ତେ ବା ଇତ୍ୟାଦି ପଦାର୍ଥ ସ୍ୱସ୍ୱଗୁଣାନୁଯାୟୀ ଗୁଣ ପ୍ରକାଶ କରୁଅଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମୋର ପ୍ରାର୍ଥନା ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଲକ୍ଷ କରି ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ଛାଡ ଅଧିକା ଚଡ ସମାଜ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚଳିବା ହେଉନ୍ତୁ ଏହା ଦେଖ ଭାଗବତରେ ପ୍ରମାଣ ଅଛି ।

ହୁର ଅକ୍ରୁର ଯେତେ ଜନ । ଏହାଙ୍କୁ ଦେଖିବ ସମାନ ।

ଏହା ଛାଡ ଉଚିତ ହେଉ । ଦ୍ୱିତୀୟ ସୋମ ବା ଯେବ ଚନ୍ଦ୍ର ତାଙ୍କୁ ସୁଧାକର କହନ୍ତି ତାହିଁକି ବା ବୋଲିବେ ତାହାଙ୍କର କାନ୍ତି କେଉଁପରି ପ୍ରିୟଙ୍କର ତାହା ଲକ୍ଷ କରନ୍ତୁ ଓ ମୁଖସ୍ୱ ପ୍ରେମ ବୋଧ ହେବା ଭଳି ଭାବନ୍ତୁ କିନ୍ତି ତେଜ ଘେରକୁ ପ୍ରକାର କରିବାର ଶୋଭନୀୟ ନୁହେ । କିନ୍ତୁ ଅଉ ମଧ୍ୟ ତହିଁରେ ଅଛି ଯଦି ଆପଣମାନେ ପଞ୍ଚମ ଯେ ଗୁରୁ ଯେ କି ଅଷ୍ଟ-ସ୍ଥାନରେ ଦୃଷ୍ଟି କରି ତୃତୀୟ ଯେ ମଙ୍ଗଳକୁ ଖୋଜିଲେ ଲଭିବେ ତ ହେବ ।

କଷ୍ଟ ହେବ ନାଶ ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରକାଶ ସପ୍ତମ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ।
ଏ ଉକ୍ତିରୁ ବୁଝ ଯୋଗମାନ ହେଲେ ବୁଝିବ ହୋଇ କରୁ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ।
ଅନନ୍ଦ ସେ ହୋଇ । ବତ୍ସର କଷ୍ଟବ ହୃଦେ ଧାଇ । ପ୍ରଥମକୁ ଛାଡ଼ି
ଦ୍ୱିତୀୟରେ ଜନ୍ତ ତୃତୀୟେ ଲଭ ଚତୁର୍ଥେ ପାଇ । ୯ ।

ପଞ୍ଚମ ପ୍ରକାଶ ଶସ୍ତୁରେ ନ ପଶ ସପ୍ତମକୁ ଧାଇଁ ଅଷ୍ଟେ ଲଭ । ଚତ
ମକୁ ଛାଡ଼ି ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଯେତେ ତ୍ରୟୋଦଶ ପାଖେ ନାହିଁ ଯାଅ । ପଞ୍ଚଦଂ-

ଜ୍ଞାଇମାନେ ଶସ୍ତ୍ର ଯେତେ ଶୁକ୍ର ମେଦ ମାଂସାଦି ଘଟ୍ଟ ନାଶକର ଏହା ଲଗ୍ନରୁ ଚତୁର୍ଥ ଯେ ବୁଧ ଅର୍ଥାତ୍ ଜ୍ଞାନ ପ୍ରକାଶକର ସପ୍ତମ ଯେ ଶନି ବୈରଗାର ବା ମନ୍ୟୁ ଅଣି ବଧ୍ୟତାରେ ଶୂଳତାହିଁ ଘଟ୍ଟିରେ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗମରେ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ଲଭିବ ନାହିଁ, ମୋଟାମୋଟିରେ ଏହା କହିଲ ମନ ତୃପ୍ତି ନ ହେବାରୁ ଏବେ ସ୍ପଷ୍ଟରୂପେ ଯୋଗଗଣଙ୍କୁ ବା ୧ ବିଷ୍କୁମ୍ଭ ୨ ପ୍ରୀତି ୩ ଆୟୁଷ୍ମାନ ୪ ସୌଭାଗ୍ୟ ୫ ଶୋଭନ ୬ ଅତିଗଣ୍ଡ ୭ ସୁକର୍ମା ୮ ଧୃତି ୯ ଶୂଳ ୧୦ ଗଣ୍ଡ ୧୧-ବୃଦ୍ଧି ୧୨ ଧ୍ରୁବ ୧୩ ବ୍ୟାଘାତ ୧୪ ହର୍ଷଣ ୧୫ ବଜ୍ର ୧୬ ଅସୃକ୍ ୧୭ ବ୍ୟତିପାତ ୧୮ ବରୀୟାନ୍ ୧୯ ପରିଘ ୨୦ ଶିବ ୨୧ ସିଦ୍ଧ ୨୨ ସାଧ ୨୩ ଶୁଭ ୨୪ ଶୁକ୍ଳ ୨୫ ବ୍ରହ୍ମ ୨୬ ଇନ୍ଦ୍ର ୨୭ ବୈଧୃତି । ଅତି ଲକ୍ଷ କରି ଜଣାଇବାକୁ ଠିଆ ହେଲି ଏହା ପ୍ରକାଶରୂପେ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ପାରିବେ ଦେଖନ୍ତୁ ପ୍ରଥମେ ବିଷ୍କମ୍ଭ ଜଷ୍ଟୋଦ୍ଧାରକ ଅଜ୍ଞାନତା ଭାବ ଦୂର କରି ଦ୍ୱିତୀୟ ଯେ ପ୍ରୀତି ବନ୍ଧୁସମାଗମ ଭାବ ପ୍ରେମରେ ଜଡ଼ିତ ହୋଇ ଚତୁର୍ଥ ସୌଭାଗ୍ୟ ପାଇ ତୃତୀୟ ଯେ ଆୟୁଷ୍ମାନ୍ ଓ ଦୀର୍ଘାୟୁ ହୋଇ ଲଭ । ପଞ୍ଚମ ଯେ ଶୋଭନ ବା ଶୋଭାଯୁମାନ ସନ୍ଧିରେ ହେବ ତାହାକୁ ଖୋଜି ଚାଲ ଭାଇ ଶସ୍ତ୍ର ଯେ ଅତିଗଣ୍ଡ ବା ମହାଗଣ୍ଡ-ଗୋଳରେ ନ ପଶ ତହିଁରେ ଯତ୍ନ ଲଭ ନାହିଁ ଓ ସପ୍ତମ ସୁକର୍ମ ବା

ଷଷ୍ଠ ଯେ । ଭକ୍ତ ବୁଲୁଥାଅ ଦ୍ୱାରଦ୍ୱାର । ନ ପାଅ ପଦର ହୃଦୟେ
ବସ୍ତୁର ଏକାଦଶେ ରଖ ଦୃଢ଼ମନ । ୧୦ ।

ଦଶରେ ନ ବୁଡ଼ ତ୍ରୟୋଦଶ ଲୋଡ଼ ସପ୍ତଦଶକୁ ଛାଡ଼ ବସ୍ତୁର ।
ଷଡ଼ଦଶ ସୁଖ ଜାଣି ହୃଦେ ରଖ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦେଖ ହୃଦେ ଧରି ।
ଏକବିଂଶକୁ ନ୍ହେ । ଦ୍ୱାଦଶରେ ରଖ ଦୃଢ଼ ମନ । ସଗର ଚାହିଁବ
ଶୋହଳ ଭକ୍ତବ ଉଣାଇଶ ରଖ ତୁମ୍ଭ ମନ । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସଂସାରରେ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ଯଶ ରହିଥିବ ତାହା ଲକ୍ଷ କର ଅଷ୍ଟମ ଯେ ଧୂର୍ତ୍ତ ଅଥବା ସଂସାରରେ ରହି ନକମ ଶୂଳ ଅଥବା ମର୍ମଭେଦକ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦର୍ଶନ ବା ପ୍ରେମାନନ୍ଦପ୍ରକାଶକ ହେବାକୁ ଉପାୟ ଖୋଜ ତ୍ରୟୋଦଶ ଯେ କି ବାଟପାଟ ଯହିଁରେ ଚଳିଲେ ନାନା-ଲାଗି ବା ଅପଦସ୍ଥରେ ପତନ ହେବ ତା ପାଟକୁ ନ ଯାଅ ଯଦ ପଞ୍ଚ-ବିଂଶତି ବା ବ୍ରହ୍ମ ଯେ କି ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା କର ଈଶ୍ୱର ଚିନ୍ତାନୁଯାୟୀ ଆନନ୍ଦରେ ମଧୁ ଜପ ଖାଇ ସଂସାର ବହାର କର ସପ୍ତ ଦିବସ ଯହିଁରେ ଚାଲିଲେ କଷ୍ଟ ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ସୁଗମରେ ଚାଲିଲେ ପଞ୍ଚଦଶ ଯେ କି ବଜ୍ର ତାହା ଅର୍ଥରୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଃଖାଳୟ ହେବେ ଚାହିଁବ ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ଏକାଦଶ ଯେ ବୃଦ୍ଧି ବା ତୁମ୍ଭ ଯଶ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କର କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ହୃଦୟ ଧାରଣା କର ଚାଲ ଓ ସପ୍ତଦଶ ଯେ ଗଣ୍ଡ ବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ ପ୍ରତିହିଂସକ ବା ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣରେ ନ ବୁଡ଼ ଷଡ଼ବିଂଶତି ବା ଶୁଭ ଯହିଁରେ ବୁଡ଼ିଲେ ତୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ ଜନକ ହେବ ତାହା ଖୋଜ ସପ୍ତବିଂଶ ଯେ ବୈଧୃତି ବା ଭାବନା କରି ବଧୂତା ଛାଡ଼ିଲେ ଷଡ଼ବିଂ ଯେ କି ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଇନ୍ଦ୍ରାସନରେ ଅମର ଭୋଗ କଲ୍ପ ପର ପ୍ରେମାନ-

ବାର ଅମୃତର ହୃଦୟେ ଧରିବ ନ ତୁହି ଅଷ୍ଟାଦଶରେ ଉନ୍ନ ।
ଯାହା ସେ ଭାବିବ ସେ ଫଳ ପାଇବ ମୁଁ କହିଲି ଏ ଅଙ୍କ ଦୁଃସହ ।
ଦେଖ ଧରିବ ଯେ । ଦୃଢ଼ ଧ୍ୟାନକୁ ହୃଦୟେ ଧରି । ମୁଁ ଅଟେଁ ବାଳକ
ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗେ ଲେଖି ନ ପାରେଁ ତୁମ୍ଭଠାରେ ଉଚ୍ଚାରି । ୧୨ ।

ଜଣେ ମହାସୁଖ ଧ୍ୟାନ କର ହୃଦୟରେ ରଖି ଜଳ ଓ ଚତୁର୍ବିଂଶ ଯେ ଶୃଙ୍ଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯଥାର୍ଥ ତୁହି ବା ହୃଦୟେ ଧର ଏକବିଂଶତି ଯେ ସିଦ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାଜନମାନେ ମନୁ ଆଦି ଯେଉଁ ଉପଦେଶ ବା ନ୍ୟାୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପଦକୁ ଧାରଣ ହେବା ଲକ୍ଷରେ ଦ୍ୱାବିଂଶତି ସାଧ ବା ମାନନୀୟ କରିବାରେ ମନକୁ ସାଧ କର ବା ସ୍ଥିର କର ନା ଭାଇ ଯଦି ମୋ କହିବାଟା ଅସୁଖ ବୋଧ ହେଲା ତେବେ ସପ୍ତଦଶ ବା ତ୍ର୍ୟ ସ୍ତ୍ରିଂପାତ ଯେଁ ନ ବଡ଼ର ପଥର ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ଷଡ଼୍‌ଦଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସୁଖ୍ ବା କ୍ଳେଶ ପାଇ ଅଶ୍ରୁପାତ ସନ୍ତତରେ ହେବାକୁ ଭାବ ଊନବିଂଶ ବା ପରିଘ ଓ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଆପଣା କରେ ଆପଣା ଗଳା ଛେଦନ କର ନାଶକୁ ଭଜ ବନ୍ଧୁଗଣେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ରାଗ ଜନ୍ମିଥିବ କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯେ ନ ଧ୍ରୁବ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋର ଆସ୍ଥା ଚିନ୍ତାପୂର୍ବକ ନିଶ୍ଚୟ ଗିର ତୁହି କହୁଅଛୁ ଆପଣମାନେ ଧରିବ ନ କରି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଯେ ବଶ୍ୟସ୍ଥାନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବୈରଭାବରେ ରହିଅଛ ଭାଇମାନେ ତୁଲ ମୋର ମନା କରିବାଟା ଅଯୋଗ୍ୟତା ତୁହି ଆପଣମାନେ ତୁଲଲେ ମୋର ଷଷ୍ଠ ନ ଷୋଡଶପାଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ବୁଣେ ତାହା କାଟେ ନ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପାଏ ଧର୍ମର କହ ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନେ ଭବକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପରି ଭାବ ବୀଜ ବୁଣିବା ହେବେ ସେ ହିପରି ଫଳଭୋଗୀ ହେବେ ମୋର କହିବାଟା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅ ଭଗିନୀ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଅଛି କିନ୍ତୁ କ୍ଷମା କରି କରୁଣ ହୃଦୟରେ

ଷଷ୍ଠ ଯେ । ରଙ୍ଗ ଭୁଲୁଥାଅ ଦବାଗ୍ନିଛ । ନ ପାଅ ପଦର ହୃଦୟେ
ଧରିବ ଏକାଦଶେ ରଣ ଦୃଢ଼ମତ । ୧୦ ।

ଦଶରେ ନ ବୁଡ଼ ତ୍ରୟୋଦଂଶ ଲୋଡ଼ ସପ୍ତଦଂଶକୁ ଛାଡ଼ ଧରିବ ।
ଷଡ଼ଦଂଶ ସୁଖ ଜାଣି ହୃଦେ ରଖ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଂଶ ଦେଖ ହୃଦେ ଧରି ।
ଏକଦଂଶଛ ନୋ । ବାଇଶରେ ରଞ୍ଚ ଦୃଢ଼ ମତ । ସତର ତାହୁଁବ
ଶୋହଲ ଉଚ୍ଚବ ଉଣାଇଶ ରଖ ତୁମ୍ଭ ବଶ । ୧୧ ।

ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ ସଂସାରରେ ଚିର ସ୍ମରଣୀୟ
ହୋଇ ତୁମ୍ଭ ଯଶ ରହିଥିବ ତାହା ଲକ୍ଷ କର ଅଷ୍ଟମ ଯେ ଧୃଷ୍ଟ
ଅଥବା ସଂସାରରେ ଉଦ୍ଧ ଜବମ ଶୂଳ ଅଥବ, ମର୍ମଭେଦକ ଦୁର୍ଜ୍ଜନ
ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଦର୍ପଣ ବା ପ୍ରେମାନନ୍ଦପ୍ରକାଶକ ହେବାକୁ
ଉପାୟ ଖୋଜ ତ୍ରୟୋଦଶ ଯେ କ ବଂଶଧାତ ଯହିଁରେ ଚଳଲେ ନିନ୍ଦା-
ଭାଗୀ ବା ଅପଦସ୍ତରେ ପତନ ହେବ ତା ପାଖକୁ ନ ଯାଅ ଯଦ ପଞ୍ଚ-
ଦଂଶଛ ବା ବ୍ରହ୍ମ ଯେ କ ସର୍ବେଶ୍ୱର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଚନ୍ତା କର ଈଶ୍ୱର
ଚନ୍ତାନୁଯାୟୀ ଅନନ୍ଦରେ ମଧୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ଖାଇ ସଂସାର ବଦ୍ଧାର କର ସପ୍ତ
ଦବସ ଯହିଁରେ ଗୃହଲେ କଷ୍ଟ ଚନ୍ତା ନାହିଁ ସ୍ୱଗମରେ ଗୃହଲେ
ପଞ୍ଚଦଶ ଯେ କ ବଜ୍ର ତାହା ଅର୍ଥରୁ ଅକାଳ ମୃତ୍ୟୁ ଦୁଃଖାଳୟ ହେବେ
ଗୃହିଁବ ନାହିଁ କନ୍ତୁ ଏକାଦଶ ଯେ ବୃଦ୍ଧି ବା ତୁମ୍ଭ ଯଶ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ
କଲେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବ ତାହା ଲକ୍ଷ୍ୟ କର କାୟମନୋବାକ୍ୟରେ ହୃଦୟ
ଧାରଣ କର ଗୃହ ଓ ସଂଭାବନ ଦଶ ଯେ ଗଣ୍ଡ ବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦୀ
ପ୍ରତିହିଂସକ ବା ଛିଦ୍ରାନ୍ୱେଷଣରେ ନ ବୁଡ଼ ଏସ୍ଥଦଂଶଛ ବା ଶୁଭ
ଯହିଁରେ ବୁଡ଼ିଲେ ତୁମ୍ଭର ମଙ୍ଗଳ ଜନକ ହେବ ତାହା ଖୋଜ
ସପ୍ତଦଂଶ ଯେ ବୈଧିଛ ବା ଭାବନା କରି ବଧିତା ଛାଡ଼ଲେ ଷଡ଼ଦଂ
ଯେ କ ଇନ୍ଦ୍ର ବା ଇନ୍ଦ୍ରାସନରେ ଅମର ଭୋଗ କରି ପର ପ୍ରେମାନ-

ବାର ଆମ୍ଭଗିର ହୃଦଯ୍ୟେ ବଶ୍ରୁର ନ ବୁଝି ଅଷ୍ଟାଦଶରେ ରଦ ।
ଯାହା ସେ ସ୍ମରବ ସେ ଫଳ ପାଇବ ମୁଁ କହିଲି ଏ ଅତିଦୁଃସହ ।
ଦେଖ ବଶ୍ରୁର ଯେ । ଦୃଢ଼ କ୍ଷାନକୁ ହୃଦଯ୍ୟେ ଧରି । ମୁଁ ଅଟେଁ ବାଳକ
ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗେ ଲେଖି ନ ପାରେଁ ତୁମ୍ଭଠାରେ ଉଚ୍ଚାରି । ୧୨ ।

ନରେ ମହାସୁଖ ଜ୍ଞାନ କର ହୃଦଯ୍ୟରେ ରଖି ଚଳ ଓ ଚତୁର୍ବିଂଶ ଯେ ଶୁଦ୍ଧ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗ ଯଥାର୍ଥ ବୁଦ୍ଧି ବା ହୃଦଯ୍ୟେ ଧର ଏକବିଂଶତି ଯେ ପିତ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ମହାଜନମାନେ ମନୁ ଆଦି ଯେଉଁ ଆଦେଶ ବା ନ୍ୟାଯ୍ୟ ଶାସ୍ତ୍ରୋକ୍ତ ପଦକୁ ଧାରଣ ହେବା ଲକ୍ଷରେ ଦ୍ୱାବିଂଶତି ସାଧ ବା ମାଧକୀଯ୍ୟ କରିବାରେ ମନକୁ ସାଧ କର ବା ସ୍ଥିର କର ନା ଭାଇ ଯଦି ମୋ କହିବାଠା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ବୋଧ ହେଲା ତେବେ ସପ୍ତଦଶ ବା ବ୍ୟ-ର୍ଥପାତ ଯେଉଁ କପାଳ ପଯସ୍ତ ମୁଣ୍ଡରେ ରଖି ଷଡ଼୍ଦଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଅସ୍ତୁ ବା କ୍ଲେଶ ପାଇ ଅଶ୍ରୁପାତ ସନ୍ତତରେ ହେବାକୁ ଛାଡ ଊନବିଂଶ ବା ପରିଘ ଓ ଖଣ୍ଡା ଧରି ଆପଣା କରେ ଆପଣା ଗଳା ଛେଦନ କର ନାଶକୁ ଭଜ ବନ୍ଧୁଗଣେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ଏଥିରେ ଅବଶ୍ୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ରାଗ ଜନ୍ମିଥିବ କିନ୍ତୁ ଦ୍ୱାଦଶ ଯେ ଜ ଧ୍ରୁବ ଅର୍ଥାତ୍ ମୋର ଆସ୍ଥା ତନ୍ତ୍ରାପୂର୍ବକ ନିକଟ ଗିର ବୁଝି କହୁଅଛୁ ଆପଣମାନେ ବଶ୍ରୁର ନ କରି ଅଷ୍ଟାଦଶ ଯେ ବଶିସ୍ଥାନ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବୈରଭାବରେ ଚଳୁଅଛ ଭାଇମାନେ ଶୁଣ ମୋର ମନା କରିବାଠା ଅଯୋଗ୍ୟତା ବୁଝି ଆପଣମାନେ ଶୁଣିଲେ ମୋର ଯଦ୍ଧ ନ ଯେଉଁପାଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହା ବୁଣେ ତାହା କାଟେ ବ ଅନ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ପାଏ କଷ୍ଟର କର ବଦନ୍ୟାସ୍ତି ଆପଣମାନେ ଭବକ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ପରି ସ୍ୱବ ବୀଜ ବୁଣିବା ହେବେ ସେହିପରି ଫଳଭୋଗୀ ହେବେ ମୋର କହିବାଠା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଅ ଭଣସ୍ତ ଅସହ୍ୟ ବୋଧ ହେଉଅଛି କିନ୍ତୁ କ୍ଷମା କରି କରୁଣ ହୃଦଯ୍ୟରେ

ଈଶ୍ୱର ଯେ ବଶ ସେ ଯେଉଁ ପୁରୁଷ କେମନ୍ତେ ଦାସ ହୋଇଣ ରହୁ । ତାଙ୍କଠାରୁ କେହୁ ସଂସାରରେ ନାହିଁ ତ୍ରିଯୁଗେ ବିସ୍ତାରିତ ହେଉ । ତାଙ୍କୁହୃଦେ ଚିନ୍ତ । ଈଶ୍ୱର କର ହେ ତୁମ୍ଭ କବି । ଆଉ ତ ଚିହ୍ନିବ ତୁମ୍ଭ ଗୁଣଛବି ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଦେଖାଏଁ ପଥ ମତି । ୧୩ ।

ଅତାଉଁ ଈଶ୍ୱର ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ୱ ଚୈତନ୍ୟ ଏକତ୍ର ରଖି ବିଜ୍ଞାନ ଶକ୍ତିରେ ଦେଖି ଧାରଣ କରିବା । ହେମନ୍ତ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ହେ ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ମୁଁ ବାଳକ ଓ ବୁଦ୍ଧିହୀନ କେତେଗୁଡିଏ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ କହିଲି ତେଣୁ କରି ସମ୍ମୁଖରେ ବାଳ୍ମୀ ବା ମୂର୍ଖ ସଙ୍ଗରେ ଲଘୁ ହରିବା ହେତୁ ଆପଣମାନଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଁ ତ ଛିହୁବା ଯୋଗ୍ୟ ।

ବନ୍ଧୁଗଣେ କଥାଟିଏ ମନେ ପଡିଲା । ବାଳ୍ମୀ ମୂର୍ଖ ରହିଲା ନାହିଁ ଅଛି ଚଳୁ ପଦ ଶୁଣିବା ହେତୁ ଆପଣମାନେ କ୍ଷମନ୍ତୁ ନ ଯଉବନ-କାଳ ଲକ୍ଷରେ ଯୁବତୀ ହୃକ୍ତି ନ ଭଜ ନାହିଁ ତ ନିରସ୍ତ ରହିଲୁଁ ସେ ଏହା ଈଶ୍ୱର ବିଂଶତି ଯେ ତ ଶିବ ବା ଯୋଗେଶ୍ୱର ମହାଦେବ ତାଙ୍କ ପାଶେ ପାର୍ବତୀ ଥିଲେ ନାହିଁ ତ ଜନ୍ମ ପାର୍ବତୀ ସଙ୍ଗରେ ରଖି କେଉଁ ପରି ଦାସତ୍ୱ ପଦକୁ ଲଭିଥିଲେ ତାଙ୍କର ଭଳ ସଂସାରେ କେହୁ ହେବ ନାହିଁ ଯାହାର ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତି କାନ୍ତି ଚତୁର୍ଯୁଗରେ ବା ସତ୍ୟ, ଦ୍ୱାପର, ତ୍ରେତା, କଳିରେ ଦେବାଦିରେ ପ୍ରଚାର ହୋଇ ରହିଅଛି । ତାଙ୍କର ଗୁଣାଦି ଓ ତାଙ୍କୁ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କର । ହେ ବନ୍ଧୁ ତୁମ୍ଭର ନିକଟ ବିଷୟକୁ ଶ୍ରବଣ କର ଅଉ କ ଚିହ୍ନିବ ପଦ ମୂର୍ଦ୍ଧରୁ ଫିଟିଗଲା ପୁଣି ମନରେ ହେଲା ଯେଉଁ ଭଳିରେ ଆପଣମାନେ ଗ୍ରନ୍ଥ-ଛନ୍ଦ ତାହାର ନ କହିଲେ ମୁଁ ରହିବ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ଆପଣ ମାନଙ୍କର ଗୁଣ, ଛବି, ବା ସ୍ୱରୂପ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ଦୃଷ୍ଟି କରୁଇ ଦଏଁ । ଅନୁଗ୍ରହ କରି ଛନ୍ଦ ଦେଇ ଶୁଣିବା ହେତୁ । ଯେଉଁଷ୍ଠା ମୋର ଜ୍ଞାନରେ

ଯାହା ମୁଁ ଦେଖିଲି ସେ କଥା ଯୋଖିଲି ମନରେ ନ ବଳୁବ ସେ ପ୍ରାସ । ସଂସାର ମଧରେ ଯେମନ୍ତ ପ୍ରକାରେ ସବେ ଭ୍ରମାଉଛ ସେ ମାନସ । ତୁମ୍ଭ ପ୍ରେମ ଗତ । ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବୁଝାଏ ତୁମ୍ଭ କଥ । ମେଷ-ମୁଣ୍ଡ ପ୍ରାପ୍ତ କୁଣ୍ଡ ତୁମ୍ଭ ହୁଏ ବୃଷ ପ୍ରାପ୍ତ ବହୁଅଛ ମତ । ୧୪ ।

ଦେଖି ପାରିଲ ସେହିସବୁ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ କରି ବାପ୍ୟପର ଲେଖି ଦେଲୁ ଆପଣମାନେ ମନରେ କଷ୍ଟ ବୋଧ ଧାରଣ କରିବେ ନାହିଁ ।

ଦେଖନ୍ତୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁପରି ବା ଯେଉଁ ରକମରେ ବର୍ତ୍ତ୍ୟଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମନକୁ ଭ୍ରମାଉ ଅଛ ଓ ଯେଉଁ ପରି ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ ବ୍ୟାକୁଳାୟ ଓ ପ୍ରେମ ସହିତ ଯେଉଁପରି ଗମନାଗମନରେ ରତ ହୋଇ-ଅଛ ସେ ସବୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବା ମେଷ, ବୃଷ, ମିଥୁନ, କର୍କଟ, ସିଂହ, କନ୍ୟା, ତୁଳା, ବୃଛ, ଧନୁ, ମକର, କୁମ୍ଭ, ମୀନାଦିରେ ଲକ୍ଷ କରି ଦେଖାଇ ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ କହିବାକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଲି ଶୁଣିବା ହେଉ । ଦେଖନ୍ତୁ ମେଷ ଯୁଦ୍ଧ ଆପଣମାନେ ଦେଖିଅଛନ୍ତି ଯେଉଁପରି ବା ମେଷଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ମୁଣ୍ଡ ପିଟାପିଟି ହେଲେ ତାଳ ସଙ୍ଖ୍ୟା କରାଯାଏ ଓ ବହଳ ଆନନ୍ଦ ଜାତ ହୁଏ ତଦନୁଯାୟୀ ମେଷମୁଣ୍ଡ ଓ ଆପଣମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡ କିପରି ବୋଲିବେ ଦେଖନ୍ତୁ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏକୁଟିଆ ଥିବ ଆଉ ଜଣେ ମିଶିଲେ ଦୁହିଁଙ୍କର ନିଜ ନିଜ ବଡ଼ାଇ ଲକ୍ଷ କରି କଥୋପକଥନ ହେବାଟା ଆପଣମାନେ ତ ଦେଖୁଥିବେ କାହାଁ ବଡ଼ାଇ କେହି ଛାଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଣି ମୁଣ୍ଡି ହୃଦୟରେ ବଡ଼ିମାହାର ବଳଷା ଯେତେ ଅଭିମାନାଦିରେ ଲେକୁ ଲଗାନ୍ତି ତୁଣ୍ଡ ବ୍ୟଥା ଯାଏ କି ଯେ ବଳ ଦୀର୍ଘ ସ୍ୱରରେ ଗର୍ଜନ ତର୍ଜନ ସହିତ ବାକ୍ୟପଟୁତା ଦୃଷ୍ଟି କରାଇଲ ସେ ଠାରେ ଯୁଦ୍ଧ ତାଳ ଲକ୍ଷ ହୁଏ । ଏଣୁ

ମୈଥୁନରେ ମାତ୍ର ଥାଅ ଦିବାରାତ୍ର କଉଡ଼ା ଭଳି କର ଅଣ ।
ଝିଂକିପ୍ରାୟ କଳ ଦେଖାଅ ସକଳ ଜନଙ୍କରେ ଲଗାଉଛ ମାନସ । ଭୁଲ-
ଇବାକୁ ଯେ । ଦେଖି ଜ୍ଞାନୀପ୍ରାୟେ ଥାଅ କୁଳୁ । କିଛି ଯେ କନର୍ପ ଭାଙ୍ଗି
ତୁମ୍ଭ ଦର୍ପ ବଢ଼ାଉଛ ସେ ନାନ ଭାବକୁ । ୧୫ ।

ଆପଣମାନଙ୍କର ତୁଣ୍ଡ ଓ ମେଷ ମୁଣ୍ଡ ଉଭୟରେ ବିଭେଦ କି ରହିଲା ଆଉ ଦେଖନ୍ତୁ କୁଶ ଯେକି ଖଣ୍ଡ ତା ମନକୁ ଯାହା ଅଇଲା ତାହା କଲା ବା ତାହାର ଶୋଇବା ରହିବା ସ୍ଥାନ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଥାଏ କି ? ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରରେ ଯାହା ଘଟିଲା ତାହା ଧର୍ମ କର୍ମ ଶୁଭ ଇତ୍ୟାଦି ଯୁଇବ ଜ୍ଞାନ କଲେ ଅତ୍ର ପୂର୍ବ ସହିତ ଅଷ୍ଟାଦଶ ପୁରାଣ ସ୍ମୃତି ଆଦି ଯାହା ମହାଜନମାନେ ସଞ୍ଚୟ କରି ଦେଇଥିଲେ ଏବେ ସେହି ପୁରାଣ ସ୍ମୃତି ଆଦି ମହାରଣ୍ୟରେ ଭୀମନାଦ କରି ଶୋକ-ସହିତ ଅଶ୍ରୁପାତରେ ଭାସୁଛନ୍ତି । ଆଉ ତାଙ୍କୁ ସଙ୍ଗୁଳିବ କିଏ ଓ କୌଳିକ ସମାଜ ନିୟମ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ହୋଇଥିଲେ ସେ ପୂଜା ପାଅନ୍ତେ ତାହାର ପ୍ରୟୋଜନକୁ ଅପର ନାହିଁ ତେଣୁ ନୀରବରେ ଅରଣ୍ୟ-ବାସକୁ ବଳଲେ ଭାଉମାନେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପଦ ସ୍ମରଣୀୟ କିଏ ଅଛି ବା ଚରିତ୍ର ଓ ମତ ଅସ୍ଥିର ଭାବ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ିବାରୁ ଖଣ୍ଡ ସଙ୍ଗରେ ଲଙ୍ଘ କଲ । ଇଚ୍ଛାନୁଯାୟୀ ଚାଲିବାକୁ ।

ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁଗଣେ ! ଅଳ୍ପ ଦୃଷ୍ଟି କରନ୍ତୁ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ତୃତୀୟ ଯେ ମୈଥୁନ ତାହା ମୈଥୁନ ବୃତ୍ତି ବା ନାରୀ ପୁରୁଷ ଯୁଗ୍ମଦ୍ୱୟରେ ଚତୁଷ୍ଟୟରେ ସତତରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥିବା ଦୃଷ୍ଟି ହୁଏ କି ନାହିଁ ଯେଉଁ ସମୟରେ ମଦନ ଧରା ନବଯୌବନା କନ୍ୟାଗଣଙ୍କ ସହିତ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ ସେ ସମୟରେ ସଂଲାପାଦି କି ସିଦ୍ଧାନ୍ତପଦ କି ନିୟମ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼େ କି ? ସବୁ ବିଲୋପ ହୋଇ ସର୍ବଗୁଣ ଆକର ସେହି ପ୍ରେମାଙ୍ଗିନୀ ହୃଦୟରେ ତତ୍ତ୍ୱ ବସାଉଥାଅ ବା ସ୍ୱପ୍ନ ବା ଦିବସ ଛଳେ ତା ସ୍ନେହ

ଡାସବାସରୁ ମୁକ୍ତିହେବା ଉପାୟ ଖୋଜୁଥାଅ କି ? ନା ସ୍ଥାନ ! ସେଥିର
ଉପାୟ ଅପ୍ରାପ୍ତ ଜନ୍ମ ବିଧାନାଦି ପ୍ରଣାଳୀ ତହିଁରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ଏଥିରେ
କଅଣ ହେବ ସେହି ପ୍ରଣାଳୀ ମହାସାଗରରେ ଭାସୁଅଛି ଟାଣି ରଖିବା
୫ ଲୋକ ପୁଅ ହଏ ତାହା ମୋର ଅଦୃଷ୍ଟ ବୁଝାଏ ଥିଉ ଦେଖ ଏହା କି
ନିରନ୍ତର ଥିବ ତାହା ନୁହେ ଚତୁର୍ଥ ଯେ କର୍କଟ ଅର୍ଥାତ୍ କର୍କଟ
କକଡାମାସ ହେଲେ ବୀରମୂର୍ତ୍ତି ଧାରଣ କରେ । ଯେଉଁ ସମୟରେ
୬ ପ୍ରସବ କରେ ତହିଁ ପଞ୍ଚମ ଲଭେ । ତଦନୁଯାୟୀ ଯୌବନାବସ୍ଥା ତରଙ୍ଗ-
ଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତରଙ୍ଗ, ନାଶରେ ଯେଉଁ ଶୋକାବସ୍ଥା ପ୍ରବେଶ ହାଦ ତ
ଅନାଉଁ ଅଛ । ବୁଝିଲେ ପଞ୍ଚତତ୍ତ୍ୱରୁ ବଳବନ୍ତ ଅମ୍ଭେ ସମସ୍ତେ ସେହି
ନକ୍ଷତ୍ର ବୀରତ୍ୱ ବା ହସ୍ତାଦତାକୁ ଅଣ୍ଡା ରଖି ପଞ୍ଚମ ଯେ କି ସିଂହ
ଅର୍ଥାତ୍ ସିଂହଦୃଗଣ ବା ମୃତ୍ୟାରପଦ ମୁଁ ଜାଣିବା ଗୁଣକ ଓ ମୁଁ ଯୌବନ
୭ ଓ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ରୂପବାନ୍ ଭୁଆଇ ଷଷ୍ଠ ଯେ କନ୍ୟା ବା ନବକିଶୋରୀଙ୍କ
ଠାରେ ମନ ଚୈତନ୍ୟକୁ ବନ୍ଧା ଦେଇ ସ୍ମରଣୀୟପାଙ୍କ କ୍ଷୀଣ କରୁଥାଅ ।
ଓ ତୁଲ ଯେ ବ୍ୟାପାରସ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ୱ ସ୍ୱ ବନ୍ଧୁର ହୃଦୟରେ ଲଘୁ କରି
ଗର୍ବ ଧାରଣ କରି ମୂର୍ଖ ହେତ ଗୁଳୁଅଛ ଓ ବନ୍ଧୁତ୍ୱରସରେ ଜଡିତ
୮ ହୋଇ ଅହୋରାତ୍ର କାଳକର୍ତ୍ତନ ପଞ୍ଚାଇବାର ବାଞ୍ଛନୀୟ ହୋଇ ଚଳନ୍ତି !
ସରକି କାଳାନୁଯାୟୀ ସପ୍ତମ ଯେ ବିଛା ବା ବୃଶ୍ଚିକ ଦର୍ଶନ କଲେ ଯେଉଁ
ବିକଳତା ଭୋଗ କରାଏ । ତଦ୍ରୂପ କାମ କାମକ ଦଣ୍ଡ ଦେହରେ ଘାତ
କରି ବିକଳତାରେ ତୃତୀୟତନ୍ତ୍ରକୁ ଭୋଗ କରାଉଅଛି । ଭାଇମାନେ !
୯ ସେହି ଦର୍ପଦଳନ କନ୍ଦର୍ପ ଇଚ୍ଛାଧୀନରେ ରଖି ତାହାର ମାନସ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରା
ହୁଏ ଓ ନିଜ ଗୁଣକୁ ଉତ୍କୃଷ୍ଟତା ଦେଖାଇ ନିଜର ଭାବକୁ ବୃଦ୍ଧି କରା-
ଉଅଛ କନ୍ଦ୍ର ଦେହାଦି ନାଶକ ବୁଝ । ପୁଣି ମନରେ ଏଥିରେ ସଂସାର
ଉପୃକ୍ତତା ଓ ପ୍ରବଳତା ବା ନିଗମ ନିରନ୍ତରରେ ଚଳାଇଲେ ସର୍ବ-
ନାଶର ମୂଳ ହେତୁ କରେ ।

ଧନୁର ପ୍ରଶ୍ନର ଶ୍ରବଣେ ମୋହର ସଂଶୟ ହେଉଥାଇ ଯେ ମନେ । ଯେଉଁ ପ୍ରକାରରେ ସଂସାର ମଧ୍ୟରେ ବିହାର କରୁଛ ସଦୟେ । ବିଚାର ବିବେକ ଯେ । ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସାକ୍ଷୀ ମନୁଷ୍ୟ ବାକ୍ୟ । ସେ କଥାକୁ ସ୍ମରି ଏ ପଦ କହିଲି ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ରକୁ ଯେ ଥରେ ଦେଖ । ୧୬ ।

ଦେଖି ତୁମ୍ଭ କର୍ମ ଧନୁ ଧରି ଯମ ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ରହେ ଅନୁଦିନେ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ତୁମ୍ଭ ଅନ୍ତରରେ ଦଣ୍ଡ ପାଇଁ ହେଉଅଛ ସନ୍ତାପେ । ମାୟାସାଗର ଯେ । ଦେଖୁଅଛ ଏହି ଯେ ସଂସାର । ମକର ହୋଇ ତୁମ୍ଭକୁ ଖେଳାଏ କରୁଅଛି ସେହି ସେ ଅହଙ୍କାର । ୧୭ ।

ଓ, ହେ, ଭାଇମାନେ ! ନବମ ଯେ ଧନୁ ତା ଅର୍ଥ ମନେ ପଡିଲେ ଡର ମାଡୁଛି । ହେମନ୍ତ କାଳ ଦେଖନ୍ତୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଆମ୍ଭେମାନେ ଚାଲିବା ବା ଯେଉଁ ଭାବକୁ ଧରି ଜଗତମଣ୍ଡଳରେ ବିହାର-ଯାତ୍ରା କରୁଥାଉଁ ସେହିସବୁ ସନ୍ଦେହ ବର୍ଜନ ସହିତ ବିଚାର କରି ଯେ ଶମନାଧିପ ଧନୁ ଧରି ଆମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରହିଅଛି କର୍ମାନୁଯାୟୀ ଦଣ୍ଡ ପ୍ରହାର ମାରିହେଲେ କର୍ମାର୍ଜିତ ଫଳରେ ଯୋଗ କରାଉଅଛି । ଆପଣମାନେ ମନୁଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖନ୍ତୁ, ସେହି ଯମରାଜା ନିଜର ସଫାଇ ଦେବାପାଇଁ ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ସାକ୍ଷୀ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ରଖିଅଛି । ଏହା କହିଲାବେଳକୁ ଦୁଃଖବୋଧ ଲଭ ଜଣାଇ ଦେଲି । ଯେ ଆପଣମାନେ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଦେଖିବା ହେଉ । ଓ ଏଥିଅନନ୍ତର ଏହି ଯେ ପୃଥିବୀ ମାୟାସାଗର ମଧ୍ୟରେ ଦଶମ ଯେ ମକର ବା କନ୍ଧ ଯାହା ଏହି ସଂସାରକୁ ଲକ୍ଷ କରି । ଯେଉଁପରି ଭେକ ପ୍ରସବ କରି ସ୍ୱସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ କରେ ତଦନୁଯାୟୀ ଏହି ସଂସାର ଉତ୍ପତ୍ତି କରାଇ ଭକ୍ଷଣ କରୁଅଛି ଓ ଦେଖ ଏକାଦଶ

କୁମ୍ଭକୁ ଯେ ଦେଖ କରିଣ ବବେଦ କୁମ୍ଭେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ରହୁଥାଏ । ଭଳଗଲେ ଜଳ ଦେଲେ ଉଷାନ୍ତଲ ଅଉ ବ ସେ କୁମ୍ଭ ଶୋଷ୍ପାଏ । ଏହୁ ଜୀବନ ଯେ । କୁମ୍ଭେ ଜଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଏ ‌ାଣ । ଯେବେ ଭଳଯିବ ଅଉ ନ ଗୁହିଁବ ଚମଲ୍ଲାଭ ମାୟା ଏ ଭୁବନ । ୧୮ ।

ମୀନ ପ୍ରାୟେ ମନ ବଉ ଛନ୍ଦ ଛନ୍ଦ ତ୍ରମୂତ୍ର ମହା ଏ ଘୋରବନ । ହୋଇଣ ପ୍ରସନ୍ନ ବଗୁରୁଙ୍କ ପୂଣ ଦୃଷ୍ଟି ନେଉଛ ଏ ଉତ୍ସାସନ । ସବୁ ଅନତ୍ୟ ଯେ । ଖଣକେ ସବୁ ହୋଇବ ହତ । ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଶଷାର ଦେବ ନାରଖାର ମିଛ ହୋଇଯିବ ଏଜନ୍ମ ତ । ୧୯ ।

ଯେ କୁମ୍ଭ ତାହା ଏହା ବୁଝ, ଏହ୍ନ କୁମ୍ଭରେ ମୀର ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଥୋ-ଇଲେ ତହିଁରେ ଅକାଶାଦ ଛାୟା ଓ ନଜର ପ୍ରତବମ୍ବ ସ୍ୱଚ୍ଛା ଦୃଷ୍ଟି ଯାଉଅଛି ମାତ୍ର ଉକ୍ତ କୁମ୍ଭ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଥିବାକାଳେ ଯେଉଁବଳ ଶୋଷ୍ଟ୍ରୁ ବା ମାନମାୟୁ ହୁଏ ସେହ୍ନ କୁମ୍ଭ ପୃଥ୍ୱୀରେ ଭଳଗଲେ ସେହୁ ମୀର ଫୋଟାଇ ଉକ୍ତ କୁମ୍ଭରେ ପୁଷ୍ୱଇବାର ବଳ ହୁଏ ତ ? ବା ବୃକ୍ଷ ଯେଉଁ ସମୟରେ ପଲ୍ଲବିତ ଥାଏ ତାହା ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଭା ଅଗ୍ର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେଉଁପର ଦୃଷ୍ଟି ବ ଅଟେ ଓ କୁଠାରରେ ଛେଦନ କର ଭୂମିଶାୟୀ ହେଲେ ଯେଉଁପର ଅଶୋଭା ଦୃଷ୍ଟି କରୁଅଛ ତଦନୁଯାୟୀ ଏହୁ ଶଷାର ରଖ । ବୁଦ୍ଧିମାନେ ! ମୀନ ଯେଉଁପରି ଅଗାଧବନରେ ଚଞ୍ଚଳତା ଧାରଣ କରି ବହାର କରୁଅଛ ତଦନୁଯାୟୀ ଆପଣମାନେ ମାୟାବନରେ ଭ୍ରମଣ କରୁଅଛ । ଏହୁ ବନର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନାହିଁ ବୁଧଜନେ ଆପଣମାନେ ସ୍ୱବୁଦ୍ଧନ୍ତ ବ ଅଟେ ବବୁଦ୍ଧ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ମହା ସୁଖରେ ରହୁଅଛନ୍ତି କନ୍ତୁ ଭାଇ ! ଏହା ତଳ ନୋହେ । ଏ ଅନତ୍ୟ ସଂସାର ସଙ୍କେବ

ବହୁଲ ଯେତେକ ହୃଦୟେ ରକ୍ଷଣ କରିଣ ବିବେକହୃଦେ ଧ୍ୟାୟି ବିସ୍ତୃରିବ ନହିଁ ଜ୍ଞାନ କୃତ ହୋଇ ସଂସାର ବୃକ୍ଷ ଏ ଅଟଇ । ଏହି ବୃକ୍ଷରେ ଯେ । ଫୁଟିଛି କୁସୁମ ଦେଖ ଥରେ । ବୁଝିପାର ଯେବେ ସେ ପୁଷ୍ପକୁ ତେବେ ତୋଳ ନେଇ ରଖ ହୃଦ୍ ପରେ ।୨୦ ।

ସେ ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପର ବାସନା ପ୍ରକାର କି କହିବି ତା ତୁମ୍ଭ ଆଗେ ଦେବତାଦିଗଣେ ପାଇବା କାରଣେ ଜଗିବସିଛନ୍ତି ସେ ସ୍ୱର୍ଗେ ।

ଦେହାଦି ଅସ୍ଥାୟୀ ହେତୁ କର । ଭାଇମାନେ ! ଏହି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟସ୍ୱରୂପ ଅନନ୍ତବିହାର ଯାହା ତୁମ୍ଭର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖୁଅଛ କ୍ଷଣକ ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ଏପରି ବିଲୋପ ହୋଇ ଯିବ ଯେ ଆଉ ତାହାର ଚିହ୍ନ ବର୍ଣ୍ଣ କିଛି ପାଇ ପାରିବ ନାହିଁ ମାଏକ ନେ ବନ୍ଧୁଗଣେ ଦେଖତ କ୍ଷଣକେ ନଷ୍ଟ ହୋଇ ଗଲାରୁ ଏହି ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଶରୀର ମୃତ୍ତିକାମୟ ମୃତ୍ତିକାରେ ମିଶି ଏହି ସଂସାର ମିଥ୍ୟାମୟ ସ୍ୱପ୍ନ ଦୃଷ୍ଟି ମିଛପରି ସବୁ ଲକ୍ଷ ହେବ । ଆଉ ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ବର୍ତ୍ତମାନକାଳୀନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦେଖାଇବି କି ? ବିସ୍ତୃର କର ଦେହ ମିଥ୍ୟା ଜଗତ ମିଥ୍ୟା ମାୟା ମିଥ୍ୟା ଦୃଢ଼ଜ୍ଞାନରେ ଦୃଷ୍ଟି କର । ଭାଇ ମାନେ ! ଯେତେ ଗୁପ୍ତ ବିଷୟ ଜଣାଇଲି ତାହା ସବୁ ହୃଦୟରେ ରଖି ବିବେକ ବଳଦ୍ୱାରା ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କରିବ ହେଉ । ଜ୍ଞାନ ହୃଦୟରେ ଧ୍ୟାନ କରି ବିସ୍ତୃର କରିବେ ଯେ ସଂସାର ନାମକ ବୃକ୍ଷ ଯାହା କହିଅଛୁ ତାହା ନଶ୍ୱର ଏହି ଅଟେ ।

ଏହି ବୃକ୍ଷରେ ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ହୋଇଅଛି । ତାହା ବାରେ ଅନାଅ ଯେବେ ଲକ୍ଷ କରି ପାରିବ । ତେବେ ସେହି ପୁଷ୍ପକୁ ତୋଳ ନେଇ ହୃଦୟରେ ବା ମସ୍ତକରେ ରଖିବ ଭ୍ରାତୃବୃନ୍ଦ ! ସେହି ପୁଷ୍ପର ବାସନା ପ୍ରକାଣ୍ଡ ବା ସୁଗନ୍ଧ ସୁମଧୁର କି ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ତାହା ତୁମ୍ଭ ଆଗରେ କିଣ ଜଣାଇବି । ଯେଉଁ ପୁଷ୍ପ ବାସନା ଏପରି ସୁବାସିତ ହୁବାସିତ ଯେ

ମାଳଜଗିଛୁ ଯେ । ତୋଳ ବଳ ନାଏ ବାଛୁ ବାଛୁ । ଦୁଇ ଜାତ ଫୁଲ
ବଢ଼ଇ କେବଳ ପାଦ ଜାଣି ଫୁଲ ସେ ଦେଉଛୁ । ୨୧ ।

ଯେ ଛାଡ଼ି ପାରବ ଫୁଲ କଣି ଯିବ ଭ୍ରମ ଯିବ ତାର ପାଶେ ଗଲେ ।
କେମ୍ପ ୪ଷ୍ଟଦଣେ ଦେଠ କନ୍ଲ୍ନେ ଭ୍ରମାଇ ଦଏ ପାଶେ ରହଲେ ।
ଦେଖ ତାହାର ଯେ । ବନମାଳୀ ନାମ ସେ ପ୍ରଚାର । ଯେଉଁ ଫୁଲ
ଇଚ୍ଛା ଲଭିବାକୁ ଦୟା କରିଛ ଯାଅ ସେ ମାଳଘର । ୨୨ ।

ଦେବତାଦିଗଣେ ଓ ଭକ୍ତଗଣେ ପାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରେମାଭିସନ୍ଧିରେ ଭକ୍ତି ବୃକ୍ଷ ଅନ୍ନେଇ ଜଗିବସିଛନ୍ତି ପାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କାରଣ ସେ ବୃକ୍ଷ ମୂଳରେ ବୃକ୍ଷର ବୃକ୍ଷରକ୍ଷକ ମାଳୀ ପ୍ରାପଣିକ ସ୍ୱରୂପ ଧରିଅଛୁ ଓ ପୁଷ୍ପ-ଭଲ ଭଲ ବାଛୁକର ତୋଳ ଦଅନାଏ । କିନ୍ତୁ ଦୁଇଜାତ ଫୁଲ ପ୍ରସ୍ଫୁଟିତ ସେହି ଦୁଇଜାତ ଫୁଲ ବଳେ ତାହା ସୁଦ୍ଧା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନ ଦେଇ ପାଦ ଛାଡ଼ି ଫୁଲ ପ୍ରଦାନ କରେ । ହେ ସର୍ବ୍ବଜଣେ ! ଯଦି ଆପଣମାନଙ୍କର ସେହି ଫୁଲ ପାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ଥାଏ ତେବେ ଯେଉଁ କ୍ଲେଶ ଫୁଲ ଛାଡ଼ିବ ସେ କଣିବାକୁ ଯିବ ।

ଆହା ! ମନେ ତ ପଡ଼ନ୍ତି ପୁଣ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ! କଣି ଯିବାକୁ ମୁହଁରେ କହିଲ କହିକଇ ଭାବତରେ ଭଲ ବସିଲ୍ଲି କିଣ ଦେଲ୍ଲ ବଳବ ଦେଖନ୍ତି ସେ ସେହି ମାଳୀ ବଡ଼ ଶଠ ଓ ଅନେକ ପ୍ରକାରରେ ଜନ ମନକୁ ହରଣ କରି ଭ୍ରମାଇବାର କଥାଟା କୃତ୍ରିମ ପ୍ରକାରେ ଶିଖିଅଛୁ ଯେ ଯାଉଅଛନ୍ତି ସମସ୍ତେ ଭ୍ରମି ଭ୍ରମି ଯାଇସାରିଲେଣି ଓ ଯାଉଛନ୍ତି ଯିବେ ସୁଦ୍ଧା ସେ ସବୁ ବୁଝି ସତର୍କରେ ଯିବ ନ ହେଲେ ଭ୍ରମିଯିବଟି ସେହି ମାଳୀ ନାମଟି କହୁଛି ଦେଉଅଛୁ ତାହାର ନାମ ବନମାଳୀ ବଳ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବା ଜଣାଣ ଯେଉଁ

ସେ ମାଳୀ ଚକ୍ରର ଚକ୍ରେ ଜନ୍ମାନ୍ତର ତାଙ୍କ ପଦ୍ମପାଦେ ବନ୍ଧ ଅଥ ।
ଏ ସବୁ କହିଲି ଯାହା ବୁଝିଥିଲି ମନରେ ନ ବହିବ ଯେ ହାସ !
କଲି ପ୍ରକାଶ ଯେ । କ୍ଷମା କରିବ ମୋହର ଦୋଷ । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗେ ଥାଏଁ
ଗୀତରେ ଜଣାଏଁ ଦୀନହୀନ ଏ ଭବାନୀ ଦାସ । ୬୩ ।

ଫୁଲ ନେବା ପାଇଁ ତୁମ୍ଭ ଇଚ୍ଛା ବା ଲଭିବାକୁ ଆଶା କର ହେଲେ ସେହି ମାଳୀ ପାଖକୁ ଯାଅ । ସେହି ମାଳିର କୋମଳ ଶ୍ରୀକଣ୍ଠ ଉଦ୍ୟାନ ଲକ୍ଷକ ସନ୍ତତରେ ମୁଁ ଅବୋଧାସ୍ପ ଅଟେଁ ଓ ସେହି ମାଳିଙ୍କ ଗୁଣ କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ମରଣ କରି ଓ ସେହି ମାଳିଙ୍କ ପାଦପଦ୍ମରେ ଆଶା ରଖି କାଳ କର୍ତ୍ତନ କରେଁ । ସଜ୍ଜନବୃନ୍ଦେ ! ମୁଁ ଅବୋଧ ଯାହା ବୁଝିଥିଲି ତାହା ସବୁ ଜଣାଇ ଦେଲି ଜଣାଇବାରେ କେତେ ନିଷ୍ଠୁର ବାକ୍ୟ ବା କର୍ଣ୍ଣକଟୁ ହୋଇଥିବ । କମନା ଧ ହୋଇ ସୁମନା ହେବେ ଭଦ୍ରେ ! ଯାହା ସବୁ ବର୍ଣ୍ଣିଅରେ ଜଣାଇ ଦେଲି ହାତଯୋଡ଼ି ମାଗୁଅଛି ହାସ କରାଇବେ ନାହିଁ ଓ ଦୋଷାଦୋଷ ମୋର କ୍ଷମା କରିବେ । ମୁଁ କ୍ଷମା ମାଗୁଅଛି ମୋର କ୍ଷୁଦ୍ର ନାମ ଦୀନହୀନ ଭବାନୀଦାସ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିକ ଗଣ ପ୍ରମାଣ କରିଅଛନ୍ତି । ତୁମ୍ଭ ସଙ୍ଗରେ ଥାଏଁ ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବାଟା ପଦ୍ୟ ଯୋଜନା କରି ଜଣାଏଁ ।

ରାଗ କେଦାର କାମୋଦୀ ।

ମନଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ବାଦ ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ପଦ ବୁଝି ଭାବରେ ମନ । ଯେବେ ଭାବୁଛ ଏହା ମାୟାଭୁବନ ଯେ । ୧ । ଧ୍ୟାନ କରୁଅଛୁ ଯେତେ ପଦାର୍ଥ । ଧ୍ୟାତାର ଭାବ ସବୁ ଏ ଅଟେ ବ୍ୟର୍ଥ ଯେ । ୨ । ରସ ପାଇଣ ସବୁ ଦେଖୁ ପାସୋର । ଭବ ସଂସାର ମାୟା ଜାଣି ନ ପାର ଯେ । ୩ । ଯୁଦ୍ଧବାଦ ପାଇଣ ଭାଲ ଭ ଟେକ । ଯୁଦ୍ଧ କର ଭ୍ରମକୁ ମିଛେ ଗରଜ ଯେ । ୪ । ଅନାୟୂମ ବାହୁଁଡ ଭାବୁରେ ମନ । ଅରଣ୍ୟ ଅଟେ ଏହି ମାୟାଭୁବନ ଯେ । ୫ । ଆସିଲୁ ଭୁଲି କେତେ ସୁକୃତ କର । ଆପା ନ ରଖୁଅଛୁ ସେକାଳ ଛୁର ଯେ । ଇହ ଜନ୍ମକୁ ସାର ଭାବ ସ୍ମ ତତ୍ୱ । ପରସ୍ପରେ ଭ୍ରମକୁ ବୋଧ ଉନ୍ମତ୍ତ ଯେ । ୭ । ଇଚ୍ଛ ରେ ସବୁ କାଲେ ଜୀବନ୍ତ ଥିବା । ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଧନ ରଖି ଭୁଞ୍ଜିବା ଯେ । ୮ । ଉଦ୍ୟୋଗେ ଲାଗି କରୁ ଧନ ସଞ୍ଚୟ । ଉତ୍ତାର କେଉଁଠୁ କେ କର ଭୁ ଲୟ ଯେ । ୯ । ଭଣା ପଢ଼ିବା କଥା ନ ହୁଏ ଜଣା । ଚ଼ଠୁଅଛ ତରଙ୍ଗ ପ୍ରେମ କାମନା ଯେ । ୧୦ । ରୂପବନ୍ତୀ ସ୍ତ୍ରୀହିଁଣ ସବୁ ପାସୋରୁ । ସେପଣ କରୁଅଛୁ ସ୍ନେହ ପୁତ୍ରରୁ ଯେ । ୧୧ ସେପିଲୁ କାହାବଳେ ଦେଖ ଭୁ ଥରେ । ଲୁଣି ବସିବୁ ଲାବ ଅଭାବ ଘରେ ଯେ । ୧୨ । ଛତ ରହିଛ ତୋଷଠାରେ ତା ଖ୍ୟାଁ । ଛତ ହୁଲୁ ବୋଧ କର ଦୋରେହା ଯେ । ୧୩ । ଝିକାଇତ ସେ ନୂଦେ ଦେଖୁନ୍ତି ସବୁ । ଛତ ପାରୁ ବନା ତାର ପ୍ରଭାବ ଯେ । ୧୪ । ଏଥି ଜାଲରେ ଦେହ ପାଇଲେ ତାହା । ଏହା ଥିବ ସେ ସବୁ ତାଲକୁ ସ୍ୱନ୍ଦା ଯେ । ୧୫ । ଐକ୍ୟ ଏ ପଞ୍ଚ ପାଇ ଭ୍ରମକୁ ଏହା । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ପାଇ ଭୁହୁ ଦେଉ ଗାଣ୍ଟକା ଯେ । ୧୬ । ଓଙ୍କାର ପାଇଣ ଭୁହୁ ଓ ଘରେ ବାସ । ଓଙ୍କ ସ୍ଥଳ ଦେଖାଉ ଓଁକାର ନାଶ ଯେ । ୧୭ । ଉପାଧିକ

ମୂଢ଼ଣ ଭୁଲୁ ସଂସାର । ଊଣକଳ୍ପ ତାହ୍ନୁ ହେବ କର ବଶୂର ଯେ ।୧୮
ଅଚଳନ୍ତ ମାୟା ଏହା ଚଳ ନ ପାରୁ । ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ପୁରୁଷ ତହୁଁ ସେ
ସ୍ପରୁ ଯେ । ୧୯ । ଅନ୍ତଃକରଣେ ଯେବେ ଲୁବ ଦେଖିବୁ । ଅନ୍ତଃ-
କାଳରୁ ଫଳ ପାଇ ତୃଷିବୁ ଯେ । ୨୦ । ବହୁଛୁ ମନ ଏହା ବୁଝରେ
ବାୟୁ । ହରମ ବୋଲି ସବୁ କରୁଛୁ ଯାହା ଯେ । ୨୧ । ଖାଇଣ
ମାୟାମଦ ହୋଇ ଅଚେତ । ଖଣ୍ଡ ଙ୍କର୍ଦ୍ଦ ଅତର କରୁ ତୁ ନୃତ୍ୟ ଯେ ।
ସ୍ପରୁ ବୋଲିଣ ଯେଉଁ ପଦାର୍ଥ ଅଛୁ । ଗର୍ଭରୁ ହୃଦେ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରାୟ
ରହିଛ ଯେ । ୨୩ । ଷଟ ପାଇଣ ଦେଖୁ ମାୟା ସଂସାର । ଘଣ୍ଟାଇ
ନ ପାରୁଛୁ କେ ଦେଲ୍ଲ ନର ଯେ । ୨୪ । ଉଇଁ ଅସିବା ଦେଖ ଦୂର୍ତ୍ତିମୀ
ଜଗ । ଉଅଁସ ପ୍ରାୟ ଏହା ଦେଉଛ ଜଣ ଯେ । ୨୫ । ଚମତ୍କାର
ଭୁବନ ଦେଖିଣ ଏହା । ଚକିତ ହୋଇ ବୁଝି ନ ପାରୁ ତାହା ଯେ ।
ଗ୍ରହି ଅସିଛୁ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନ ରୋହର । ଛାଡ଼ିଲେ ବନା ଅଉ ଦେଖୁ
ସେ ଘର ଯେ । ୨୭ । ଜଗତ ବୋଲି ଯେଉଁ ହାଟ ବସିଛୁ । ଜାଗ୍ରତ
ହେଲେ ତାହା ଶୋଭା ଦଶୁଛ ଯେ । ୨୮ । ଝିଟିଟିକେ ଏ ଘଟ
ଅନ୍ତର ହେବ । ଝଲମଲ ଝଲବା ଅଉ ନ ଥିବ ଯେ । ୨୯ ବସ୍ତୁମ
ତଇ ଏହା କହେଁ ତୋ ଅଟେ । ନିଷ୍ପୃ ଗୁରୁପାଦ ଭଜ ସସ୍ଵେ
ଯେ । ୩୦ । ହାଣି ଧରିଛୁ ଧନୁ ହେଦରେ ଯମ । ଟାଣ ରହୁ ଦେଖ
ତୁ କଲ୍ଲ ହରମ ଯେ ।୩୧। ଠହୁସିଲ ନ ପାର ଭ୍ରମୁଛୁ ଏହା । ଠଣା
ଯାଇଣ ନ ପାଉ କାହିଁ ହଜା ଯେ । ୩୨ । ଭୋଳାରେ ଦେଖୁଅଛୁ
ଏଛୁ ସଂସାର । ଡାଆଣୀ ହୋଇ ଖାଉଅଛୁ ଏ ଘର ଯେ ।୩୩। ଘମାଳ
ବଥାରେ ତୁ ହେଉଁ ଅନନ୍ଦ । ଘାଞ୍ଚି ଦେଖ ତୁ ଏହା ଶୋଭା ତ
ମନ୍ଦ ଯେ । ୩୪ । ଅଣ ଅସୂର୍ଯ୍ୟ ହେଲୁ ସଙ୍ଗ ନ ପାଉ । ଅଣିମ,
ଯାହୁଁ ହନା ଭ୍ରମୁଛୁ ମଧ୍ୟ ଯେ । ୩୫ । ତରଙ୍ଗ ଲହରୀ ମାରୁଅଛୁ

ନାମ । ତାହା ଦେଖିଣ ଭୁଲିଗଲୁ ସେ ଧାମ ଯେ ।୩୭। ଅପୂ ଜ୍ଞାନ୍ତୁଁ
ପାଇବୁ ସ୍ଥିର ନ ହେଲେ । ଥକା ହୋଇ ଭ୍ରମିଲେ ଅନ୍ତିର ବୁଲେ ସେ ।
ଦଶା ଦଶନ୍ତ୍ର ଦୁଷ୍ଟେ ସଙ୍ଗେ ଥାଇଣ । ଦହୁଡ଼ି ବାନ୍ଧ ଓଟାବୁଥାନ୍ତ୍ର
ପୁଣ ଯେ ।୩୮। ଧଇର୍ଯ୍ୟ ଧଇଲେ ତୁ ପାଇବୁ ଲାଭ । ଧଳାାରୂପ
ଦେଖି ତୁ ଶୁଦ୍ଧାଁ ହବବ ଯେ ।୩୯। ଭଗବଦ ଯେତେ ଜୀବ ଏହା
ବଶୁରୁ ।ନିର୍ଗତ ହେଉଛନ୍ତ୍ର ତାଙ୍କ ଗର୍ଭରୁ ଯେ ।୪୦। ପରକାଳରେ
ସେହୁ ସ୍ଥାନରେ ଭେଟ । ପ୍ରକାଶ ହେବ ତୋର କଲା ଅଦୃଷ୍ଟ ଯେ ।
ଫଳ ପାଇବୁ ଯାହା କରିଣ ଥିବୁ । ଫେରି ଆସିଣ ଅନ୍ୟ ଘଟ ଗ୍ରହିବୁ
ଯେ ।୪୨। ବିକାଶ ହେବୁ ଏହୁ ସଂସାର ପରେ । ବାଣ ଦେଖିବୁ
ଅସି ସେହୁ ରୂପରେ ଯେ ।୪୩। ଭଲକରି ବୁଝିବୁ ଏହା ତୁ ଦେଖ ।
ଦୁଇମାହଙ୍କେ କରଜନ୍ମ ଅଲେଖ ଯେ ।୪୪। ମନୁଆଦ ଯେ ଥିଲେ
ଶିବ ଏ ବ୍ରହ୍ମେ । ମାଇଣ ଦୁଷ୍ଟଙ୍କୁ ହେ ତର ହୋଇଲେ ଯେ ।୪୫।
ଜନ୍ମମରଣ ଏହା ଜାଣ ନିଷ୍ଟପୃ । ଜଗମୋହନ ମାୟା ସବୁ ଅଥୟ ଯେ ।
ଭକ୍ତ ହୋଇଣ ସେବଣ ପୁରୁଷ । ରଖି ନ ପାରୁ ତାଙ୍କ ହୃଦେ ବାଣ୍ଟ
ଯେ ।୪୭। ଲବେ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ତୁ ନ ପାରୁ ସ୍ମର । ଲୋଭମାୟା
ମୋହରେ ଦବା ଖରସ । ବିକାଶ ହୋଇ ଭ୍ରମୁଛୁ ଏହୁ ବନ ।
ବସ୍ତୁ ବନ୍ଧୁ ହେଉଛୁ ଛନ୍ନଛନ ଯେ ।୪୯। ସବୁ ଛାଡ଼ିଣ ଏବେ
ପଶ ଶରଣ । ସର୍ବେଶ୍ୱର ଈଶ୍ୱର ପାଦକୁ ଧେନ ଯେ ।୫୦। ଶହେପ୍ରଣ
ଧ୍ୟାୟୀ ଏବେ କର ବଶ୍ୟର । ସଦାକାଳେ ଅସତ୍ୟ ହେବୁ ଏଠାର ଯେ ।
ସକଳ ଜଳ ସ୍ଥଳ ଅଦରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ । ସାଘାତେ ସେ ପୁରୁଷ ଅଛନ୍ତି
ଜାଣ ଯେ ।୫୨। ହରଣ କରନ୍ତ୍ର ଅଶେଷ କଳ୍ପିଷ । ଦୟାଧାମଙ୍କୁ
ହୃଦୟରେ ତୁ ତୋଷ ଯେ । ୫୩। ସୀଗଣ୍ଡିବ ଷପୂନ ସେ ଯେ ପୁରୁଷ
ଷମା ମାଗୁଛୁ ତାଙ୍କୁ ବିହାଷ୍ଠି ଦାସ ଯେ ।୫୪।

ଦଶ ଅବତାର ।

ରାଗ କେଦାରକାମୋଦୀ ।

ଶ୍ରୀସକ୍ଷ୍ମ ସ୍ୱତପଦ ସେ ଯେ ପୁରୁଷ । ଖ୍ୟାତ ବୈକୁଣ୍ଠ କର୍ତ୍ତା ସେ ପ୍ରତ୍ୟ-କ୍ଷଣ ଯେ । ୧ । ହରଇବ ଭୁଜଙ୍ଗ ଯେ ଅସନେ ଥାଇ । ହରବୋ-ଧନ ଜାଣ ସେ ରୂପ ଧ୍ୟାଯି ଯେ । ୨ । ସ୍ୱରୂପ ଯୁବତୀ ଯେ ପ୍ରକୃତି ମାତ । ସକଳ ଦଣ୍ଡଧାତା ବିଶ୍ୱର ସେ ତ ଯେ । ୩ । ଷଡ୍‌ଦର୍ଶନ ସତ ଭଜ ଶମରେ । ଷଟ୍‌ଚକ୍ରଦଳ ପଦ୍ମ ହେଲେ ଜାଣ ରେ ଯେ । ୪ । ସର୍ଜ୍ଜନା କରିବାକୁ କଲେ ବିଗ୍ରହ । ଶିବ ବ୍ରହ୍ମା ବିଷ୍ଣୁ ସେ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଯେ । ୫ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡ ସର୍ଜ୍ଜନକୁ ବ୍ରହ୍ମା ରହିଲେ । ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେ ଯୋଗୀରୂପ ଶଙ୍କର ହେଲେ ଯେ ॥ ଲାବଣ୍ୟରୂପ ଏ ଯେ ହେଉଛି ମହୀ । ଲକ୍ଷ କଲେ ଜାଣିବ ତପର ସେହି ଯେ । ୭ । ସ୍ୱଘସ ମଧୁକୈଟଭ୍ୟ କର୍ଣ୍ଣରୁ ଜାତ । ରଣ ଲଗାଇ ଯୁଦ୍ଧେ ହେଲେ ସେ ହତ ଯେ । ୮ । ଯଘସ୍ମୀ ରକ୍ଷ ଅସ୍ତ୍ରି ଅଦ୍ୟେ ପ୍ରବେଶିଲେ । ଜଗନ୍ମୋହିନୀ ମଧୁ ଯା ଭାମ ହେଲେ ଯେ । ୯ । ମହାଚଳ ରହିଲା ସେ ନାଗଲୋକ । ମର୍ତ୍ତ୍ୟପୁର ଯେ ଭୂତ-ମଯୂ ଯୁ। ହେଲ ଯେ ୧୦ । ସ୍ୱଗବତୀ ହୋଇଣ ସପ୍ତ ଖଣ୍ଡରେ । ଭବାଙ୍କୁର ହୋଇଲେ ପ୍ରେମରଙ୍ଗରେ ଯେ । ୧୧ । ବ୍ୟସନେ ଯେ ତଳବ ତାହାର ପାଇଁ । ବଧିବେ ବିଷ୍ଣୁ ଅବତାର ସେ ହୋଇ ଯେ । ଫଳ କୁସୁମ ତରୁ ବୃକ୍ଷାଦି ଜାତ । ଯେଡ଼େ ଅପଣା ଗର୍ଭେ ପ୍ରଥମେ ଖ୍ୟାତ ଯେ । ୧୩ । ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯତ୍ନେ ଯେତେ ଏ ଜୀବ । ପ୍ରଧାନ ଜନ୍ମ-ଜନ୍ତୁ କଲେ ଭୂଦେବ ଯେ । ୧୪ । ନଦୀ ନଦ ପର୍ବତ ଏଥି ମଧ୍ୟେଣ । ଜମ୍ବୁଦ୍ୱୀପ କରି ନବଖଣ୍ଡ ହେଲେ ପୁଣ ଯେ । ୧୫ । ଯବ ମଧ୍ୟରେ ପାପ ପ୍ରବଳକାରୀ । ଧରଣୀ ରୂପ ପୃଥ୍ୱୀ ସଙ୍କଟ ହର ଯେ । ୧୬ । ଦଇନାମଣ୍ଡ ଦୈତ୍ୟ ସମୁଦ୍ରେ ଜାତ । ଦଳନ କଲେ ମୀନରୂପେ ଚହିଁ ତ ଯେ । ୧୭ ।

ଥରଥର ହୋଇଣ ଅବନୀଭାର । ଥପ୍ପୁ ହୋଇଲା ତହିଁ ଶିର ମନ୍ଦର
ଯେ । ୮ । ତ୍ରୈଲୋକ୍ୟନାଥ ଭକ୍ତଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରିଲେ । ତହିଁ ସେ କୂର୍ମରୂପେ
ଶିର ଧଇଲେ ଯେ । ୯ । ଅଣାକାର ଯେ ବେଦ ସାଗରେ ଲୁଚ ।
ଅନାଇଁ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଯେ ଦେଲେ ଆଦେଶ ଯେ । ୧୦ । ଦକ୍ଷିଣ ନେଇ
ପଶ ରହିବୁ ନାହିଁ । ଘାଲେ ମଣ୍ଡୁରେ ହିରଣ୍ୟାକ୍ଷ ଯେ ତହିଁ ଯେ ।୧୧
ଭକ୍ତଙ୍କର ଧର୍ମ ଭାର ପ୍ରବଳ ହେଲା । ତେଉଁ ଯାଉନ୍ତି ତହିଁ ଶୋକ
କ୍ଷେପିଲା ଯେ । ୧୨ । ପୂର୍ଣ୍ଣବ୍ରହ୍ମ ବ୍ରହ୍ମାଙ୍କୁ ଆଦେଶ ଦେଇ । ପାଣିରେ
ଶୂକର ଯେ ହୋଇଲେ ତହିଁ ଯେ । ୧୩ । ହାଣିଣ ସଙ୍ଗ ଦଳ ନାଶ
ଯେ କଲେ । ହାଣି ଦନ୍ତ ମୂଳରେ ପୃଥ୍ୱୀ ଧଇଲେ ଯେ । ୧୪ । ହିରଣ୍ୟ
ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଦାନପୁତ୍ରରେ । ନିତ୍ୟ ଧର୍ମ କରେ ପ୍ରହ୍ଲାଦରେ ଯେ ।୧୫
[illegible] ଉଚ୍ଚାରି ଯେ ଅପୁର । ହେଁ ଗଡ଼ା ସଦାକାଳେ ହରି
ଅପାର ଯେ । ୧୬ । ଜଗତ କର୍ତ୍ତା ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଗାଇଲା । ଜାଣି, ଦୁଷ୍ଟ-
ବିଶ୍ୱାସ ହୃଦୟେ କଲା ଯେ ।୧୭। ଛନ୍ଦ ଫନ୍ଦର ବାନ୍ଧା ଜାଣି ତା ହୃଦ ।
ଶକ୍ତି ଉତ୍ପ୍ରୋଧ ତାକୁ କରିବା ବଧ ଯେ ॥ ଚମତ୍କାର ସ୍ତମ୍ଭରେ ତକାଙ୍କ
ହୋଇ । ଚଉଦଗକୁ ଚାହିଁ ହିରଣ୍ୟ କହି ଯେ । ୧୯ । ଉପାସ୍ତ-
ବଲେ ଯେବେ ତୋହରି ଅଛନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଲେ ନଟସ୍ତ ନାଶ୍ଚନ୍ତି
ଯେ । ୨୦ । ସତ୍ୟନାଙ୍ଗ ନୃସିଂହ ହେଲେ ଏଣୁ । ସମ୍ଭବେ ନାଶ
କଲେ ନୃସିଂହଦେଶ୍ୱର ଯେ । ୨୧ । ସହିଁ ଚରଣ ଉଗ୍ରମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଲେ
ଗ... ଜଗନ୍ମୋହିନୀ ସନ୍ତୋଷ ହେଲେ ଯେ । ୨୨ । ଶେଷେ ପଣ୍ଟ ଦାନ
ଦେଇ ସଜା ସେ ବଳ । ସ୍ତୁତି କଲେ ସେ ପ୍ରଭୁ ଏ ମହାବଳୀ
ଯେ । ୨୩ । ହରୁଣୀବର ଏଣ ବାମନ ରୂପେ । କର ପ୍ରସାର ଦାନ
ମାଗିଲେ ଅପେ ଯେ । ୨୪ । ଅନ୍ତଃକରଣ ଶୁଦ୍ଧେ ତ୍ରିପାଦ ଭୂମି ।
ଅଶ୍ୱେ ଦେଲି ସେନଲେ ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ଯେ । ୨୫ । ଅଲ୍ପ ତେ ପାଦ

ଏହ ଜାଭରୁ ହରେ । ଅଗମ୍ୟ ତ୍ରିପୁରକୁ ଦାନରେ ନେଲେ ଯେ ।
ଔଦାର୍ଯ୍ୟ ବଳିଗଲା ପାତାଳପୁରେ । ଔତ୍ପାତ୍ତିକ ଚ୍ଛିଦ୍ରମାନେ ଛେ
ଦେଲେ ଯେ । ୩୭ । ଓଁକାର ପୁରୁଷ ସେ ଦେଖିଣ ଦ୍ୱିଜୁ । ଓଜସ୍ୱଲ
ହୋଇଣ ଭୃଗୁବଂଶଗର୍ଭେଁ ଯେ । ୩୮ । ଔଲେ ଯେ ଦର୍ଶନ ରୂପରେ
ଦୁଃ । ଔଷ୍ଣ ହୋଇଣ ଷତ୍ରିକୁଳ ସଂହାର ଯେ । ୩୯ । ଏତା ସବଣେ
ଛିପୁର ବାନ୍ଧାଇଲା । ଏତାମ୍ବର ହୋଇଣ ସ୍ୱାଗତ ହେଲା ଯେ । ୪୦ ।
କୋଶଳାଧିପତି ସ୍ୱମାବତାର ହେଲେ । ଲୁପ୍ତ ହୋଇଲେ ତର .ବାନର
ହୁଲେ ଯେ । ୪୧ । ଲୁପ୍ତ ପାପାତ୍ମା ରାବଣକୁ ମାଇଲେ । କୋଶଳାଧିପ
ମିଥିଳା ପୁରେ ସେ . ହେଲେ ଯେ । ୪୨ । ରୂପାନନ୍ଦ ହୋଇଣ କୃଷ୍ଣା-
ବତାର । ସେପିରେ ମୃଦଙ୍ଗାତ ଅସି ସଞ୍ଚାର ଯେ । ୪୩ । ରୂପବନ୍ତ
ସେ ଯୋଗିଜନ ମୋହଣ । ରୂପ ଦେଖାଇ କଂସ ହରେ ନିଧନ ଯେ ॥
ଔତ୍ପାତ୍ତିକ ଯେଁ ଦୁଷ୍ଟ ସଂହାର କଲ । ଉଦ୍ଧାରଲେ ଶୀଘ୍ରପାଣ୍ଡବେ ଧର
ଯେ ॥ ଉପବନ ଯେ ବୃନ୍ଦାବନ ଦ୍ୱାରା । ଉଦ୍ଧବେ ଜ୍ଞାନ ଦେଇଗଲେ
ସେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯେ । ୪୬ । ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ଭୋଗ ପାଇବାପାଇଁ । ଛନ୍ଦ-
ସହିତେ ନୀଳାଚଳରେ ରହି ଯେ । ୪୭ । ଉତ୍କଳ ଦେଶ ଲଭି
ବୌଦ୍ଧରୂପରେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ଗର୍ଭ ସେନଛନ୍ତ୍ର ସଙ୍ଗରେ ଯେ । ୪୮ ।
ଅଗମ କଳ୍କିରୂପ ଯେ କଳ୍କିସ୍ୱାମ । ଅସି ସମ୍ଭଲ ଗ୍ରାମେ ସେ ଦ୍ୱିଜୋ-
ତ୍ତମ ଯେ । ୪୯ । ଅବଳା ଯଶୋବନ୍ତୀ ଘୂନୁ ତା ପତି । ଅଧିତ
ହେଲାଣ୍ଡିବେ ତା ଗର୍ଭେ ପ୍ରବେଶ ଯେ । ୫୦ । ସୁଭଦ୍ରାରଙ୍କ ହର ଏପର
ହୋଇ । ସୁଭ ପାଇଲେ ଦଶାବତାରେ ସେହି ଯେ । ୫୧ । ଭକ୍ତ
ହୋଇଛନ୍ତି ସ୍ୱୟମ୍ଭର । ରକ୍ଷା କରୁଣଛନ୍ତି ଅବନୀସ୍ୱର ଯେ । ୫୨ ।
ଧୀରେ ଯେ ମୁଁ ଅଜ୍ଞାନ ନ ବର୍ଣ୍ଣିପାରେଁ । ଧ୍ୟାଇଥାନ୍ତି ସେହି ପ୍ରଭୁପାଦରେ

ଯେ । ୫୩ । ସୀତାନାଥ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ପାଦଙ୍କୁ ସ୍ମର । ଶିରେ କର ଯୋଡ଼ନ୍ତୁ
ଦନ ବଦାଶ୍ୱ ଯେ । ୫୪ ।

—※—

ରାଗ ଘଣ୍ଟାରବ ।

ମୋଢ କାର୍ପାସସ୍ତବ ।

ଶୁଣ ଅହେ ବୁଧଜନେ । ହୋଇଣ ଏକାଗ୍ରମନେ ।
ସ୍ୱଜନ ହୃଦୟ ହୋଇଣ ସଦୟ କ୍ଷମିବ କର ଯା ଧ୍ୟାନେ ।୧।
ସ୍ୱୀୟ କଷ୍ଟ ମୁଁ ନ ଜାଣେ । ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ ମୁଁ ଯେ ଜଣେ ।
ଭବଦାସ୍ୟ ହୋଇ ଜନ୍ମଅଛୁ ମୁହିଁ କ୍ଷମିବ ଯା ହେଲ ମନେ ।୨।
ଦେଖ ସଂସାରମଧ୍ୟରେ । ଅଭିମାନ ମୂର୍ଖ ପୁରେ ।
ଟିକ୍କ ଧନ ପାଇ ହୃଦେ ଗର୍ବ ବହି ଭ୍ରମନ୍ତି ଏ ଅରଣ୍ୟରେ ।୩।
ମୁଁ ତାର ପଦକୁ ଧରୁ । ତାନ୍ତୁର ଦବା ସର୍ବସ୍ୱ ।
ବଡ଼ ମୂର୍ଖ ବୋଲି ହୃଦେ ଥାଅ ସ୍ୱୀୟ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ସେ ବହୁ ଶର ।୪।
ମୂର୍ଖଜନେ ତା ଭାଷନ୍ତି । କୂଟ କ୍ରିୟା ଆଚରନ୍ତି ।
ବୁଧଙ୍କ ହୃଦୟ ଦେଖି ମାୟାମୟ ଅନନ୍ତ ମାୟା ଚିନ୍ତନ୍ତି ।୫।
କର ଯୋଡ଼ି ମୁଁ କହୁଛି । ଯାହା ମୋ ହୃଦେ ହେଉଛି ।
କାର୍ପାସର ମୂଳ ହୃଦେ କର ଠୂଳ ମୋଢ ମୂଳ ବେଢେ ଅଛି ।୬।
ହୃଦେ ଭଗନ୍ତି ଲଜ୍ଜାଇ । ବହୁ ଆପଣା ବଢ଼ାଇ ।
ସେ ସବୁ ବିଷୟ ଦେଖାଇ ଅଶୟ ତୁମ୍ଭଆଗେ କହୁବଇଁ ।୭।
ବଡ଼ ସ୍ୱଜନ ଯେ ଜନ । କୂଟ ନ ଭିଆଏ ଜାଣ ।
କୂଟଭେଷେ କଥା ସ୍ୱୀୟ ହୃଦେ ବାନ୍ଧ ଯନ୍ତୁ କହେ ଯେ ବଚନ ।୮।
କାର୍ପାସକୁ ମୋଢ କହେ । ସମୁଦ୍ରମଧ୍ୟେ ମୁଁ ରହେ ।
ଜିପର ଯେ ଶ୍ରେଣୀ ସ୍ୱ ସୁଖ ମୋ ପୁଣି ଅନନ୍ତ କଲ୍ଲୋଳ ବହେ ।୯।

ସ୍ୱାତି ବୁନ୍ଦ ଜଳଧାର । ଜାଣ ତା ମୋର ଅଧାର ।
ହୋଇ ଟେକେ ରୂପ ଥାଏଁ ସେହୁ ଦ୍ୱୀପ ଶୁଦ୍ଧାନ୍ତ ଯେ ସୁରନର ॥ ୧୦ ॥
ଚତୁର ପ୍ରେମ ଚନ୍ଦ୍ରାରେ । ଭଜିବ ଯାଇଁ ସେଠାରେ ।
ତା କୃପାରୁ ଜାଣି ଅସୈବ ମୁଁ ପୁଣି ଗ୍ରାବଣ ତା ହୃଦୟରେ ॥ ୧୧ ॥
ଦଇବଙ୍କ କୃପା ସେ ହେଲେ । ରହିବ ତା ଭାଗ୍ୟବଳେ ।
କ୍ଳେଶ ଦଳ ତାର ସବୁହରି ଦୂର ରହିବ ତହିଁ ଜସ୍ତଲେ ॥ ୧୨ ॥
ସେହୁ ଚତୁର ପୁରୁଷ । ହୋଇଜରି ପ୍ରେମ ବଶ ।
ନଥାଏ ଜମର ତସାଇ ତହିଁର ନେଇ ଦଏ ରମାପାଶ ॥ ୧୩ ॥
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ନ ହେଲେ ମୁହିଁ । ବସି ନ ପାରଇଁ ତହିଁ ।
ମୁଁ ଯେ ବଜ୍ରଲୌହ ନର ଭୁ ବିବେକ ହୃଦୟରେ ଏବେ ଧ୍ୟାୟି ॥ ୧୪ ॥
ଅଜ୍ଞାନ ମୂର୍ଖ କାର୍ପାସ । ଅଛ ମୋ ଶରଣ ପଣ
ମହାଧନୀ ମୁହିଁ ବଶୁରୁ ଜ ନାହିଁ ଗ୍ରାହକର ମୋତେ ଦୋଷ ॥ ୧୫ ॥
କାର୍ପାସ ମୋତଲୁ ଗୃହିଁ । ବନ୍ଧୁଛି ଗୁଣରେ ହାଇ ।
ତୋ ଗାରମାପଣ ନ କହୁ ଏ ସ୍ଥାନ ତଏ ଭୁ ମୁଁ ଜ ଜାଣଇଁ ॥ ୧୬ ॥
ମୋ ଫୁଲର ଶୋଭା କାନ୍ତ । ଦେଖି ଖଞ୍ଜେ ତେଜବନ୍ତ ।
ମୋର ଯେତେ ଗୁଣ ଜନ୍ମୁଛି ତା ଗୁଣ ବଶୁର କର ଗୋ ମନ ॥ ୧୭ ॥
ଛବା ଛବାଳ ଉଡଣ । ଅନ୍ତଃପୁରେ ଜଡଣ ।
ମୋତେ ନ ଗୃହିଁଲେ ପିପାହୁ ନେ ବୋଲେ ଦେଖ ଭୁ ଏହା ଧ୍ୟାୟିଣ ।
ସଂସାର ମଧ୍ୟେ ଯେ ନର । ଲଜ୍ଜାରୁ ମୁଁ ରକ୍ଷାକାର ।
ହିଜ ନୀଚ ଯେତେ ସେବୁଥାନ୍ତି ମୋତେ ଅମ୍ଲାନ ମହିଁ ତାଙ୍କର ॥ ୧୯
ସଜ୍ଜନେ ଧ୍ୟାୟି ଚନ୍ଦ୍ରେ । ଖଟିଥାନ୍ତି ସେ ନଗରେ ॥
ହୋଇ ସୁସଜ୍ଜିତ ଅତନେ ନଗର ଭ୍ରମୁଛନ୍ତି ଯେହ୍ନାମତେ । ୨୦ ।
ପୂଜନୀୟ ସମସ୍ତଙ୍କ । ଭୁ ତ ଦେଖାଉ ତୋ ଠେକ ।

ଧରଣ କୁ ପଦ୍ମ ସୀନତା ପ୍ରକାଶ କୁ ଅଚ୍ଛୁ ଯେ ନିର୍ବେଦ । ୨୧ ।
ମୋହ ଦଅଇ ଉତ୍ତର । ଶୁଣ କାର୍ପାସ ମୋ ଗିର ॥
ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପତ୍ତି ଯାହାକୁ ବୋଲନ୍ତି ମୁହିଁ ଜାଣ ଏ ସଂସାର । ୨୨ ।
ବଜ୍ର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ମତେ ଗଣି । ସୁବର୍ଣ୍ଣେ ବସାଇ ପୁଣି ॥
ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ଜନ ଏବା ଯେ ସଜନ ଗଳାରେ ବନ୍ଧେ ସେ ଧନୀ । ୨୩
ସର୍ବସ୍ତ ଯାଉଁ ବହିବ । ଦେଖାଇ ମୋର ପ୍ରଭାବ ॥
କେଁାଛ ଯେ ମୋହର ଦେଖି କେଉଁ ନର ସେଠାରେ ନ ଲୋଭଇବ
ରତ୍ନ ସର୍ବମଧ୍ୟେ ପୁଣି । ଆଦରଣୀୟ ମୁଁ ଜାଣି ॥
ବଦା କୁ ସେଇକୁ ହୁଇ ପଇସାକୁ କେତେ କରୁଥାଉ ଟାଣ । ୨୫ ।
ବାଟ ଅଗଣାରେ ପଡ଼ । ଦେଉଥାଉ ଗଡ଼ାଗଡ଼ ॥
ଦେହ ନହାନ୍ତି ଏପରି ଗୋ କାନ୍ତି କନ୍ଥ ଥାଉ କଥା ବଢ଼ି । ୨୬ ।
ଛଡ଼ କୁ ଭୋ ଅଭିମାନ । ପଶ ଆସି ମୋ ଶରଣ ॥
ନଚେତ୍ ଏହା ଜାଣ ଲୁଚ ଦେଇ ପୁଣ ଭାଙ୍ଗିବ ତୋର ଯେ ଠାଣ । ୨୭
ବଦନ କରୁଁ କାର୍ପାସ । ପୁଣ ମୋହ ମନ ତୃଷ୍ଣା ॥
ସତ୍ୟ ଯା କହୁଁ ଲୁ ବସ୍ତ୍ର ପ୍ରାୟ କଲୁ ନାହିଁ କୁ ମୂର୍ଖ ପାପିଷ୍ଠ । ୨୮ ।
ମନ୍ କ ଥାଇଁ କଏ ଶ୍ଳୋକ । ଏତୃଷ୍ଣା ତବ ଏ ଦେହ ॥
ଶୁଣିଣ ଅଭାଗ ଲାଗୁଅଛୁ ଦସ ମନୁଷ୍ୟ କୁ ବେଗେ ପଳା । ୨୯ ।
କ୍ଷୀନ ତୋ ପାଉନ୍ତି ଦେହ । ଭ୍ରମେ ମରୁ ଅଛି ବୃଥା ॥
ଜନ୍ତୁଅଛୁ ପୁଣ ଅରେ ମୂଢ଼ ଶୁଣ ବଧାଁ ମରୁଛୁ ଗରଜ । ୩୦ ।
ଅଣି ଦୃଷ୍ଟି ହୃଦୟରେ । ମଦାନ୍ଧେ ଭ୍ରମ ସଂସାରେ ॥
ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ଦେଇ ଅଞ୍ଜନରେ ଜଡ଼ ପଣ ଦେଖାଉ କୁ କାହେ । ୩୧ ।
ଭଲେ ସ୍ଥିର ଧର ଚିତ୍ତ । ଶୁଦ୍ଧ ଦେଖ ଏହାକୁ ତ ॥
ତୋର ଯେତେ ଗୁଣ କାନ୍ତି ଶୋଭାବନ ବାହାପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟତର । ୩୨

ସୁଭ୍ରାଙ୍ଗୀ ଯେ ସୁକୁମାରୀ । ଦାଣ୍ଡେ ଦେବା ଠିଆ କରି ॥
କେବୁ କର୍ଣ୍ଣଫୁଲ ତାବାଜାର ମାଳ ତୋ ଅଙ୍ଗେ ଥିବ ସେ ଧରି । ୩୩ ।
ହ୍ରାସ ଉହ୍ଲାଦ ଯେତେକ । ତା ହୃଦୟେ ସବୁ ରସ ॥
ଏକା ଚେଲ୍ ଦନା ବ ଦସେ କଷୀନା ବ ବୋଲିବେ ତାକୁ ଲୋକ ।୩୪
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିରତ୍ବ ଭୂଷ୍ଣ । ଯେତେ ଥିବ ହୃଦେ ଛଇ ॥
ମୋର ଦନା ସେହୁ ଓ୍ବଲନ୍ତ ତା ଦେଖି ଶୋଭା ନ ପାଇବ କାହିଁ ॥
ଥିବାଯାଏ ତୋର ଚେଳ । ଶୋଇଅଣା ମୂଲ ଦେଇ ॥
ପାଣି ଘଣ ଗଲେ ନ ବୁଝିବେ ଛଲେ ମାଜଣ୍ଡାକ କେବୁ କଣ୍ଢାର ।୩୬ ।
ପୁସ୍ତକ ବଣିକା ଭଲ । ତାର ଆଏ ତେଣ ମୂଲ ॥
ଷଷ୍ଟାଲକା ମାନ ହୁଅଇ ନିର୍ମାଣ ବହୁଁ ହୁଏ ସେ ଅଚଳ । ୩୭ ।
ସଦାକାଳେ ଥିବ ରହୁ । ସମାଜେ ଖ୍ୟାତ ଦେଖାଉ ।
ଚିତ୍ରକର ହୋଇ ଥିବ ଭବେ ରହୁ ତାସଙ୍ଗେ ଗଣ୍ୟ ତ ହୁହୁ । ୩୮ ।
ଅନ୍ତଃଶୀଲ ଶୋଭାଯୁକ୍ତ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତୋଷ ହୃତ ।
ଯେ ବୁହିଁବ ତୋତେ ଶୋଭା ତା ଅନ୍ତରେ ଥାଉ ନାହିଁ କାହାକୁ ତ
ଶାନ୍ତ କାଳେ ନିର୍ବାଣ । ମାଟିସଙ୍ଗେ ହେବୁ ଲୀନ ॥
ବହୁ ଅଭିମାନ ଦେଖାଉ ତୁ ଠାଣ ପଳା ରେ ତୁ ମୂର୍ଖଜନ । ୪୦ ।
ସ୍ୱର୍ଗେ ଯେ ବ ଚେଳ ତୋର । ଗାଉମା କାନ୍ତି ଅପାର ।
ମୂର୍ଖ ଶଠ ଭାବ କହୁଲେ ବ ଧେବ ବାନ୍ତିରୂପ ସୁଗଧୂର । ୪୧ ।
ଦୟା ଧର୍ମ ସ୍ଥାନେ ତେର । ରୂପ ତେଜ ଯେ ପ୍ରଖର ।
ଲଭଣ ସ୍ତ୍ରବଣ ନ କଟେ ମୁଁ ପୁଣ ପଚେ ହେବୁ ଭାରଖ ର ।୪୨ ।
ମୋର ପାଇ ଅପମାନ । କରୁଛି ବଡ ସୁସ୍ଥାନ ॥
ସୁହ୍ଣୁ ସେହୁହାତେ ଭୂବଳ ନଚେଲେ ଫାଟି ଗଲା ହୃଦସ୍ଥାନ । ୪୩
ଏପରି ବିବାଦ ଦେଖି । ଫାଟି ଗଲା ମୋର ଆଖି ॥

ଧର୍ମ ମାୟାପୁରୁ ଅମ୍ଳାନ ରହିବାର ଉତ୍ସବର ଧର୍ମ ସାକ୍ଷୀ । ୪୪ ।
ବୃଦ୍ଧ ନାହୁଁଅ ହୋଇଣ । ସବୁବର୍ଣ୍ଣ ସେହୁ ଜାଣ ।
ସଖାଇଣ ଦୃଷ୍ଟ ଦେଖନ୍ତି ସେ ନାଷ୍ଟ ହାହାକୁ ବହୁବ ପୁଣ । ୪୫ ।
ଏବେ ମୋ ଗୁହାର ଶୁଣ । ଗ୍ରବବ ହେ ହରିଗଣ ॥
ଚରପଷ ଜଡ ରଷ ସନ୍ନିଧାନ ସତ୍ତ ଭୁମ୍ଭ ଅଭିମାନ । ୪୬ ।
ଅଭିମାନ ମୂଳେ ଥିଲେ । ଉତ୍ତ୍ରଦର୍ଶୀ ନୂତ୍ନ ହାଲେ ।
ଦୃଷ୍ଟ ବଗ୍ରଭରେ ଭ୍ରମିଣ ସଂସାରେ ଲଭ ଅପଯଶ ତଲେ । ୪୭ ।
ନିର୍ବିଷ୍ଣ ହର ଏଥିର । ସଂସର ଦହ୍ୟୁ ଲଷି ।
ଏବା ହୋଇ ଭନା ବଷଯୁ ଗ୍ରବତା ଲଭ ଏତା ମୁଣ୍ଡ ଟେକ । ୪୮ ।
ଧନୀ ନିର୍ଧନୀ ନ ଥିଲେ । ପଣ ବଡାନ୍ତ ହା ଭୁଲେ ।
ସତାଧୀନ ହୋଇ ଚଲନ୍ତି ବ ଭାଠ ଗ୍ରବ ଦେଖ ତା ନସେଲେ । ୪୯ ।
ସେମାନେ ତ ଥିଲେ କେହୁ । ଚଳବା ବପର ଗ୍ରହ ।
ସମ୍ପେ ପରବଶ ଲଭ ସୁଖ ବାସ ଘାତ୍କବଶ ହୋଇଥାଉଁ । ୫୦ ।
ସ୍ୱ ସ୍ୱ କର୍ମକୁ ଅନାଉଁ । ହେବେ ଜଡତ ସେ ହୋଇ ।
ଭକ୍ତି ଲୋଭ ସଙ୍ଗେ ଦାନଜନ ସଙ୍ଗେ ଶୋଭାବନ ଦେଶ ମହୀ । ୫୧ ।
ସଂସାରେ ଯେତେକ ନର । ଭ୍ରାତୃଭାବ ହୁଦେ ଧର ।
ମନ୍ଦ୍ୟ ଅଦ୍ଧ ତତ୍ତ ଉଃପ୍ରେମେ ଜତ୍ତ ହିନ୍ଦାନ୍ତ ବଂଶଯୁ ଲୋକ । ୫୨ ।
ଧର୍ମ ହ୍ୱାରକୁ ଅନାଅ । ସମସ୍ତେ ଏ ଭୂମି ପୁଅ ।
ଛୁତ ଡୀର ବୋଲି ଯାହା ଥାଏ ଭିନ୍ନ ତା ସେ ହିଏ ବହୁ ଦଧ । ୫୩ ।
ସମସ୍ତେ ସମାନ ବୃନ୍ଦ । ଭାବ ସ୍ୱୟଂ ହରି ଯୁକ୍ତ ।
ଲୋକ୍ଷଣ ବମୁଖ ଭବ ଭସ ଗ୍ରୁଖ ପରହାଲକୁ ସେ ଦେଇ । ୫୪ ।
ଚର୍ମାନ୍ତିକ ଫଲ ଭୁଞ୍ଜି । ଗ୍ରୁଲ ଯିବ ଅଖି ବୁଜ ।
ସୁଭ ପୂବେ ଯାଇ କି ବୋଲିବ ଘର ସର୍ବ ସେ ବଶ୍ୟୁ ହେଉ । ୫୫ ।

ଜୀବ ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ତାଣତ ବୃକ୍ଷ ଏ ଦେଖି ।
ସତ୍ତ୍ୱଧପତିର ଅଟେ ସମ୍ରାଟ୍‌ର ବୃକ୍ଷାଇ ଯାଉ ଅଷଇ । ୫୬ ।
ଧର୍ମ ଦଭ ଦୂରେରେ ଛି । ହୃଦୟେ ଦେଖ ଚଗ୍ରଛି ।
ଷରବାଳ ପାଠିଁ ଏବ ସଭା ତହିଁ ଚଣ୍ଡଗୁପ୍ତ ପଢିପାଛି । ୫୭ ।
ସେଠା ବିଶ୍ୱ ଯେ ଛୁଣା । ଅନ୍ତର୍ଗତ ତାଙ୍କୁ ଜଣା ।
ଏଠା ବଡ଼ ସାନ ତାଠାରେ ସମାନ ବଚନ ତାହା ଗ୍ରାହ୍ୟ ବନା । ୫୮ ।
ତାର ଲେଖା ଯେ କାଗଜ । କହୁବା ବଡ଼ ଅଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।
ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁ ଶେଷ ଯେ ଭୂମ୍ୟ ମାନସ ଦନେ ଭୁଲେ ନାହିଁ ତ୍ୟାଜ । ୫୯
ତା ଲେଖାରେ ଦେବା ପଞ୍ଜ । ଶୂନ୍ୟଥାଇ ଅଛି ବୁଝ ।
ତା ଠାବକୁ ଗୃହିଁ ଗ୍ଲଲେ ହେ ଭାଇ ବାମନକୁ କର ସଙ୍ଗ ॥ ୬୦ ।
ଜାତି କୁଳ ପଣ ଧନୀ । ନବାଣ ତା ପାଖେ ପୁଣି ।
କର୍ମଫଳ ଗୃହିଁ ବସାଏ ଯେ ତହିଁ ନାହିଁ ସେଠି ଝଣାଝଣି । ୬୧ ।
ସହାନୁଭୂତି ଦେବାକୁ । କେହୁ ନାହିଁ ସେ ଠାବକୁ ।
ଧନଦ ହେବାକୁ ଭାବର ଯେ ବନ୍ଧୁ ଲଖାଇବ ଯେ କାହାକୁ । ୬୨ ।
ସେ କଥା ଲେଖିଲେ ସବୁ । ଚାଲ ଯିବ ଗ୍ରାବ ଭରୁଁ ।
ବଡ଼ ଦୁଷ୍ଟକଥା ଭାବତରେ ବ୍ୟଥା ଅମ୍ଭେ ତା କାହୁଁ ପାଇବୁଁ । ୬୩ ।
ଏଠା ସଭା ପରିପୂର୍ଣ । ସମ୍ରାଟ ଅମ୍ଭ ଯେ ପୁଣ ।
ସତ୍ୟଓଡ଼ାଡ଼ ନାମ ଯେହୁ ପୁଣ୍ୟ ଧାମ ତାଙ୍କ କୀର୍ତ୍ତି ବଚଷଣ । ୬୩ ।
ଧର୍ମନୀତ ଶାସ୍ତ୍ରଯୁକ୍ତି । ଅପତ କରଇ ଅଚ୍ଛନ୍ତି ।
ସମସ୍ତ ସମାଜ ଧର୍ମ ନାବପୂଣ ପରି ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପାଳନ୍ତି । ୬୪ ।
ତାଙ୍କ ପାଖିଅ ସତବ । ଗୁଣ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ଭୂଦେବ ।
ସେ ଗୁଣ ସାଗର ଗଭ୍ଭ ସୁଧାଗିର ସନ୍ତରେ ଯେ ହୁଇବ ।
ଭାରତ ବର୍ଣାଧିପତି । ସାକ୍ଷାତ ସେ ବ୍ରହ୍ମମୂର୍ତ୍ତି ।

ତାଙ୍ଗୁ ପଦଯୁଗ ହୋଇଣ ସେ ପୁଣ କରିଲେ ଉତ୍କଳ ସୃଷ୍ଟି । ୬୭ ।
ଉର୍ଦ୍ଧକର୍ତ୍ତାଙ୍କୁ ମୋର । କୋଟି କୋଟି ନମସ୍କାର ।
ସାହିତ୍ୟମାର୍ଗେ ଯା ତେଜ ପ୍ରକାଶେ ଭାରତ ଆନନ୍ଦ ଘର ।୬୮।
ତାଙ୍କ ତଳେ ଯେ ଅଛନ୍ତି । ଥରେ ଯାଉଁ ଯେବେ ଚିନ୍ତି ।
ଦେଖେଁ ତାଙ୍କ ମୁଖ ଲଭେଁ ପ୍ରେମସୁଖ ଏ କଷ୍ଟିବ ତାଙ୍କ କାନ୍ତି । ୬୯
ମିତ୍ରଭ ସେ ପିତକର । ସଦା ମୁଁ ତାଙ୍କ କିଙ୍କର ।
ମୋ ଥିବାର ଯାକ ତାଙ୍କ ଯା ବିବେକ ନେ ହିବ ଦେହୁଁ ଅନ୍ତର ।୭୦
ମାତୃଭାଷା ସେହୁ ହେଉ । ବନ୍ଧୁ ସମାଗମ ଧାଇଁ ।
ଏହୁ ଯେ ଉତ୍କଳ ତାର ଅଙ୍ଗ ବଳ ସବୁ ଯା ଦେଲେ ଦିଶାଉ । ୭୧।
ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦେଶାଧିପତି । ରଖନ୍ତୁ ଅମ୍ଭ ଭୂପତି ।
ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟବଳେ ରହୁ ଏହୁ ସ୍ଥଳେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ନ ଖାଉ ତୃପ୍ତି । ୭୨ ।
ହୁଡ଼ ପଦାଦ ହାକିମ । ସମସ୍ତେ ସେ ପୁଣ୍ୟଧାମ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ପଦପଙ୍କଜ ଦେଖି ଅମ୍ଭ ଗୁଣ ଦଇଅନ୍ତି ଯାହା ଯେ କର୍ମ । ୭୩ ।
ଜଣାଉଁ ଦେଇ ଏତକ । ସ୍ୱାର୍ଥ ଉବାର୍ଥିବ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।
ବିଶ୍ୱବାସନା ଘେନ ମହାମନା ପୁତ୍ରଧର୍ମବାସନା ଦେଇ । ୭୪ ।
ମୋହ ତୃଣ ଦୂର କର । କାର୍ଯ୍ୟ ଗୁଣକୁ ଧର ।
କର୍ମଅନୁଯାୟୀ ଦେଶ ପ୍ରେମମୟୀ ଚତ୍ତୁ ନଶ୍ରିପୂଜ୍ୟ ଧର । ୭୫ ।
ତୁମ୍ଭସଙ୍ଗେ, ଜଣେ ମୁହିଁ । କହୁଅଛୁ ମଣ ଗ୍ରହି ।
ଏହାକୁ ଦାସର ଦୋଷ କ୍ଷେମା କରି ଭୁବେ ରଖ ପ୍ରେମ ଦେଇ ।୭୬।

ଶୁଭ ପୂର ।

ସ୍ୱର୍ଗ ମୂଳ ଦେବ ଦେଶାଉ ଜବବ ପ୍ରଭ କଲେ ଏହୁ ଦେବାସଂ
ମଧୁଜାରେ ଦେଖ କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ରଖ ମାନବଦେହରେ ଏ ସୁରକ୍ଷ ।୧।
ସନ୍ଧ୍ୟାକୁ ମୂଳ ଭବ ହୃଦସ୍ଥଳ ସଂସ୍ଥାର ସ୍ଥାନ ଯୋଗ୍ୟ ଅଶେଷ ।

ସ୍ପୃହ ସସ୍ପୃକ୍ତି ଶାଖା ହୋଇ ଯୋଷ୍ଟ ସଙ୍କଳ୍ପ କୁସୁମ କର ଲକ୍ଷ ॥ ୪ ॥
ଷଡ୍ ଫଳ ମୂଳ ଦେଇ ପ୍ରେମସ୍ଥଳ ଦେଖିବାକୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଉଛନ୍ତି ।
କୁଳୋଦ୍ଭବ ଧର୍ମ ଦମାଙ୍କ କୁସୁମ ବସ୍ତ୍ର କରୁଛନ୍ତି ଯେ ସେବାନ୍ତ ॥ ୫ ॥
ସେ ବସ୍ତ୍ରକୁ ଦେନି ପ୍ରେମରସେ ଛନ୍ଦ ଅନାଥ ହେ ଏହୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକ ।
ସିଦ୍ଧିର ରଞ୍ଜନ ଅନ୍ଦେ ମହୀର ବେଶିବ ଶୋଭାକୁ ଯେ ଅନେକ ।
ପାଇଣ କହନ୍ତ ନ ଗୋଜନ୍ତୁ ହାତ ଦାସବତ୍ତ ସୁତେ ସୁଖେ ଗୃହଁ ।
ଅଣି ଲକ୍ଷି ହୃଦେ ଭୃମୃନ୍ତୁ ବ ଷାଦେ ଅସ୍ତବେ ଭବ କ ମନ ବାଇ ।
ଠାବ ପାଇବ ଠାବ ନ ବଶ୍ୟର ଠୂଳ ଦେବାଧନ ମନେ ଯୋଷି ।
ଠୌର ନ ପାଇଣ ହେଉଛ ଉଚ୍ଚନ କାମକାର କାମନାକୁ ଲକ୍ଷି ॥ ୬ ॥
ଢାଳ ଯିବ ସର କା ଲକୃତ ଧର ଢାଳକୁ ବ ଯାହା ହୃଏ ଦେଖ ।
ଢାଳ ଗୃହଁ ଢାଳ କରବ କବଳ ଏ ମାୟା ହୋଇଯିବ ଅଲେଖ ॥ ୭ ॥
ଢାଲବେଲା ଗଡ଼ ଢାରୁଣ୍ୟରେ ଉଡ଼ା କୀର୍ତ୍ତି ଅଢରକୁ ଢର ଢର ।
ଧର୍ମନିଷ୍ଠ ହୋଇ ଧର୍ମ ତତ୍ତ୍ୱ ଗୃହିଁ ଧର୍ମନାବ ବଳେ ଧରାଧର ॥ ୮ ॥
ଧପ ଧପ ଲିଙ୍ଗି ହର ପ୍ରେମ ରକ୍ଷି ଧୀଶକ୍ତି ଧୀଗୁଣାରେ ଯେ ଥାଇ ।
ଧୀରକୁ ବଶ୍ୟର କଲେ ଯେ ପ୍ରଶ୍ୟର ଧୀରଲଳନରେ ଦେଖ ମହୀ ॥ ୯ ॥
ଧୃତମାନ୍ ମାନସ ହୋଇ ଭକ୍ତ ବସ ଧୃତ୍ୟାବଲୋକନେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ।
ଧେଣ୍ଡ୍ର ସ୍ ବଜାଇ ପ୍ରେମବେ ଭଜାଇ ବନ୍ଧୁବର୍ଗସଙ୍ଗେ ସୁଖେ ରହ ।
ଧେନୁହାର ଭଞ୍ଜ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ମୂଳସାଞ୍ଚ ଧେୟ୍ୟ ଧ୍ୟାନ କରି ରସ ଭୃଙ୍ଗ ।
ଧସ୍ୱଧରଭଣ ପାଦେ କରି ଅଣ ହେତୁରସେ ଦେଖ ଭାବଲୋକ ॥ ୧୦ ॥
ନନ୍ଦମନ ହରି ପ୍ରେମରସେ ଭରି ଦେହ ଭରି ଭାବ ରସେ ଭାସ ।
ନାଦାସ୍ୱ ଦେ ।ଲିଣ ବନ୍ଧ ମନ ଟାଣ ନବ କୁସୁମ ଲଭ୍ୟ ସୁବାସ ॥ ୧୧ ॥
ନିସାର୍ଦ୍ଧିବ ଏନ୍ତୁ କାମ ନାଶେ ରେଉ ଗୃହିଁ ଗୃଲଯାଅ ଚରଣବେ ।
ନନ୍ଦ ନନ୍ଦଧର ଗୃହିଁଣ ବେ କାର ଶୋଭା ପାଇ ରହ ଏହୁସବେ ।

ଚଟୁଳ ଚପଳ ଚପଳା ସେ ଜାଳ ଚଞ୍ଚଳାରଙ୍କୁ ବଶ ବାନ୍ଧୁ ସାର ।
ଚକ୍ଷୁର୍ଭଦ୍ର ଯାଇ ଚକୁର କୁହାଇ ଚକ୍ଷୁବର୍ଗେ ସଂପ୍ରତ କର । ୧୪ ।
ରସଜ୍ଞ ଦୋହଣ ରସାରସିମନ ରସିକ ରସାଳ ରସରାଜ ।
ରସବାନ୍ ଅଭ୍ରସ ବନ୍ଧୁରା ରହସ୍ୟ ରସାଧାରଗୁଣେ ଦୃଢବନ୍ଧ ।୧୫।
ପ୍ରଲାପ ପ୍ରଲୋଭ ପ୍ରବର୍ତ୍ତକ ଭାବ ତୁହିଁ କାଷ ଯାଉ ଅଛୁ ଭବ ।
ପ୍ରୀତିରେ ପ୍ରୀତିଦ ପ୍ରୀୟମାଣ ବୋଧ ପ୍ରେମ ପ୍ରେମିକରେ ଦବେ ଲାଭ
ବନ୍ଧୁସମାଗମ ଲାଗେ ବ ଉତ୍ସାଦ୍ଗମ ପ୍ରେମରସେ ଯେ ପ୍ଲାବିତ ହୃଷ ।
ପ୍ରୀୟମାଣଭବ ସଦା ଭାଲେ ଥିବ ଛବିନ୍ଦୁକୁ ଦେଇ ସୁଖେ ଥାଅ ।୧୬
ଭବେ ଜନ୍ମ ହେଲେ ଲାଗି ବ କର୍ମ କଲେ ଅଷ୍ଟ ବଷୟକୁ ତୁହିଁ ବନ୍ଧ ।
ଯହିଁପ ଉଁ ଅସି ଭବାର୍ଣ୍ଣବେ ପଣି ଲଗାଇଛ ଏହୁ ମାୟୁ ମୋହ ।୧୮।
ସ୍ନେହ ବୀଜ ବୁଣି ପ୍ରେମ ଫଳ ଟାଣି ଖାଅ ସୁଖସମ୍ଭୋଗରେ ବାରେ ।
ଯଶ ଅପଯଶ ରହିବ ପ୍ରମାଣ ଲାଭ ଗୃହିଁ ତାହା ମର୍ମଜ୍ଞରେ ।୧୯
ପାପ ପୁଣ୍ୟ ଦେଇ ଯିବ ଛାଡିଦେଇ ଶୋକ ସନ୍ତାପଦ ମନ ଜାଣି ।
ଜଳବିନ୍ଦୁପ୍ରାୟେ ହେବ ଶୋଭା ପାଏ ମିଳିଯିବ ଯେ ଏହୁ ଅବନୀ ।
ଲାଭ ବୁଧଜନେ ତୁମ୍ଭ ପ୍ରେମଧାନେ ଦୀନ ଦୋଷ ଦନ କରେ ନାଶ ।
ତୁହିଁ ଭବରସ ଯାହା ହେଲା ଦୃଶ୍ୟ ତାହା ଜଣାଇଲା ତୁମ୍ଭପାଶ ।୨
ମୋ ହୃଦୟବାସ ଦେଖି ଲାଭ ବସ ଶୋଭିତ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରେମ ଘୋଷ ।
ଘୋଷିତରେ ଜଡ କରୁଅଛୁ ଭକ୍ତ ଅଧମ ମୁଁ ଯେ ବହାସ୍ତ ଦାସ ।

ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଜଣାଣ ।

ଅଷାଢଶୁକ୍ଳ ବଗଡ ।

କରଇ ମୁହିଁ ଜଣାଣ । ପ୍ରଭୁ ପାଦକୁ ସ୍ମରିଣ । ଅକୁଳ ଯେ ଦେଉ- ଅଛୁ ଦେହୁ । ଅଗମ୍ୟ ଭାଜନ ବନ । ଦେଉଛ ଦେଖେ ଦର୍ଶନ । ଆସ୍ଥାବନ୍ତ ହୃଦୟରେ ବହୁ ସେ । ଚକ୍ରାୟୁଧ । ଜ୍ଞାନମୟେ କରାଅ ସେ

ବୋଧ । ନୁହଇଁ ମୁଁ ଜାଣ ସେ କୋବଦ ସେ ॥ ୧ ॥ ଦେଖାଉ ଅନନ୍ତ
ମାୟା । ହରି ନେବ ଏହ କାୟ । ଏହା ହେଲା ତ ତୁମ୍ଭର ଦୟା ।
ଯୋଗିଜନ ଯେ ଅଚ୍ୟୁତ । ଦେଖାଅ ହେ ଜଗନାଥ । ଅଶ୍ରୟୀ ମୁଁ ତୁମ୍ଭ
ବାନ୍ଧୁ ସଖା ହେ । ଦୀନବନ୍ଧୁ । କେମନ୍ତେ ବର୍ଣ୍ଣିବ ଏହୁ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ । ବାଟ
ବଣୁ ଜାହିଁ ତୁମ୍ଭ ଛନ୍ଦ ହେ ।୨। ଲଗାଇଣ ପ୍ରେମରସ । ମାୟା ସାଗର
ପ୍ରକାଶ । ଦୁଃଖାର୍ତ୍ତ ଜାଦ ଏ ଘୋଷ ହୁଏ । କାମନା ମାରେ
ଲହଡ଼ୀ । ତରଣି କୈବର୍ତ୍ତ ଲୋଡ଼ା । ତୁମ୍ଭ ବନା ତାହା ଦେବ କ
ହେ । ଲବସ୍ଥାହ । ଚହିଁକି ଯେ ବାଟ ଦଅ କହ । ଭୟରେ
କାତର ହୁଏ ଦେଖ ହେ ॥ ୩ ॥ ପେଲିଦେଉ ହରି ହରି ।
କୁଟିଳ ସ୍ୱବଶ ଧରି । ରହୁଥାଅ ନିଷ୍ଠ ମାର୍ଗରେ । ଗୃହେଁ ଥାଅ
ଜାଟ ଖେଳ । ଲଗାଇଣ ମାଡ଼ଗୋଳ । ଦ୍ୱୋଟେଣ ସେ ପ୍ରେମ
ହୃସର୍ଗରେ ହେ । କୃପାନିଧି । ଭଅଣ ହରିଣ ଏ ବାରିଧି । କାମନା
ତରୁଣ ଥାଅ ସେବି ହେ । ଦତ୍ୟାସ ।ଗର ହୋଇଣ । କରୁଛ ଏହା
ଭଅଣ । ବର୍ଣ୍ଣିର ହେ ପ୍ରଭୁ ନାରାୟଣ । ଉଦ୍ଧାର କରଛ ପସ । ଉପମା
ରହୁଛ ଧସ । କୀର୍ତ୍ତି ତୁମ୍ଭ ଶୋଭା ବଚଷଣ ହେ । ବାସୁଦେବ । କେବେ
ଯାହା ପ୍ରକାଶ ହୋଇବ । କାଳ ସବୁ ଯାଉଛ ବୁଦେବ ହେ ।୫।
କୁତକାଳେ ହେବେ ଋଷି । ତୁମ୍ଭ କୀର୍ତ୍ତି ସ୍ୱଣ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣି । ଶାସ୍ତ୍ରାଦ ଅନନ୍ତ
ଷେ କରିଣ । ସେ ସବୁ ଗୃହିଁଣ କାଥ । ଦେଖେଁ ଏ ସବୁ ଅଦ୍ଭୁତ । ବୃଥା
କାୟା ହରିଣ ଭଅଣ ହେ । ଭଗବାନ । ମାୟାସାଗର ଜାମ ବହୁଣ ।
ଦେଖାଉଛ ତୁମ୍ଭର ଏ ଗୁଣ ହେ ।୬। ଅନନ୍ତମାୟା ବ୍ୟାପକ । ଚହୁଁ
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଲୋକ । ଚହୁଁ ପରେ ଭାବକୁ ବହୁଣ । କର୍ମ ଅନୁସାରେ ଫଳ ।
ଦେଉଅଛ ଅବିମଳ । ତାହା ସବୁ ଦେଖିଣ ନୟନ ହେ । ଅଶ୍ୱସ୍ଥାରା ।
ଦେଖି ତୁମ୍ଭ ଏ ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା । କାଳ ମୋର ହୋଇଗଲା ବୃଥା ହେ ।

ଭକ୍ଷଣ ଯେବେ ଯ୍ୱା କଲ । ବାହୁଁଡ଼ ଦେଉଛ ଫଲ । କୃପାମୟ ସ୍ୱଣକୁ ପ୍ରକାଶ । ତୁମ୍ଭର ମୁଁ ଅଟେଁ ଦାସ । ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ କରିଣ ଆଶ । ବୃଥାରେ ମୋ ଜନ୍ମ ହୁଏ ଶେଷ ହେ । ତୁ କେଣ । ଦୃଷ୍ଟି କରାଅ ଯେ ମୋ ମାନସ । ଆଶ କରିଛୁ କହ୍ନାଇ ଦାସ ହେ । ୮ ।

